

- **Mitt tips** | 20 Forfatterelevene
- **Reportasje** | 30 Kollegaer finn forma i lag
- **Reportasje** | 32 Bergen 1814 i 3D
- **Gylne øyeblikk** | 35 Strålte fra scenen

UTDANNING

10

22. MAI 2015

utdanningsnytt.no

A man with glasses and a dark suit jacket over a grey shirt is holding a white sign in front of his face. The sign has the text "MER ETIKK, TAKK" written in large, bold, black capital letters. He is looking directly at the camera. The background is a blurred indoor setting with other people, suggesting a conference or event.

**MER
ETIKK,
TAKK**

Knut Hovland
Ansvarlig redaktør
kh@utdanningsnytt.no

Harald F. Wollebæk
Sjef for nett, desk og layout
hw@utdanningsnytt.no

Paal M. Svendsen
Nettredaktør
ps@utdanningsnytt.no

Ylva Törnngren
Deskjournalist
yt@utdanningsnytt.no

Sonja Holterman
Journalist
sh@utdanningsnytt.no

Jørgen Jelstad
Journalist
jj@utdanningsnytt.no

Kirsten Ropeid
Journalist
kr@utdanningsnytt.no

Marianne Ruud
Journalist
mr@utdanningsnytt.no

Karl Oliv Vedvik
Journalist
kov@utdanningsnytt.no

Inger Stenvoll
Presentasjonsjournalist
is@utdanningsnytt.no

Tore Magne Gundersen
Presentasjonsjournalist
tmg@utdanningsnytt.no

Ståle Johnsen
Bokansvarlig/korrekturleser
sj@utdanningsnytt.no

Synnøve Maaø
Markedsjef
sm@utdanningsnytt.no

Randi Skaugrud
Markedskonsulent
rs@utdanningsnytt.no

Hilde Aalborg
Markedskonsulent
ha@utdanningsnytt.no

Carina Dyreng
Markedskonsulent
cd@utdanningsnytt.no

Sara Bjølverud
Markedskonsulent
sb@utdanningsnytt.no

Anita Ruud
Markedskonsulent
ar@utdanningsnytt.no

Innhold

● Gyldne øyeblikk

Eleven var svært sjenert. Hun hadde knapt fullført ungdomsskolen og droppet ut av videregående, men lærer Benedicte Hambro visste råd.

Innhold

Aktuelt	4	Friminutt	34
Aktuelt navn	10	Gylne øyeblikk	35
Hovedsaken	12	Aktuell bok	36
Kort og godt	18	Innspill	38
Ut i verden	19	Debatt	44
Mitt tips	20	Kronikk	50
Fylkesårsmøter:		Stilling ledig/	
Vestfold	22	kurs	54
Buskerud	24	Lov og rett	55
Akershus	26	Fra forbundet	56
Sør-Trøndelag	28		
Reportasje	30		

● Mitt tips

Kontaktlærer Magnus Buen Halvorsen og 3.-trinnselvene hans driver Løkka forlag. Her ser vi Hanna Bawi Hleisung Par og Leodon Krasniqi ved tastene.

Utdanning på nettet

I Utdannings nettutgave finner du blant annet løpende nyhetsdekning og debatt, utgaver av bladet i pdf-format og som eblad, samt informasjon om utgivelser: utdanningsnytt.no

● Forebygging og kjekt

I Ålesund har dei kommunale barnehagane gått saman om å gjere dei tilsette sterkare.

● På tavla

Rolf Hobson har i boka «Europeisk politisk historie 1750–1950» lagt lista høyt. Han klarer høyden med god margin, ifølge Ole Kallelid. Kart: J. Janvier, 1762, Geographicus Rare Antique Maps/Wikimedia Commons

UTDANNING

Utgitt av Utdanningsforbundet
Oahppolihttu

Besøksadresse

Utdanningsforbundet,
Hausmanns gate 17, Oslo
Telefon: 24 14 20 00

Postadresse

Postboks 9191 Grønland, 0134 Oslo

e-postadresse

redaksjonen@utdanningsnytt.no

Godkjent opplagstall

Per 1. halvår 2014: 150.241
issn: 1502-9778

Design

Itera Gazette

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav. Det er svanemerket og 100 % resirkulerbart.

Trykk:

Sörmlands Grafiska
www.sormlandsgrafiska.se

Abonnementsservice

Medlemmer av Utdanningsforbundet melder adresseforandringer til medlemsregisteret. E-postadresse: medlem@utdanningsforbundet.no

Medlem av

Fagpressen

Utdanning redigeres etter Redaktør-plakaten og Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som likevel føler seg urettmessig rammet, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen.

Pressens Faglige Utvalg, PFU, behandler klager mot pressen. PFUs adresse er Rådhusgt. 17, Pb 46 Sentrum, 0101 Oslo Telefon 22 40 50 40.

Forsidebildet

Fylkesleder i Nord-Trøndelag, Bjørn Wiik, er en ihuga tilhenger av et profesjonsetisk råd for pedagogene.

Foto: Ole Martin Wold

Leder Ragnhild Lied

1. nestleder Terje Skyvulstad

2. nestleder Steffen Handal

Sekretariatssjef Lars Erik Wærstad

● Leder

Knut Hovland | Ansvarlig redaktør

Fortsatt sterk skepsis til KS blant lærerne

Da forhandlingsansvaret for lærerne ble overført fra staten til KS i 2003, var reaksjonen blant lærerne svært sterke. De gikk i tog over hele landet. Bare i Oslo var det rundt 40.000 lærere som samlet seg på Youngstorget. Daværende utdanningsminister Kristin Clemet fra Høyre fikk gjennomslag i regjeringen for overføringsvedtaket, og de visste at opposisjonen på Stortinget ikke ville protestere nevneverdig. For bare et par måneder tidligere hadde Arbeiderpartiet gjort et vedtak på sitt landsmøte som åpnet for en overføring av forhandlingsansvaret. At noen sterke røster i SV var imot overføringen, endret ikke situasjonen. Dermed fikk lærerne i både grunnskolen og videregående opplæring, utenom Oslo, KS som forhandlingsmotpart fra 2004.

De årene som er gått siden overføringen, er en historie om mange konflikter, svak lønnsutvikling og høyt engasjement. Det ble flere streiker på rekke og rad. Den mest alvorlige konflikten kom i fjor, da lærerne var i streik i to måneder på grunn av arbeidstidsavtalen. Utdanningsforbundet sentralt anbefalte først avtalen, men tre av fire lærere sa nei i uravstemningen. Det førte til en streik som fikk mye oppmerksomhet, særlig rundt skolestart, og det endte med en avtale som lærerne sa ja til i september. I mellomtiden var tilliten til KS blitt enda mer tynnslitt enn den allerede var. Dette kom også til uttrykk under flere av fylkesårs møtene i Utdanningsforbundet i begynnelsen av mai.

Blant fylkeslagene som var aller mest kritiske, var Nordland. Der ble det vedtatt en uttalelse hvor det heter at: «Under tariffforhandlingene i 2014 opplevde lærerne et KS som fremsto som en svært arrogant og ufin forhandlingsmotpart. Kravene til KS var ikke bare ekstreme, men de ville ikke på noen måte ha fremmet den gode skole. Det KS uttrykker gjennom sin opptreden, er mistillit til hele profesjonen. Vi har ingen tillit til en slik forhandlingsmotpart.» Noen delegater reagerte på den sterke ordbruken, men uttalelsen ble likevel vedtatt med stort flertall. I andre fylkeslag var det noe mer blandet, men det er ingen tvil om at KS sliter med å vinne tillit blant lærerne. Det bør de merke seg foran neste års hovedtariffoppgjør.

Samtidig er det åpenbart at heller ikke staten er noen «drømmemotpart». Bare spør dem som arbeider i høyskole- og universitetssektoren. De har hatt en lønnsutvikling som ikke er mye å juble for. Normalt er det for en lektor langt mer lukrativt å jobbe i videregående opplæring enn i høyere utdanning. Det bør være et stort tankekors. Både KS og staten har med andre ord noe å arbeide med i tiden som kommer.

Knut Hovland

ØKONOMI: Regjeringen vil øke kommunesektorens samlede inntekter med 6 til 7 milliarder kroner til neste år. 4,5 til 5 milliarder kroner av dette kommer som frie inntekter. Samtidig påpeker regjeringen i kommuneproposisjonen at det er rom for mer effektiv ressursbruk i kommunene. (©NTB)

Kristelig Folkepartis landsmøte

- Lærerne trenger ikke ferdigtygde løsninger

Paneldebatt i Trondheim: Fra venstre Anders Tyvand i KrF, nestleder Steffen Handal i Utdanningsforbundet, Elevorganisasjonens påtroppende leder Kristoffer Hansen og Elisabeth Strengen Gundersen, leder i Foreldreutvalget for grunnopplæringen.

Ikke gi lærerne ferdigtygde løsninger, men stol på dem, oppfordret Utdanningsforbundets nestleder Steffen Handal under en paneldebatt på KrFs landsmøte.

TEKST OG FOTO Einar Myrenget

– **Ikke gi oss fasitsvar** og standardløsninger. Dere er et verdiparti, så gi oss rammer vi kan arbeide

med. La oss som lærere forvalte ansvaret i klasserommet og på skolen, sa Handal under debatten i Trondheim 9. mai. Han mente KrFs opptreden i skolepolitikken var «forbilledlig».

Anders Tyvand, KrFs skolepolitiske talsmann, understreket også KrFs sans for verdier utover norsk, engelsk og matematikk.

– Selvfølgelig skal de unge lære fag på skolen, men spør du meg om jeg vil bytte ut den norske skolen med den i Singapore (som skårer høyt på internasjonale tester, red.anm.), er svaret mitt et rungende nei. Vi skal vokte oss for å snakke ned den norske skolen, og vi kan ikke bare basere vår

politikk på PISA-tester. Det viktigste vi kanskje kan gjøre, er å gi lærerne mer tid, sa Tyvand.

Kristoffer Hansen, påtroppende leder i Elevorganisasjonen, poengterte sterkt at også andre yrkesgrupper enn lærerne måtte inn i skolen. Det sa Handal seg enig i.

– Vi i forbundet har faktisk et vedtak om at vi ønsker andre yrkesgrupper inn i skolen. Vi trenger flere helsesøstre, vi trenger vaktmestere som hjelper elever med praktiske saker når det behøves, sa Handal.

– **Lytt mindre til rådmannen**

Lederen i foreldreutvalget for grunnopplæringen, Elisabeth Strengen Gundersen, understreket at foreldreutvalget ikke var noen tilhenger av helledagsskolen, fordi det vil underminere familiens rolle.

KrFs nestleder og ordstyrer Dagrun Eriksen utfordret de fire paneldeltakerne til å gi «alle disse som sitter her i salen og mange av dem skal bli valgt inn i kommunestyrene, noen råd på veien».

– Mitt beste råd er at dere lytter litt mer til lærerne og litt mindre til rådmannen. Lærerne må få mer tid til hver elev. Det betyr at det må flere lærere inn i skolen, sa KrFs utdanningspolitiske talsmann, Anders Tyvand.

KrF vil ha opptaksintervju for lærerstudenter

Kristelig Folkeparti vil at lærerstudenter skal siles gjennom et opptaksintervju, ikke ved høyere krav i matematikk.

Det vedtok partiets landsmøte i Trondheim 9. mai.

– Det vil være et viktig tiltak for å rekruttere de rette studentene inn i lærerutdanningen, og det vil være mye mer treffsikkert enn å heve karakterkravet i matematikk, slik regjeringen nå

har gjort, uttalte skolepolitisk talsmann i partiet, Anders Tyvand, til NTB i forkant av resolusjonsbehandlingen.

– Det kreves mye mer enn en god mattekarakter for å lykkes i klasserommet. Man må ha evnen til å formidle, evnen til å kommunisere med barn og unge og evnen til å være en tydelig leder i klasserommet, sa Tyvand. (©NTB)

For mange vil bli akademikere

ØKNING: Ifølge «Tilstandsrapport for høyere utdanning» fra Kunnskapsdepartementet økte andelen som tar høyere utdanning med 2 prosent fra 2013 til 2014. Andelen har økt med 20 prosent på ti år. Det vil være langt flere akademisk utdannede enn det trengs i løpet av få år, ifølge Klassekampen.

Ny linje ved Kongsbakken videregående skole i Tromsø

HØSTNYHET: Kongsbakken videregående skole presenterer fra høsten av en helt ny studieretning. – Det er en teknologi- og forskningslinje som skal gjøre elevene sterkere for videre studier innen samme tema, sier rektor ved Kongsbakken, Ole Tennvassås, til dagsavisen iTromsø.

Utdanningsforbundet

Leder Ragnhild Lied og nestlederne Terje Skyvulstad og Steffen Handal er gjengangere i fylkeslagenes forslag til den øverste ledelsen i Utdanningsforbundet.

ARKIVFOTO MARIANNE RUUD

Får støtte til å fortsette

Flertallet av fylkesårsmøtene gir fornyet tillit til den sittende ledelsen i Utdanningsforbundet.

TEKST Jørgen Jelstad, Wenche Schjønberg, Harald F. Wollebæk

I Vestfold, Telemark og Oppland hadde fylkestyret innstilt på fornyet tillit til Ragnhild Lied som leder. Årsmøtene i de tre fylkene ville det annerledes og ønsker Steffen Handal som ny leder i Utdanningsforbundet.

På årsmøtet i Telemark stemte 76 imot fylkestyrets innstilling om at Lied skal fortsette som leder. Et forslag fra Mona Nicolaysen fra Skien om å innstille Steffen Handal ble vedtatt med 66 mot 40 stemmer.

Delegat Olav Drevland hadde fremmet en resolusjon om mistillit til hele forbundsledelsen, men det ble nedstemt av årsmøtet.

– Jeg har ikke tillit til en ledelse som anbefalte at vi skulle vedta et forhandlingsresultat som 74 prosent av våre medlemmer senere sa nei til. Men

ikke et vondt ord om hvordan streiken etterpå ble gjennomført og ledet, sa Drevland fra talerstolen.

På Utdanningsforbundet Vestfolds årsmøte foreslo Øyvind Werrum fra Tønsberg Steffen Handal som eneste lederkandidat, og forslaget fikk støtte fra 106 av 111 stemmer. Der hadde fylkestyret foreslått både Lied og Handal som lederkandidater.

11 av 17 vil ha Lied

Heller ikke i Østfold og Akershus er Ragnhild Lied foreslått som lederkandidat. Østfold ønsker Terje Skyvulstad. Akershus har seks navn på lista til kandidater til verv som leder, nestleder og sentralstyremedlemmer, uten å ta stilling til rekkefølge. Steffen Handal står på ønskelista til Akershus, men ikke Lied. De andre på lista er Grethe Hovde Parr, Gunn Marit Haugsbø, Haldis Holst, Mathea McGhie og Lisbet Strickert.

Elleve av fylkeslagene viser i ønskene til lederkandidater fornyet tillit til den sittende ledelsen. Fylkeslagene i både Buskerud og Hedmark foreslo i tillegg sentralstyremedlem Kolbjørg Ødegaard fra Møre og Romsdal som en av flere aktuelle kandida-

ter til vervet både som leder og nestleder. Ødegaard hadde en sentral rolle i organiseringen av streiken i fjor. Hun blir også foreslått som nestleder av Finnmark og Hordaland.

Sentralstyremedlem Hege Valås ble dessuten foreslått som en av flere nestleder kandidater av fylkeslagene i Østfold, Telemark, Hordaland, Møre og Romsdal og Oppland.

Fylkeslaget i Nordland ser både Valås og Ødegaard som leder og nestleder, i tillegg til Skyvulstad og Handal. Aust-Agder og Vest-Agder hadde ikke avholdt fylkesårsmøte da Utdanning gikk i trykken.

> Se listen over fylkesårsmøtenes forslag til kandidater på utdanningsnytt.no/ledervalg2015

Rettelse

I spalten «Rett på sak» i Utdanning 06/2015 var det oppgitt feil arrangør av tiåret for utdanning for bærekraftig utvikling (2004-2014). Det ble arrangert av FN-organisasjonen Unesco.

Lanserer sommerskole og kurs for lærere

INSPIRERT AV OSLO: Ordfører kandidat i Kristiansand, Harald Furre (H), ønsker å kopiere deler av Oslo-skolen. Han ser i første omgang for seg sommerskole og innføringskurs for nyutdannede lærere i Kristiansand, ifølge Fædrelandsvennen.

● Politikk

Hashem Jafari råder Erna Solberg til å la lærerutdanningen omfatte faget «Norsk som 2. språk».

● Konferansen livslang læring og utenforskap

Konferansen ble holdt i Oslo i regi av Kunnskapsdepartementet. Flere departement var også representert. Regjeringen ønsket innspill til en stortingsmelding om livslang læring og utenforskap.

- Ta faget «Norsk som andrespråk»

- Lærerutdanningen kan bli bedre ved at studentene tar faget «Norsk som 2. språk», er rådet fra en afghansk-født lærerstudent til statsministeren.

TEKST OG FOTO Kari Oliv Vedvik | kov@utdanningsnytt.no

Hashem Jafari (31) kom til Norge som 20-åring. Da kunne han verken lese eller skrive. Nå tar han lektorutdanningen og skal bli norsklærer.

- Skal jeg gi deg et råd om hvordan du kan gjøre lærerutdanningen bedre, er det at lærere bør ta faget «Norsk som 2. språk». Sånn vet de hvordan det er å lære seg norsk når man har et annet morsmål, var rådet fra Jafari til statsminister Erna Solberg.

Uttalelsen kom 4. mai da Kunnskapsdepartementet inviterte ulike personer for å høre hva som må til for at flere skal lykkes i arbeidslivet.

Jafari var en av dem som fortalte statsminister Erna Solberg hva han hadde gjort for å komme så langt som han har gjort.

Betalt norskkurs selv

Etter at Hashem Jafari omsider fikk opphold i Norge, begynte han på voksenopplæringen og gjennomførte i løpet av fire år både grunnskole og videregående opplæring.

- Jeg begynte å lese billedbøker for barn mens jeg bodde på asylmottak i Mosjøen, og kunne snakke nok norsk til å klare meg i jobben, forteller Jafari.

Med ødelagt rygg begynte han på et norskkurs på 200 timer. Det betalte han av egne sparepenger. Han sto også i spissen for afghanerne som sultestreiket og etablerte tellleir først bak Domkirken og siden utenfor Stortinget, i 2007.

Papirløs

Etter å ha levd som papirløs flyktning siden han var 14 år, i konstant frykt for å bli sendt tilbake til Afghanistan, fikk han lovlig opphold i Norge i 2009.

Erna Solberg lyttet interessert til Jafari, som er godt i gang med å bli lærer.

- Jeg hadde veldig flinke lærere på voksenopplæringen. Det var til uvurderlig hjelp. Vi fikk mye informasjon om yrkesopplæring, men jeg skulle ønsket at veilederen også hadde informert bedre

om studiespesialisering og hvilke muligheter det gir.

- Ikke samme form

I innledningen snakket statsministeren mye om individtilpasset utdanning.

- Et utdanningssystem må ikke være for A4. I dag må du vente til du er 25 år før du kan begynne på voksenopplæring hvis du har brukt opp retten til videregående opplæring.

Ikke alle kan eller vil ta videregående under de fem første årene etter ungdomsskolen, men det kan ikke bli sånn at en må vente hvis lysten kommer når du er under 25 år. Å vente er ingen god løsning, sa Erna Solberg.

Flere fortalte om hvordan de i voksen alder hadde fått hjelp til å tilegne seg kunnskap, både ved at opplæringen har foregått på arbeidsplassen og at de har hatt egen veileder på arbeidsplassen.

- Skolebenken er ikke alltid det rette for dem som har opplevd skolen som et nederlag. Vi må sikre at flere av de 400.000 personene som sliter med å lese, skrive og regne, får hjelp slik at de ikke faller ut av arbeidslivet, eller får hjelp til å komme seg inn i arbeidslivet, sa Solberg.

Jubilant med store planar

MASTERGRAD: Neste haust kan den tiårige Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling (HLB), med hovudkontor på Særheim i Klepp og nyopna avdelingskontor i Steigen i Nordland, vera i gang med ein mastergrad i lokal samfunnsutvikling, skriv Jærbladet.

Ålesund barnehage bøtelegges

STRAFF: Blindheim barnehage i Ålesund er ilagt foretaksstraff på 50.000 kroner etter at en fireåring døde i barnehagen i fjor sommer, skriver Sunnmørsposten. Forelegget gis etter folkehelseslovens paragraf 18. Bakgrunnen er at sikkerheten ved barnehagen ikke har vært god nok.

Skolemiljø

40 prosent av blinde elever blir mobbet på skolen, viser en undersøkelse gjort for Blindeforbundet.

ARKIVFOTO: LENA OPSETH

Mange blinde blir mobbet på skolen

40 prosent av blinde og svaksynte opplever å bli mobbet på skolen. I over halvparten av tilfellene er det alvorlig mobbing.

TEKST Kari Oliv Vedvik | kov@utdanningsnytt.no

Foreldrene mener at mobbingen skjer som følge av synshemmingen, viser en undersøkelse gjennomført av Ipsos MMI for Blindeforbundet. Foreldre til 81 barn som er blinde eller svaksynte har svart på undersøkelsen.

Seksjonsleder Sverre Fuglerud i Blindeforbundet har vært med på å utarbeide spørsmålene i undersøkelsen.

– Dette er forferdelig høye mobbe-

tall. Foreldrene til 81 barn har svart, så om det er feilmarginer den ene eller andre veien, kan vi ikke være helt sikre på. Uansett er det altfor mange som blir mobbet, sier Fuglerud.

Lager veileder til lærerne

75 prosent av foreldrene tror at mobbingen hadde direkte sammenheng med barnets synshemming.

– Jeg har jo personlig hørt om episoder der ting flyttes og at den blinde blir ledet på feil vei. Funksjonshemmingen gjør deg ofte usikker. Det å bli

mobbet på grunn av den, gjør det ikke noe bedre.

20 personer, eller 63 prosent, av dem som ble utsatt for mobbing, betegnet mobbingen som alvorlig og ni foreldre rapporterte at skolen ikke gjorde noe med problemet.

Knapt halvparten av dem som følte seg mobbet, rapporterte at mobbingen varte ett år eller mer.

– Lærerne er pliktig til å gjøre noe med dette. Det er viktig å ha personer som kan støtte skoler som ikke klarer å hankses med mobbing av synshem-

Utenfor fellesskapet

Leder av Handikappede Barns Foreldreforening har ikke spesifikke mobbetall fra sine medlemmer, men vet at mange føler seg satt utenfor fellesskapet.

– 40 prosent er et veldig høyt tall. At så mange med synshemming føler seg mobbet, er alvorlig og bekymringsfullt. Vi har ikke tall på mobbing, men vet at mange føler at de ikke passer inn, sier Hanne Fjerdingby Olsen.

Handikappede Barns Foreldreforening har satt søkelyset på at barn i foreningen skal få tilpasset opplegg på sin nærskole og ikke havne i spesialgrupper eller spesialklasser.

– Det er fullt mulig å få til en god nærskole for de aller fleste. Holdningen hos skoleeier, rektor og nedover i systemet spiller inn på om det lar seg gjøre. Totalbildet skaper holdningene. Det vi vet, er at segregeringen oftest tar til på skolen og er stigende dess eldre barnet blir, sier Olsen.

– Hva sier dine medlemmer om barnehagen?

– Langt de fleste sier at de opplever barnehagen som god.

mede på egen hånd, sier Fuglerud.

Blindeforbundet sammen med Utdanningsdirektoratet holder på å utarbeide en veileder til lærere som trenger råd og tips om hvordan de skal håndtere mobbing av synshemmede.

– Vi hadde grunn til å tro at synshemmede var mye mer utsatte enn andre for mobbing. Det bekreftet denne undersøkelsen. Barn med andre typer funksjonshemninger er muligens også utsatte, sier Fuglerud.

Vil belønne studenter som fullfører til normert tid

STRIDES: Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen (H) vil belønne studenter som fullfører studiene til normert tid, ifølge NTB. Norsk studentorganisasjons leder Anders Kvernmo Langset mener svak studentøkonomi og dårlig faglig oppfølging ikke løses av insentiver etter endt utdanning.

Skoledrift

Båtsfjord får til høsten en privat videregående skole med kommunen som største eier.

ARKIVFOTO KIRSTEN ROPEID

Kommunal-privat skole i gang i høsten

Båtsfjord private kommunale videregående skole har fått nok søkere til å starte undervisning til høsten.

TEKST Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no

Skolen er en privat skole, men med Båtsfjord kommune som største andelseier.

Rådmann i Båtsfjord, Terje Jacobsen, sier til Utdanning at skolen har fått nok elever til at det er forsvarlig å starte opp en førsteklasse for studiespesialisering til høsten. Han legger imidlertid ikke skjul på at elevtallet er så lavt at det bare så vidt berger seg over grensa til det som er forsvarlig.

– Derfor må vi følge godt med på utviklinga av skolen, understreker han.

Øyvind Hauken er tilsatt som rektor. Han har vært sentral i arbeidet med å etablere skolen.

Bakgrunnen for at kommunen og næringslivet i Båtsfjord har gått sammen om å etablere en privat videregående skole, er at Finnmark fylkeskommune ville redusere det Skype-baserte tilbudet i videregående opplæring som Båtsfjord har hatt. Sjøl om energien har vært stor, har det hele tida vært knytta spenning til om planen med skolestart høsten 2015 ville bli gjennomført.

Båtsfjord hadde Norges eneste kommunale videregående skole fra 2003 til 2009, som en forsøksordning. Den var et flaggskip for daværende utdanningsminister Kristin Clemet (H), som i sin tid åpna skolen. Da de rødgrønne overtok regjeringmakta, fikk Finnmark fylkeskommune stoppa forsøket. Under Høyres landsmøte nå nylig blei politikken for kommunale videregående skoler gjenopptatt.

KS får kritikk for håndteringen av tariffoppgjøret 2014

I to uavhengige rapporter får KS kritikk for håndteringen av tariffoppgjøret i fjor.

De viktigste forbedringspunktene er medlemsdialog og forankring, samt arbeidet med kommunikasjon, ifølge rapportene fra Burson-Marsteller og Agenda Kaupang AS, og KS-Konsulent as.

I rapportene pekes det på at KS under store deler av forhandlingene var uten administrerende direktør, og at dette førte til at koordineringen mellom forhandlinger, politikk og kommunikasjon kunne vært bedre.

– Når hovedstyret valgte en modell med delt ledelse, var man oppmerksom på at den ikke var optimal, men den midlertidige løsningen måtte fungere lenger enn ønsket. Utfordringene ble ytterligere forsterket gjennom de vanskelige forhandlingene i 2014, sier styreleder Gunn Marit Helgesen, ifølge ks.no.

Holmboeprisen gikk til Hellerud videregående

Holmboeprisen for 2015 er tildelt matematikkseksjonen ved Hellerud videregående skole, en kombinert skole med 650 elever nordøst i Oslo.

– Holmboeprisen gis i år for første gang til et lærerkollegium i matematikk ved en videregående skole som har oppnådd fremragende resultater til tross for et krevende utgangspunkt, sier styreleder Arvid Siqveland i Norsk matematikkråd, ifølge en pressemelding.

Prisen på 100.000 kroner deles mellom prisvinneren og skolen.

– Vi har noen realfagshelter som går foran og viser vei. Og vi trenger flere. Realfag har skapt det moderne Norge. Hellerud skole gjør en innsats for å skape fremtidens Norge ved å danne grunnlaget for det næringslivet vi skal leve av i tiden som kommer, sier kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen.

SVIKT: Etter tre måneders drift av det første Robek-frie år på lenge for Narvik, kan de budsjetterte skatteinntektene komme til å svikte med 10 millioner kroner. I tillegg har driften av kommunens ulike enheter hittil kostet én million mer hver måned enn forutsatt, skriver Fremover.

BRUTTE LØFTER: Moss bystyre vedtok nylig å legge ned Gjerrebogen barnehage fra 15. august, ifølge Moss avis. Damon Andersen, leder av samarbeidsutvalget i barnehagen, sier til avisa at flere politikere i oppvekstutvalget lovet ham at den skulle drives videre i ett år til da saken ble behandlet.

Yrkesliv

Danske barnehagelærere vil til Noreg

I fjor søkte 119 danske pedagogar om å få godkjent utdanninga si for arbeid som barnehagelærer i Noreg.

ILL.FOTO TOM-EGIL JENSEN

I fjor søkte 119 danske pedagogar om å få godkjent utdanninga si for arbeid som barnehagelærer i Noreg. Hittil i år har 22 søkt.

TEKST Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no

I 2009 var det berre tre med dansk utdanning som søkte om slik godkjenning. Men sidan har søkjar-talet auka jamt, viser tal frå Utdanningsdirektoratet.

– Vi reknar at det er blitt borte 5000 stillingar i den danske barneomsorgen sidan 2009. Nedskjeringane har gjort det vanskeleg å få jobb, seier Michael Anderson i det danske fagforbundet Børn og Unge.

Forbundet arrangerer kurs over heile landet for dei som er i ferd med å avslutte utdanninga. Korleis søkje om dagpengar er eit viktig punkt på kurset.

Dei unge drar

Dei fleste som søkjer jobb i Norge, kjem frå Nord-Jylland, ifølgje Michael Andersen.

– I Sør-Jylland søkjer dei seg til Tyskland, seier han. Det er dei unge, nyutdanna som drar, fortel Andersen. Og dei aller fleste vil heim igjen. Håpet

er at å arbeide nokre år i Norge skal gjere det lettare å få jobb i Danmark.

Fleire tilsette

– Men arbeid i Norge er også attraktivt fordi det er fleire tilsette per barn der enn i Danmark, understrekar han.

Dei danske søkjarane har oftast det som i Danmark heiter «professionsbachelor som pædagog». Det er ei utdanning på tre og eit halvt år som blant anna inkluderer praksis i barnehage, fortel rådgivar Turid Melvold i Utdanningsdirektoratet.

Polske søkjarar

Ei anna søkjargruppe som veks, er polakkar. Ti har søkt om godkjenning hittil i år. Av dei har berre fem fått godkjenninga. Tre fekk avslag, og to har fått vedtak om at dei treng det som heiter utlikningstiltak.

Det tyder at utdanninga dei har, er minst eit og eit halvt år kortare enn norsk utdanning, eller av andre grunnar ikkje er på høgt nok nivå. Dei som får slikt vedtak, kan anten få ei pensumliste og gå opp til ein prøve, eller arbeide under rettleiing i ein barnehage ei viss tid.

Jamn auke

Frå og med 2009 har 123 søkt om å få polsk peda-

gogutdanning godkjent for arbeid i norske barnehagar. I fjor var det 44, i 2009 var det 4. 59 av søkjarane har fått avslag. Fem har fått vedtak om utlikningstiltak.

I år kjem søkjarar for første gong òg frå Portugal og Romania. Det er kome to søknadar frå begge landa, men dei fekk avslag. Gjengangarane på lista er, i tillegg til Danmark og Polen, Sverige, Tyskland, og Island. I 2013 søkte 6 frå Russland, ein fekk godkjenning. I 2014 søkte 13 frå Ukraina. 10 fekk avslag. Begge desse landa har vore på lista berre ein gong. Alt i alt søkte 277 om godkjenning i fjor. Det var 73 fleire enn året før.

Tidlegare avgjorde arbeidsgivar godkjenning

Fram til 2008 var det inga godkjenningsordning for utdanninga til dei som søkte lærarjobb eller barnehagelærarjobb med utdanning frå utlandet, fortel Turid Melvold i Utdanningsdirektoratet.

Då var det opp til arbeidsgivar å akseptere utdanninga eller ikkje.

Nå må søkjarane søkje godkjenning av utdanninga i Utdanningsdirektoratet.

– Det tyder at blant dei som søkjer om å få godkjent utdanning, kan nokre ha arbeidd lenge her i landet. Men så vil dei skifte jobb, og da må dei ha godkjenning, seier Turid Melvold.

Aktuelt navn

- Fest med måte

Søk gjerne sammen for høytidelige skoleavslutninger, men fest med måte, er oppfordringa fra Utdanningsforbundets leder i Bærum, Halldis Stenhamar.

TEKST Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no

FOTO Jørgen Jelstad

● Halldis Stenhamar (62)

Hvem

Leder av Utdanningsforbundet Bærum i Akershus
Lærer ved Rykkinn skole

Aktuell

Det er skoleavslutningstid. I kommuner der mange innbyggere har høye inntekter, kan forventning om staselig avslutning føre til konflikt.

Da rektor ved Snarøya skole nekta dyre egenandeler ved skoleavslutningen i 7. klasse, akselererte konflikten mellom ledelse og noen foreldre. Til slutt sa hele skoleledelsen opp. Er dyre avslutninger konfliktfylt også andre steder i Bærum?

Det er helt sikkert sak flere steder. Men loven sier tydelig at det ikke kan kreves ekstra betaling for slikt. Så de som prøver å få til avslutninger som krever høy egenbetaling, de sier det jo ikke til oss i Utdanningsforbundet.

Hva kreves av en standsmessig skoleavslutning i bygdene vest for Oslo?

Jeg vil jo tro at samværet er det viktigste fortsatt. En skoleavslutning skal helst være litt høgtidelig. Elevene har gjerne forberedt et program eller noe anna de vil vise fram. Å samles over et godt måltid hører også med.

Når slutta pølser og lompe å være bra nok?

Pølsene er garantert med fortsatt. Generelt vil jeg si at det er hyggelig at skolen blir gjort krus på, men at det bør skje med måte.

Du får holde en skoletime for det norske folk.

Hva skal den handle om?

Jeg ville undervist i betydningen av at vi i barnehage og skole skal utvikle hele barnet. Det er jo det som er samfunnsoppdraget vårt. I Bærum arbeider vi nå under et enormt press om å prioritere målbare ferdigheter. Jeg håper det er vi som er spesielle, og at det ikke er slik de fleste andre steder i landet.

Hvem ville du gitt straffelekse?

Jeg ville sendt skoleeiere og rektorer ut for å leike. Håpet var at de skulle innsett hvor verdifullt det

er å leike og å gjøre ting andre steder enn i klasserommet. Forhåpentlig hadde de innsett at det ikke var en straff.

Hvilken kjent person ville du sjøl hatt som lærer?

Frank Aarebrot er fantastisk morsom å høre på. Han formulerer seg så presist, og det han sier, framstår som rett. Jeg synes ofte det er vanskelig å huske det jeg lærer om historie, men ikke når det er han som forteller.

Hvilken bok har du ikke fått lest?

Jeg skal lese alle bøkene i krigsseilerserien til Jon Michelet. Nå holder jeg på med den andre av de tre som er kommet så langt. Han skriver på flere, og jeg skal lese alle som kommer.

Hva gjør du for å få ut frustrasjon?

Jeg går opp Eineåsen. Den har en stigning på 200 bratte høydemeter. Fra toppen ser jeg ut over Oslofjorden helt til Drøbaksundet. Da puster jeg ut og filosoferer.

Hvilke lag og foreninger er du med i?

Bærum hundekjørerklubb, styret i boligsamvirket vårt, Amnesty, Norsk Folkehjelp, Bærum SV.

Hvem er din favorittpolitiker?

Kristin Halvorsen var sterk i sine glansdager.

Hva er ditt bidrag for å redde verden?

Jeg shopper lite og reiser kollektivt. Så gir jeg faste bidrag til flere organisasjoner, som Amnesty, SOS barnebyer og Norsk Folkehjelp. Også heier og roper jeg for å få T-bane til Rykkinn.

«Jeg ville sendt skoleeiere og rektorer ut for å leike»

LESEOPPLÆRING

www.arbeidmedord.no

Jeg vil lære å lese 1-4, 1. trinn Bestselger!!

Bokstaver og lyder
Revidert utgave 2013

Bøkene er revidert. Dobbelte så mange oppgavesider.
Store eller små bokstaver. Bokmål og nynorsk. Pris kr. 50,- pr. bok

Jeg vil lære å lese 5-8, 2. trinn

Leseforståelse

Stor vekt på lesetrening og innholdsoppfattelse. Små bokstaver.
Bokmål og nynorsk. Pris kr. 50,- pr. bok. **Ivar Topstads nyeste bøker**

Leseboka mi 1 og 2, 1. trinn

Store og små bokstaver
BM og NN
Kr 95,- pr. bok.

Lesestrategier og lesetrening i fagtekster

NY STOR SERIE PÅ GANG!

4 hefter som passer best på 4. og 5. trinn er klare i løpet av august 2015. Kan også brukes av yngre og eldre elever. Tre nivå på tekstene. Se eksempler på våre nettsider.
Kr 450,- + mva. pr. stk. (inkl. dig. utg.) BM/NN Kop.or.

Tim og Tom 1 og 2, 3. trinn

Videreutvikling av lese- og skriveferdighet

BM og NN
Kr 105,- pr. bok.

Helhetslesing A-F

Passer for 5.-10. trinn, vgs og voksenopplæring

NYHET!

Opplegget er utarbeidet for elever med store lese- og skrivevansker på en videregående skole.

Det er to nivå i opplegget. Helhetslesing ABC inneholder de enkleste oppgavene. Kun BM. Kopiering er tillatt.

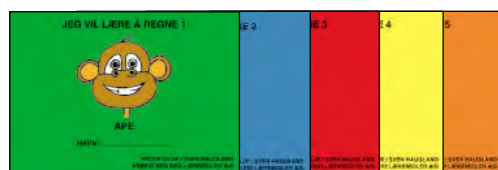
Heftene ABC (kun dig. utgivelse) kr 300,- + mva. **pr. stk.**
Heftene DEF (papir og dig. utgivelse) kr 380,- + mva. **pr. stk.**

Obs!

UKENYTT.
Opplegg om aktuelle nyheter.

Prøveabonnement er mulig.

Vi minner også om: Jeg vil lære å regne 1-5, 1. trinn

A5 format. Tallene 0-20. 50 oppgavesider i hver bok. BM og NN. Pris kr 50,- pr. bok.

Vi minner om serien i repetert lesing!

Følg oss på Facebook

TRENGER DU

Fylkesleder i Nord-Trøndelag, Bjørn Wiik, sier ja takk til et profesjonsetisk råd for pedagoger, Rogalands fylkesleder, Gunn Reidun Tednes-Aaserød er helt uenig med ham.

ET RÅD?

På fylkesårsmøtene har noen svart ja, noen nei og andre har ennå ikke bestemt seg.

«Forelsket
i faren til
en elev?»

«Kjæreste med
en tidligere elev?»

Råd eller ikke?

Læreretikken er på plass. Er neste skritt et råd som skal passe på den? Fylkesårsmøtene rundt om i landet er delt i synet på om de trenger et profesjonsetisk råd.

TEKST Sonja Holterman, Tore Brøyn, Jørgen Jelstad, Ståle Johnsen, Birgit Mathisen, Einar Myrenget, Petter Opperud, John Roald Pettersen, Kirsten Ropeid, Marianne Ruud, Arne Solli, Paal M. Svendsen, Kari Oliv Vedvik, Harald F. Wollebæk, Wenche Schjønberg

Finland, Danmark og Sverige har det. Advokatene, journalistene og legene har det. Men trenger lærerne det? Opprettelsen av et profesjonsetisk råd har blitt diskutert, stemt over og talt om på fylkesårsmøter i Utdanningsforbundet over hele landet. Seks fylkesårsmøter konkluderte med at man ikke trenger et etisk råd, i alle fall ikke ennå. Fire diskuterte seg fram til et ja til etisk råd, mens sju fylker ikke har konkludert. Agder-fylkene har årsmøtene først mot slutten av mai.

En rundspørring Utdanning har foretatt, viser at den profesjonsetiske plattformen allerede er godt kjent blant lærerne. 70 prosent av dem som har svart på Utdannings nettundersøkelse, sier at de kjenner til plattformen. 50 prosent er kjent med innholdet, og 30 prosent bruker den aktivt på jobb eller i studiet. Til sammen 440 svarte på rundspørringen.

Nestleder i Utdanningsforbundet, Terje Skyvulstad, sier til Utdanning at han er glad og positivt overrasket over tallene. – Jeg skulle selvfølgelig ønsket at enda flere kjente til den og brukte den. Dette er imidlertid et langsiktig arbeid. Plattformen skal roffest på arbeidsplassen, og det tar tid, sier han.

Blir avgjort på landsmøtet

– Når det gjelder et eventuelt råd, har vi ikke diskutert ferdig ennå. Sentralstyret skal legge fram for landsmøtet om vi skal opprette et råd eller ikke, sier Skyvulstad.

Utdanningsforbundets ledelse har derfor fulgt spent med i debattene om profesjonsetisk råd som mange av fylkesårsmøtene rundt om i landet har ført i uke 19.

– Sverige og Finland har gode erfaringer med et profesjonsetisk råd. Vi ser også på hvordan andre profesjoner og fagforeninger tenker, sier Skyvulstad.

– Er det avgjørende for plattformen å ha et råd?

– Uansett hva landsmøtet kommer til, er plattformen viktig. Jo bedre det jobbes over tid, jo flinkere blir vi til å ta den i bruk.

Positive til etisk råd

Fylkesårsmøtene i Buskerud, Nord-Trøndelag, Troms og Finnmark var positive til et etisk råd.

Fylkesleder i Nord-Trøndelag, Bjørn Wiik, er en ihuga tilhenger av et slikt råd.

– For oss i fylkestyret er det viktig å få ut kunnskap om den profesjonsetiske plattformen. Et råd ville støtte det arbeidet. I tillegg ser vi for oss flere styrkninger av etikken og lærernes arbeid gjennom et slikt råd, sier Wiik til Utdanning.

Bjørn Wiik har de siste tre årene gjesteforelest om etikk for lærerstudenter ved Høgskolen i Nord-Trøndelag.

– Alle studentene ved lærerutdanningen og mange av dem i barnehagelærerutdanningen har jeg vært så heldig å få forelese for. Tilbakemeldingene fra studentene er at de synes temaet er interessant og at de ønsker å lære enda mer om etikk.

Wiik og flere av medlemmene av fylkestyret drar ut og forteller om den etiske plattformen. De har blant annet arrangert etikk-kafé for klubber rundt i fylket.

– Det er vesentlig å gjøre plattformen kjent. I tillegg bør vi få et råd.

– Hvorfor er det så viktig med et råd? >

«Venn med elevene på Facebook?»

«Barnevakt for et barn i barnehagen?»

● Etiske råd for pedagoger i andre land

Finland

Under 1990-tallet opplevde lærernes fagforening i Finland, OAJ, et behov for å styrke finske læreres selvbilde og status i samfunnet.

I prosjektet «Framtiden som livsuppgift», inngikk tiltak som samlet skulle bidra til å løfte lærerprofesjonen og læringsarbeidet. En satsing på etikk, og et mål om økt oppmerksomhet om etiske spørsmål og dilemmaer var en del av dette prosjektet.

Den etiske komité for lærerprofesjonen i Finland er et uavhengig organ som oppfordrer til debatt om etikk.

Komiteen har gitt ut faglitteratur om etikk og uttaler seg offentlig i saker om læreres yrkesetikk. Komiteen har fem medlemmer.

Sverige

Etisk Råd uttaler seg om etiske dilemmaer som pedagoger havner i. Uttalelsene fra Etisk Råd har generell karakter og kan ikke brukes til å avgjøre saker om enkeltmedlemmer. Rådet arrangerer etikkseminar. Rådet har fire møter i året, men rådets medlemmer kan delta i temamøter og arbeidsgrupper som handler om pedagoger og etikk. Rådet har seks medlemmer, fire yrkesaktive lærere og to vitenskapelig ansatte i universitet og høyskole.

Danmark

Etisk Råd skal fremme debatten om etikk i det pedagogiske arbeidet. De skal spre kunnskap om det etiske grunnlaget og skape debatt om etikken både internt i profesjonen og i media. Det er åtte medlemmer i rådet, fem er ansatte i en pedagogisk stilling og tre er politisk eller tillitsvalgte. Rådet har også to eksterne eksperter.

«Ethiske spørsmål har ingen fasit. De skal løses av den enkelte og i kollegiet»

Margareth Rønningen, medlem av fylkesstyret i Rogaland

– Det er en annen verden i skolen i dag enn tidligere. En høy etisk standard bør frem i bevisstheten til alle lærere. Selv om det er noen år siden jeg jobbet som rektor, er jeg fortsatt bevisst min rolle når jeg møter tidligere elever. Jeg har det i meg at jeg ikke kan oppføre meg som jeg vil offentlig, sier Wiik.

Et slikt råd bør bestå både av lærerstanden, men også spesialister i etikk, synes Wiik.

– Dette skal ikke bare være et dømmende råd, men uttale seg i generelle spørsmål. Har rådet uttalt seg på generelt grunnlag, kan det være til god støtte til lærere som kanskje føler at de står alene i visse diskusjoner.

Å forplikte landsmøtedelegatene i Utdanningsforbundet på forhånd vil ikke å skje, sier Wiik

– Debatten vil komme nå og vil gå frem til landsmøtet. Mange andre yrker har ett råd. Nå er det på tide at lærerne også får det.

Fylkesleder Kari Lium i Finnmark har vært usikker på om et etisk råd bør opprettes, men er nå positiv til et råd. Under fylkesårsmøtet sa hun:

– Man burde ikke se på rådet som en vaktbikkje, men snarere som en trekkhund, som kunne hjelpe profesjonen til å komme videre.

Hvorpå delegat Lisa Bellika returnerte til talerstolen og klaget over at bakgrunnsmaterialet for en beslutning om et råd var i tynteste laget.

– Så magert at trekkhunden umiddelbart ville blitt tatt ut av Finnmarksløpet, sa Bellika.

– **For tidlig med et råd**

Rogaland, Hordaland, Nordland, Møre og Romsdal, Østfold og Sør-Trøndelag sa nei til opprettelsen av et etisk råd.

– Tida er ikke inne for å opprette et råd. Vi må vite mer, sier Rogalands fylkesleder, Gunn Reidun Tednes-Aaserød.

– Vi trenger ikke et profesjonsetisk råd, selv om advokatene, legene og journalistene har det, sa fylkesstyremedlem Margareth Rønningen fra talerstolen på Sola.

Fylkesstyret i Rogaland har sett på ordningene i Sverige, Danmark og Finland. De er imidlertid ikke blitt overbevist om at dette trengs i Norge. Det er flere årsaker til at styret mener det er en dårlig idé å opprette et råd.

– Dersom man oppretter et råd, vil det jo være fordi det finnes oppgaver som våre tillitsvalgte i dag ikke klarer å utføre. Vi har ikke klart å identifisere disse oppgavene, sier Margareth Rønningen.

Fylkesstyret mener de etiske prinsippene best holdes levende ved at de drøftes og brukes lokalt.

– Ethiske spørsmål har ingen fasit. De skal løses av den enkelte og i kollegiet, sa medlem av fylkesstyret Margareth Rønningen.

I Rogaland frykter fylkesstyret at det etiske rådet vil fronte utdanningsaker, i stedet for at forbundet gjør det.

– Vi vil at Utdanningsforbundet skal svare på utdannings-spørsmål i det offentlige. Etikken bør man prate om på arbeidsplassen, sier Rønningen.

Østfold og Hordaland også kritiske

I Hordaland var fylkesårsmøtet også kritisk til et etisk råd.

– Jeg er definitivt imot. Utdanningsforbundet har vedtatt en profesjonsetisk plattform. Her mener jeg sentralstyret har gjort en veldig god jobb. Sentralstyret må ikke abdisere for et råd som vi ikke vet om taler vår sak, sier delegat Sjur Veim fra Bergen.

I Hordaland mener man at formålet med et råd ikke er godt nok formulert.

– Vi kan ikke ha et råd på siden av forbundet som skal behandle slike saker. Det undergraver tilliten til organisasjonen. Det er mye bedre at vi trekker inn filosofer og andre foredragsholdere som kan veilede oss, sier Anne Karin Dugstad i Utdanningsforbundet i Hordaland.

I debatten under fylkesårsmøtet i Østfold gikk alle talerne mot opprettelsen av et profesjonsetisk råd. De mente det var prematurt, ikke godt nok forankret blant medlemmene og at både økonomi, sammensetning og mandat var uklart.

Mariann Christensen fra Sarpsborg lokallag leverte et forslag om at rådet ikke skulle opprettes nå, men utredes videre. I mellomtiden bør man fortsette arbeidet med å implementere den profesjonsetiske plattformen.

Flere fylker er usikre

Flere fylkesårsmøter konkluderte ikke i spørsmålet om opprettelsen av etisk råd, men sender saken videre til landsmøtet. Vestfold er blant dem. De behandlet saken, og ble enige om å sende den videre til landsmøtet uten anbefaling. Et benkeforslag om å skrinlegge profesjonsetisk råd var imidlertid ikke langt unna å bli vedtatt under årsmøtet i Vestfold.

– Et råd kan lett bli en parkeringsplass for etikken, slik at profesjonen og lærerorganisasjonene tar mindre ansvar for dette, sa Fred Nordseth i Utdanningsforbundet Hof.

Årsmøtet vedtok å sende innspillene i saken til forbundet sentralt for videre behandling i forberedelsene til landsmøtet i november.

Utdanningsforbundet Akershus vil arbeide videre med spørsmålet om et profesjonsetisk råd fram til landsmøtet. Under årsmøtet var delegatene delt i synet på et etisk råd.

Steinar Thoresen fra fylkesstyret var kritisk:

– Lærerne som protesterte mot kommunens pålegg i Sandefjord hadde styrke fordi de hadde Utdanningsforbundet i ryggen. Vi kan risikere at den styrken smuldrer bort hvis et profesjonsetisk råd, ikke organisasjonen, skal ta stilling i slike saker.

Fylkesårsmøtene om profesjonsetisk råd:

NORDLAND: NEI

Fylkesårsmøtet sa nei med 54 prosent mot og 40 for. Resten blanke. Fylkesstyret i Nordland hadde på forhånd diskutert seg fram til at de ønsket et profesjonsetisk råd.

- Vi i fylkesstyret har tvilt oss fram til ei innstilling der vi sier ja, under visse forutsetninger når det gjelder mandat og sammensetning, sa Gerd-Inger Simonsen, fylkesleder i Nordland, før årsmøtet.

ØSTFOLD: NEI

Fylkesårsmøtet i Østfold er imot opprettelsen av et etisk råd nå, men mener det må utredes videre. Årsmøtet mente det var prematurt, ikke godt nok forankret blant medlemmene og at både økonomi, sammensetning og mandat var uklart.

SØR-TRØNDELAG: NEI

Fylkesstyret i Sør-Trøndelag hadde før årsmøtet anbefalt at forbundet etablerer et profesjonsetisk råd, på linje med søsterorganisasjonene i Sverige, Danmark og Finland. Saken ble nedstemt av flertallet på årsmøtet.

HORDALAND: NEI

Fylkesårsmøtet i Hordaland sa nei til profesjonsetisk råd. Både årsmøtet og fylkesstyret ønsker likevel muligheten til å påvirke mandat og sammensetning dersom landsmøtet i Utdanningsforbundet stemmer ja til profesjonsetisk råd i november 2015.

ROGALAND: NEI

Fylkesstyret i Rogaland har sett på ordningene i Sverige, Danmark og Finland. Ut fra det de har lest om nabolandenes råd, er de ikke overbevist om at man trenger dette i Norge.

MØRE OG ROMSDAL: NEI

Årsmøtet går imot å opprette et profesjonsetisk råd, og råder landsmøtet til å finne andre løsninger på etiske utfordringer.

BUSKERUD: JA

En uformell håndsopprekning i et gruppearbeid viser ja til råd, men det ble ikke fattet vedtak under årsmøtet. Landsmøtedelegatene tar med seg innspill om dette til landsmøtet.

- Jeg ser fordeler ved et råd, men også betenkeligheter, sier fylkesleder i Buskerud, Anne Lise Søgne Heie.

NORD-TRØNDELAG: JA

Fylkesårsmøtet i Nord-Trøndelag støtter opprettelsen av et etisk råd. De ønsker et råd som ikke vurderer enkeltsaker, men uttaler seg om generelle etiske dilemmaer. De ønsker at et slikt råd skal bringe saker inn i offentlig debatt, i tillegg til at det jobber innad mot profesjonen.

TROMS: JA

Årsmøtet i Troms sa ja til etisk råd.

- Her har vi råd til råd. Det handler om å legitimere vår etiske plattform, sier gjenvælt leder Thomas Norgård.

- I første rekke bør rådet nok forholde seg mest til etikken. Samtidig er det jo i enkeltsaker prinsippene møter virkeligheten. Det kan bli både og, men det viser seg hva medlemmene vil etter hvert, mener Nordgård.

FINNMARK: JA

Årsmøtet ønsker et profesjonsetisk råd.

- Jeg er åpen for opprettelse av profesjonsetisk råd, sier Kari Lium, fylkesleder i Finnmark.

Hun mener rådet bør bestå av et par representanter med spesialistkompetanse innen etikk, et par representanter fra

høgskole eller universitet som er medlemmer av Utdanningsforbundet og to-tre representanter fra praksisfeltet i skole og barnehage.

OSLO: IKKE KONKLUDERT

Fylkesstyret gjennomfører høringer om temaet fram til landsmøtet. Under fylkesårsmøtet var de som uttalte seg om saken, negative til et profesjonsetisk råd.

TELEMARK: IKKE KONKLUDERT

Flertallet på årsmøtet gikk inn for å utsette en endelig avgjørelse om profesjonsetisk råd. På forhånd uttalte fylkesstyret at de ikke ønsker et eget profesjonsetisk råd.

VESTFOLD: IKKE KONKLUDERT

Fylkesårsmøtet vedtok enstemmig å sende debatten om profesjonsetisk råd videre til landsmøtedelegasjonen. Et forslag om å si nei til et råd falt med knapp margin (49 av 111), og vedlegges protokollen som et klart signal.

SOGN- OG FJORDANE: IKKE KONKLUDERT

Årsmøtet behandlet ikke saken om profesjonsetisk råd. De vil komme tilbake til temaet senere, men før landsmøtet. Verken fylkeslaget eller fylkesleder har tatt stilling ennå.

AKERSHUS: IKKE KONKLUDERT

Fylkesårsmøtet avgjorde at de ønsker å holde saken om opprettelsen av et profesjonsetisk råd åpent fram til landsmøtet.

HEDMARK: IKKE KONKLUDERT

Årsmøtet har ikke gjort noe ja-nei-vedtak om profesjonsetisk råd. De avgjorde at synspunktene fra årsmøtet tas med videre til landsmøtet.

OPPLAND: IKKE KONKLUDERT

Årsmøtet bestemte at debatten om profesjonsetisk råd skal tas med i det videre arbeidet i fylkesstyret og landsmøtedelegasjonen fram mot landsmøtet 2015. Av ni innlegg på talerstolen, var åtte av dem for å opprette et råd.

AUST-AGDER: IKKE VURDERT

Fylkesårsmøtet holdes 20.-21. mai. Fylkesstyret har ikke tatt stilling til om det bør opprettes et profesjonsetisk råd eller ikke. De lager en åpen innstilling til årsmøtet.

VEST-AGDER: IKKE VURDERT

Årsmøtet holdes 27.-28. mai. Fylkesstyret i Vest-Agder ønsker et profesjonsetisk råd.

- Vi ønsker et råd, sa Åse Løvdal, leder i Vest-Agder før møtet. Fylkesstyret mener rådet bør bestå av folk med ulik kompetanse innen blant annet pedagogikk og etikk.

Rådet bør uttale seg prinsipielt, ikke i enkeltsaker. De ønsker et råd som kan dra gode etiske aspekter fram i offentligheten. Det må være en brobygger til politikere og samfunnet for øvrig for å sette etiske dilemma på dagsorden.

Lærerne kjenner til etikken

70 prosent av lærerne kjenner til den profesjonsetiske plattformen, viser en rundspørring Utdanning har gjort.

«Ønsk velkommen det du ikke kan unngå.»

Kinesisk ordtak

Økonomi

For å sjekke statens pengebruk, se her: dfo.no/statenspengebruk

ILL.FOTO INGER STENVOLL

Nå kan alle sjekke statens pengebruk

Alle virksomheter i staten må offentliggjøre sin årsrapport og sitt årsregnskap for 2014 innen 1. mai i år, melder NTB. Med det kan alle for første gang se hva staten bruker skattepengene til og hvilke resultater det får for samfunnet. For første gang følger årsrapporter og årsregnskap i staten et felles oppsett, slik at det blir enklere å sammenligne på tvers.

– Den nye standarden bidrar til mer åpenhet

og bedre tilgjengelighet for alle som vil vite mer om hva fellesskapets midler går til, sier Øystein Børner, direktør for Direktoratet for økonomistyring (DFØ).

DFØ, statens ekspertorgan for økonomi- og virksomhetsstyring i staten, er underlagt Finansdepartementet.

Du kan sjekke statens pengebruk her: dfo.no/statenspengebruk

Ungdomslitteratur

Nynorsk barnelitteraturpris til Lars Mæhle

27. april mottok Lars Mæhle (bildet) Nynorsk barnelitteraturpris 2014 for ungdomsboka «Landet under isen. Dødeboka.»

– Tusen takk for prisen. Det er kjempestas. Dette handlar om to ting eg er oppteken av, både nynorsk og barnelitteratur, seier Mæhle.

Han hadde ingen sjølsagt veg inn i nynorsken. Gjennom heile skulegangen hadde han bokmål, og fram til han var passert 30 år, hadde han skrivne sju-åtte manus på bokmål som vart blitt refuserte.

– Då var eg ein tur til Syden. Då skreiv eg ein kort tekst på nynorsk som eg sende til Samlaget. Dei meldte tilbake at det var ei litt tynn forteljing, men dei ville gjerne lese meir, fortel Mæhle. Dermed var han i gang.

Juryen meinte mellom anna: «Med vinnarboka viser forfattaren at det er muleg å skrive kvalitetsbøker for ungdom innafor fantasysjangeren.»

Nynorsk barnelitteraturpris har blitt delt ut av Noregs Mållag sidan 1968. Prisen er eit diplom og 30 000 kroner i prispengar. Juryen har vore Margit Ims, Anne Skaret og Knut Åge Teigen.

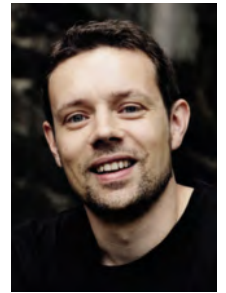

FOTO TOVEK BREISTEIN

Utdanningsforbundet Finnmark

Møte for pensjonistkontakter fra lokallag for første gang

Pensjonistutvalget i Utdanningsforbundet Finnmark arrangerte for første gang en samling for pensjonistkontakter fra lokallag. Deltakere fra Alta, Karasjok, Porsanger, Måsøy, Sør-Varanger og Vadsø møttes 20.-21. april på Thon Hotell Vica i Alta. I tillegg deltok lokallagsleder fra Alta og et styremedlem fra Vadsø. Torgeir Pettersen, leder for det sentrale pensjoniststyret, foreleste om aktuelle saker fra det sentrale utvalget og forberedelse til landsmøtet. Leder for utvalget i Finnmark, Inger Støreng, orienterte om arbeidet i pensjonistutvalget på fylkesplan. Kari Sletten, pensjonistleder i Nordland, orienterte om arbeidet der. Nordland, Troms og Finnmark har innledet et samarbeid blant pensjonistene i nord. Dag to innledet Sissel Henriksen med informasjon fra fylkesstyret.

Av Inger Støreng

1. rekke fra v.: Helge Borud, Inger Støreng, Åse Rødvik, 2. rekke fra v.: Leif G. Eriksen, Kari Sletten, Trond Gløer-sen. Bakerst fra v.: Torgeir Pettersen, i midten bak Trygg Jakola, til høyre Odd Asbjørn Møller. FOTO ASFRID KARLSEN

Internasjonalt

Tysk-norsk ungdomsforum 2015

Alle ungdommer mellom 16 og 20 år kan nå søke om å delta i det niende Tysk-norske ungdomsforumet. Det avholdes 18.-21. september i Commundo Tagungshotel i Hamburg. Her møtes 100 norske og tyske ungdommer for å utvikle vennskap og lære om hverandres språk og kultur. Gjennom seminarer og felles aktiviteter som sightseeing i Hamburg og felles tysk-norsk fest, vil temaet «Din frihet. Dine grenser. Ditt valg» settes i søkelyset.

Fram til 31. mai kan ungdommer søke via et søknadsskjema på tnuf.org. Søknaden må inneholde 1) en begrunnelse for hvorfor man ønsker å delta, 2) en CV med interesser, talent, mål og frivillig engasjement og 3) en tekst på maksimum én side om hva man legger i temaet «Din frihet. Dine grenser. Ditt valg».

For mer informasjon se tnuf.org eller kontakt Raik Fröhlich, Berlin, tlf.nr: 0049 30 288 83 78 22, info@tnuf.org.

● Nepal

5000 skoler kan ha blitt ødelagt

Nær 5000 skoler er totalskadd etter jordskjelvet i Nepal, anslår Redd Barna.

Organisasjonen frykter at det kan bli lenge til barna i de rammede områdene får komme på skolen igjen.

– Barna i Nepal vil trenge hjelp fra det internasjonale samfunnet for å gjenoppbygge 5000 ødelagte skoler og reparere dem som har blitt skadd, ellers truer denne katastrofen med å frata tusenvis av barn deres grunnleggende rett til utdanning i flere måneder eller år framover, sier assisterende landdirektør for Redd Barna i Nepal, Roger Hodgson.

Minst 11 landsbyer i Gorkha-distriktet har blitt fullstendig ødelagt, inkludert 60 prosent av helsesentrene og 80 prosent av boligene, ifølge organisasjonen.

– Et rutinemessig skolemiljø er en av de beste måtene å gi barna tilbake følelsen av normalitet, der de kan snakke med jevnaldrende om opplevelsene de har hatt, sier Hodgson.

Ungdomsskolen Durbar i hovedstaden Katmandu er en av flere tusen skoler som er totalskadd etter jordskjelvet i Nepal.

FOTO NISHCHAL CHAPAGAIN / WENN.COM/NTB SCANPIX

FN-organet OCHA har anslått at 16.000 skoler er påført skader etter jordskjelvet 25. april. I Gorkha sentralt i landet anslår organisasjonen at 90 prosent av distriktets 500 skoler

har blitt ødelagt eller svært skadd, noe som rammer 75.000 skolebarn.

Minst 7800 mennesker mistet livet i jordskjelvet. (©NTB)

● Storbritannia

Rektorar får dødstrugsmål for undervisning om homofili

Fleire skuleleiarar i Birmingham i England seier dei vert truga på livet fordi dei tek opp temaet homofili i undervisninga. «Kvar einaste rektor som fortel borna mine at det er i orden å vere homofil, står i den andre enden av hagla mi», stod det i ei melding til Sarah Hewitt-Clarkson, rektor ved skulen Anderson Park. Ho fortalde om trugsmåla på årskonferansen til den britiske skuleleiarorganisasjonen NAHT, ifølgje avisa The Telegraph. Ved andre skular er døde og lemlesta hundar og kattar vorte hengde opp på gjerda. Fleire rektorar seier til avisa MailOnline at trugsmåla er sette fram av islamistar.

For om lag eitt år sidan prøvde ytterleggående muslimar å infiltrere styra for fleire skular i området, og dette vart av mange sett på som eit forsøk på å dreie undervisninga i meir islamistisk retning. Rektorane ser denne saka i samband med bølga av trugsmål den siste tida.

● Israel

Jødestjerne på treåring vekker intens debatt

Den tre år gamle jenta kom heim frå barnehagen med ei gul stjerne med ordet «Jude» på brystet. – Eg er djupt sjokkert over retninga utdanninga av borna våre er i ferd med å ta, seier mora, Keren Zachmi.

Barnehagen, som ligg i ein forstad av Tel Aviv, brukte det sterke symbolet frå Nazi-Tyskland i samband med minnedagen for ofra for Holocaust 19. april. Hendinga skapte mykje blest i Israel. Styresmaktene understreka at dette ikkje var ein del av læreplanen, og barnehagelæraren

vart suspendert. Likevel har det sett i gang ein ny runde i den oppheita debatten om korleis utdanningssystemet skal undervise om jødeutryddingane for dei yngste.

– Å undervise om Holocaust for småbarn er ikkje berre pedagogisk upassande, men det er ein del av politikken til Benjamin Netanyahu regjering om å plante frykt gjennom indoktrinering for å fostre opp ein generasjon som er budd på endelause krig, seier tidlegare undervisningsminister Yossi Sarid frå det liberale partiet Meretz til avisa The Times of Israel.

Dei siste åra har utdanningsstyresmaktene opna for å la rabbinarar sleppe til i skulane, elevar har reist på skuleturar til den okkuperte Vestbreidda, og fleire lærarar på venstresida er fjerna frå stillingar der dei har påverknad, ifølgje avisa.

Den nyleg avgåtte utdanningsministeren Shai Piron frå sentrumspartiet Yesh Atid har i eit tidlegare intervju avvist skuldingane om indoktrinering.

– Det israelske utdanningssystemet er eit av dei opnaste i verda, som tilbyr elevane ein fri marknad av kon-

BILDE FRÅ TV-KANALEN CHANNEL 2

struktive verdsbilde og idear, mellom anna kjærleik til landet, folket og deira tru, sa han.

Mitt tips

● Magnus Buen Halvorsen

Kontaktlærer for 3. trinn ved Hagaløkka skole i Asker i Akershus. Han er også forfatter av de to ungdomsbøkene «Aston Martin» og «En dag skal jeg stupe».

Har du et tips som du vil dele med andre? Send det til redaksjonen@utdanningsnytt.no. Merk e-posten «Mitt tips».

● Tips for å starte Forfatterverksted

Inspirasjonsfasen:

Vis fram forfatteres arbeid og fortell om dem. Eksempel: Hvordan får forfatteren bak Harry Potter ideer til bøkene? Forfattere får ideer på samme måte som elevene får ideer. Få det til å virke overkommelig å skrive bøker. Inviter en forfatter på besøk. Klassen kan også skrive til forfattere, kanskje får de svar. Besøk biblioteket regelmessig, ikke bare skolebiblioteket, og les bøker. Finn et navn til forlaget elevene skal starte.

Skrivefasen:

Elevene begynner å skrive helt uten rammer. Skriveglede må ligge i bunn. Gå forsiktig fram, ikke fokuser på kritikk og skrivefeil. Læreren kan stille noen spørsmål til teksten. Hvorfor er historien spennende her? Hva tenker hovedpersonen nå? Hvordan er det å gå inn i et rom – lukter, lyder, mørkt, lyst? Ta noen tekster i plenum. Drodle rundt teksten med elevene. Løft fram deler av teksten elevene er fornøyde med og diskuter hvorfor. Ha en ordliste på tavla: Skriv ordene opp når elever spør om skrivemåte. Ikke påpek skrivefeil direkte, men skriv ordet på tavla. Be så elevene av og til om å sjekke ordlista for å se om de har skrivefeil i sin egen tekst. Elever som strever med å skrive kan lage e-bøker med bilder og mindre tekst og med en voksen som sekretær.

Lanseringsfasen:

Lag en forside, ha forfatterinformasjon bak på bøkene, ta forfatterportretter og bestem opplag (f.eks. 10 bøker). Trykk opp opplaget på kopimaskinen. Ha boklansering. Under boklanseringen kan klassen stille spørsmål om boka. Inviter skolens andre klasser til å låne bøkene. Kanskje kan klassen også besøke et forlag for å lære mer.

Kilde: Magnus Buen Halvorsen

Forfatter

Da foreldre fortalte at barna stengte seg inne på rommet for å skrive egne bøker, skjønte lærer Magnus Buen Halvorsen at han hadde truffet en nerve. Nå har klassen eget forlag.

TEKST OG FOTO Jørgen Jelstad | jj@utdanningsnytt.no

Jimi Hendrix vrenger gitaren, og «All Along the Watchtower» dunderer ut fra høyttalerne i klasserommet. Tre stolte elever på 3. trinn ved Hagaløkka skole i Asker i Akershus marsjerer inn. I hendene holder de egenprodusert litteratur. Hele klassen klapper i takt.

Det er boklansering på skolens eget forlag, Løkka. Med rykende ferske bøker rett fra kopimaskinen.

Debutant Elias holder opp boka «Da Ole, Dole og Doffen blir til superhelter!» og får en rekke ivrige spørsmål fra klassen: Hvem ble du inspirert av? Hvordan fikk de superkrefter?

Kontaktlærer Magnus Buen Halvorsen skapte prosjektet Forfatterverksted for rundt to år siden. Hanna Bawi Hleisung Par og Leodon Krasniqi taster seg langt inn i egne, nye fortellinger.

elevene

- De bruker superhelt-maskinen, sier Elias.
 - Er det noen som er slemme i boka?
 - Onkel Donald er slem, svarer Elias.
- En god bok må ha en original vri.

Over 80 bøker

Lærer Magnus Buen Halvorsen satte i gang prosjektet Forfatterverksted for rundt to år siden. Da gikk elevene hans på 1. trinn. Siden da har Løkka gitt ut over 80 bøker av 39 forfattere. Bøkene lages som hefter og trykkes på kopimaskinen.

- Det skal være så likt ordentlige bøker som mulig: bakside med forfatterinformasjon, et opp-lag, forfatterportretter og boklansering, sier Halvorsen.

Han er selv forfatter av to ungdomsbøker, og ideen om et forfatterverksted for elevene kom da han snakket om eget arbeid foran klassen.

- Det satte i gang noe. Flere dro hjem og skrev og kom tilbake med egne bøker bundet sammen med hyssing, sier han.

På foreldremøte meldte foreldre spøkefullt at barna stengte seg inne på rommet i helgen for å skrive bok.

- Jeg så et potensial for å gjøre noe mer ut av det, sier Halvorsen.

Utstilling og intervjuer

Nå jobber elevene med Forfatterverksted én til to ganger i uka. De har stilt ut i Asker bibliotek, på Verdens Bokdag og er omtalt i lokalavisen.

- Skrivegleden må ligge i bunn. Gjennom dette har elevene også fått et godt forhold til bøker og biblioteket, sier Halvorsen.

De legger inn hyppige biblioteksbesøk og har hatt møter med forfattere. Elevene lærer å bruke sanser og følelser og lever seg inn i dem de skriver om. Halvorsen forteller at da han selv var skole-elev, ble det mye dikttolkning og faktatekster.

- Jeg var glad i å fortelle historier, men på skolen fikk jeg aldri brukt det jeg følte meg god i, sier han.

Nå slår han et slag for at Hagaløkka-elevene skal få fantasere fritt over flere sider.

- Elevene inspirerer hverandre. De føler seg viktige, og så ligger det selvsagt veldig mye læring i dette. Barn som er positive til skriving, blir også mer tilgjengelige for veiledning, sier Halvorsen.

Fem Løkka-forfattere

Tuva Espelin

Utgitte bøker:

Drammen om å bli popstjerne, Hotellet.

- Jeg liker at jeg blir litt skremt selv av å skrive historier. Jeg lever meg inn i personene og føler det de føler, sier Tuva.

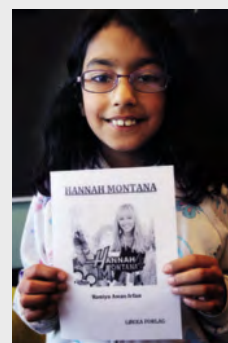

Mustafe Keyse Addib

Utgitte bøker:

Kim skårer, Ole leker.

- Jeg liker at noen kan bli inspirert av bøkene mine. Jeg har lyst til å bli forfatterstjerne og skrive mange bøker, sier Mustafe.

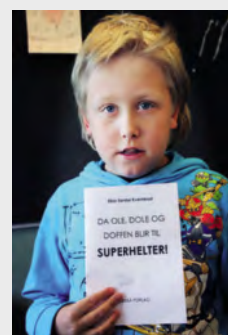

Raniya Awan Irfan

Utgitte bøker:

Hannah Montana.

- Jeg ble inspirert av TV-serien «Hannah Montana». I arbeidet med boka lærte jeg at hun egentlig har parykk på konserter, sier Raniya.

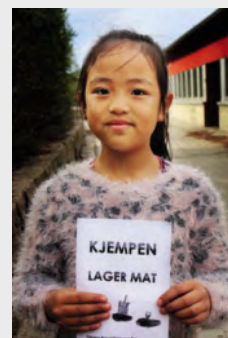

Elias Sandal Kvernerud

Utgitte bøker:

Da Ole, Dole og Doffen blir til superhelter.

- Det er veldig gøy å tegne og skrive, sier Elias.

Hanna Bawi Hleisung Par

Utgitte bøker:

Kjempen lager mat, Superstjerner, Hva ønsker jeg meg, Det mystiske problemet.

- Når jeg skriver, bruker jeg fantasien. Det liker jeg veldig godt, sier Hanna.

Vestfold

Vil ha Handal på topp

Steffen Handal er Utdanningsforbundet Vestfolds eneste kandidat som forbundsleder foran landsmøtet i november.

TEKST Harald F. Wollebæk og Sonja Holterman

Det vedtok årsmøtet i fylkeslaget 6. mai. Fylkesstyret hadde foreslått både nåværende leder Ragnhild Lied og 2. nestleder Steffen Handal til ledervervet, med Handal som kandidat til vervet som 1. nestleder dersom Lied tar gjenvalg. Men et overveldende flertall på 105 mot 6 stemmer vedtok at Handal blir fylkeslagets eneste forslag til ledervervet.

Det var Utdanningsforbundet Tønsberg som fremma endringsforslaget om Steffen Handal som eneste lederkandidat.

– Han har mange av kvalitetene som vi synes er viktige. Handal er troverdig og representerer forbundet godt, særlig i det offentlige rom, som i TV, aviser og på Twitter. Vi la spesielt merke til hans innsats i Sandefjord-saken, sa Øyvind Werrum i sin begrunnelse fra årsmøtets talerstol.

Deretter ga Sandefjord, Horten og flere andre lokallag sin støtte til forslaget.

Ingen av lokallagene hadde sendt inn forslag i forkant, og fylkesleder Petter Andersen legger ikke skjul på at vedtaket kom overraskende.

– Men delegatene står selvsagt fritt til å komme med andre forslag. Selv synes jeg både Lied og Handal kan fylle rollen som leder i Utdanningsforbundet, sier Andersen til Utdanning.

Handal er overrasket

– Det var overraskende, sier Steffen Handal til Utdanning. Han vil svare valgkomiteen om han stiller som kandidat 1. juli.

Valgkomiteen kommer med endelig innstilling i begynnelsen av oktober.

Årsmøtet i Utdanningsforbundet Vestfold går sterkt ut mot forsøk på å begrense ansattes yringsfrihet. Fremst på bildet er fylkesstyremedlemmene Øyvind Lohne og Mette L. Mo.

Advarer mot knebling av lærere

Ansatte skal kunne uttale seg offentlig uten frykt for represalier fra arbeidsgiver, krever Utdanningsforbundet Vestfold i en årsmøteresolusjon.

TEKST OG FOTO Harald F. Wollebæk | hw@utdanningsnytt.no

Inger Johanne Gran la fram forslaget til uttalelse på vegne av Utdanningsforbundet Sandefjord. Den direkte foranledningen er det nylig offentliggjorte tjenestereglementet for lærere ved Haugerud skole i Oslo, som blant annet begrenser retten til å uttale seg kritisk om skolepolitikk.

– Her blir lærere pålagt redusert yringsfrihet. Sandefjord-delegasjonen ønsker å gi signal til vårt fylke og våre politikere, men også uttrykke støtte til lærere i andre fylker som kommer til å oppleve det samme, sa Gran.

Ifølge resolusjonen opplever ansatte i offentlig sektor å bli knebla, og lojalitet til arbeidsgiver blir framheva som både en dyd og en plikt.

Utdanningsforbundet Vestfold advarer om at slike begrensninger kan føre til at allmennheten kan gå glipp av viktig informasjon og krever at ansatte i skole og barnehage skal kunne uttale seg offentlig uten frykt for represalier fra arbeidsgiver.

Steffen Handal er Utdanningsforbundet Vestfolds eneste kandidat til ledervervet i forbundet.

FOTO SONJA HOLTERMAN

Hvilken sak er viktigst for deg på årsmøtet?

Joachim Fagervold leder i Pedagogstudentene, Vestfold

– Jeg er særlig opptatt av debatten rundt profesjonsetisk råd, der det er viktig å beholde studentperspektivet. Det er en fare for at økonomisk belønning til institusjonene som utdanner flest studenter, kan gå ut over den viktige skikkethetsvurderingen.

Nina Løvstad, grunnskolelærer, Sandefjord

– Utviklingen av demokratiet i organisasjonen er viktig. Det må bli enklere å komme fram med synspunkter, og vi må sikre at enkeltmedlemmer får den hjelpen de trenger. Jeg er også opptatt av fordelingen av ressurser mellom de ulike leddene i organisasjonen.

Petter Andersen og Marie Bru fikk fornyet tillit.

FOTO HARALD F. WOLLEBÆK

Ledelsen ble gjenvalgt

Leder Petter Andersen og nestleder Marie Bru fikk fornyet tillit fra årsmøtet i Utdanningsforbundet Vestfold.

Fylkesleder Petter Andersen (48) ble gjenvalgt med 107 stemmer, mens fire var blanke. Marie Bru (51) ble enstemmig valgt for en ny periode som nestleder i fylkeslaget.

Erland Bratli inspektør, Horten

– Saken «vi utdanner Norge» er viktigst, fordi den inneholder visjoner for framtida. I dag jobber Utdanningsforbundet mot lokale forhandlinger, men går ikke inn for ordninger som sikrer lønnsutvikling for oss som er ledere.

Skolefrukt - Start

Bli med på abonnementsordningen Skolefrukt – alle grunnskoler i Norge kan delta.

Frukt og grønt er sammen med melk og matpakke viktig for å sikre energi gjennom en lang skoledag. Sultne elever blir lett urolige og ukonsentrerte. Frukt og grønt er viktig for deres helse på kort og lang sikt. Skolefrukt er også et verktøy for å oppfylle deler av myndighetenes anbefalinger for mat og måltider i skolen.

Tidligere hadde skoler med ungdomstrinn en statlig gratisordning som opphørte fra august 2014, og nå har disse skolene mulighet for å delta i den statlig subsidierte skolefruktordningen.

EN SUBSIDIERT OG SUNN ORDNING

Foresatte betaler for abonnement og elevene får utdelt Skolefrukt de dagene skolen har bestemt. Alternativt kan kommuner/ skoler kjøpe inn frukt slik at det blir gratis for elevene. I begge tilfeller blir pris kr. 3,- per frukt eller grønnsak inklusive mva og frakt, og da har staten subsidiert hver enhet med kroner 1,-.

FORELDREBETALT OG ENKELT FOR SKOLENE

Det er lite arbeid for skolen. Skolen legger kun inn litt informasjon i starten av hvert semester (5 minutter) og de mottar automatisk genererte lister over elever som blir påmeldt. Skolene får låne svalskap og fruktkasser gratis. Elever kan dele ut frukten og grønnsakene til de som abonnerer. Les om andre skolers gode erfaringer på www.skolefrukt.no.

FRUKTSTUND FOR ALLE?

Man kan for eksempel velge å ha en egen fruktstund noen dager i uka. På den måten kan skolen tilpasse budsjettet hvis det ikke er oppnåelig med gratis frukt til elevene hver eneste skoledag. Skolen kan få faktura basert på bestillinger og levert vare, og en kan endre bestillingene i løpet av skolesemesteret.

SLIK BLIR DU MED PÅ SKOLEFRUKT

Send en e-post til support@skolefrukt.no
eller ring oss på telefon: 815 20 123

Skolefrukt.no

 HelseDirektoratet

Buskerud

Profesjonsetikk hjalp Lippestad

Refleksjon omkring profesjonsetikk lå til grunn for at advokat Geir Lippestad sa ja til å representere Anders Behring Breivik.

TEKST OG FOTO

Paal M. Svendsen | ps@utdanningsnytt.no

– Jeg så ikke det tekniske i rettsaken og hvordan jeg skulle løse den. Jeg så imidlertid det etiske: Å si ja til å representere Breivik var det riktige å gjøre.

Det sa advokat Geir Lippestad da han innledet for delegatene på fylkesårsmøtet i Buskerud til saken om profesjonsetisk råd. Møtet fant sted 5.–7. mai i Storefjell Resort Hotel på Golsfjellet.

– Kona mi ga det beste rådet

Lippestad fortalte om dagen etter 22. juli 2011, da Oslo-politiet ringte ham for å spørre om han ville komme Breiviks ønske i møte: å representere terroristen som forsvarer.

– Jeg skulle gjerne sagt at jeg visste hva jeg skulle gjøre. Det gjorde jeg ikke. Jeg hadde en reaksjon som jeg ikke er spesielt stolt av. Jeg tenkte: «Ikke tale om! Jeg vil ikke være en del av dette. Det er ikke mitt problem.»

Det ble kona til Lippestad som ga advokaten rådet som gjorde at han sa ja:

– Jeg håpet hun skulle si «ikke gjør dette». Jeg så etter en flukt. Det er sånn man reagerer. Men hun er sykepleier, og sa: «Hadde Breivik kommet inn til sykehuset med skuddskader, ville jeg ikke latt være

– **Hva gjør du** når du har en ekstremist i klasserommet eller på skolen? sa advokat Geir Lippestad til fylkesårsmøtet.

å gjøre jobben min fordi jeg ikke likte det han hadde gjort. Det er min etikk. Hva er din, Geir?»

Han tenkte på alt som kunne gå galt; tenkte på alle grunner til å si nei.

– Men så tenkte jeg: Hva er min etikk? Hva er jeg stolt av? Jeg er stolt av at vi har rettssikkerhet i vårt land. Jeg er forsvarer fordi det er et viktig demokratisk gode. Da ble jeg tryggere. Pulsene gikk ned. Hodet ble klarere, og valget enkelt, sa Lippestad.

Dommen fra omverden

Han spurte forsamlingen retorisk:

– Hva gjør du når du har en ekstremist i klasserommet eller på skolen? Utviser, eller

legger du til rette? Det er ikke et argument at du ikke liker det personen har gjort. Vi må si ja, og den neste diskusjon er «hvor-dan tilrettelegge?»

Han pekte på at mye av det profesjonsutøvere gjør, gjør man på bakgrunn av omverdens dom.

– Ingen liker at hele foreldregruppa er supersinte. Vi styrer ofte etter hva omverden synes om det vi gjør. Etikk handler om ikke å synes synd på seg selv. Det er ikke lærerne det er synd på, men eleven som må ut i spesialundervisning og foreldrene som skal stå i dette, sa Lippestad.

Les hele saken på utdanningsnytt.no/lippestad

Uenige om karakterer i valgfag

Utdanningsforbundet **Nedre Eiker** mener at valgfagene bør være et fristed «uten karakterjaget som er i alle andre fag» og vil heller ha deltatt/ikke deltatt. Det var andre lokallag i Buskerud uenige i.

– Det er ikke lett for lærerne å sette

karakterer i fag som produksjon av varer og tjenester, innsats for andre og fysisk aktivitet og helse, sa Kristin Høibakk fra Nedre Eiker.

– Fag uten karakterer vil bli vektlagt som lavstatusfag, sa Gunn Foss fra Kongsberg.

Kolbjørn Aas fra Ål støttet henne: – Jeg har ingen problemer med å sette karakterer på mine 90 elever i kroppsøving. Vi må ha karakterer, sa han.

Hvilken sak er viktigst for deg på årsmøtet?

Cicilie Mette-Lund Øvre Eiker

Å få på plass den rette ledelsen er vesentlig. Diskusjonen omkring lønns- og pensjonsvilkår for rekruttering er svært viktig.

Carl Fredrik Østenrød Ringerike

Barnehagepolitisk offensiv, altså en minstenorm for hvor mange som skal ha barnehagelærerutdanning. Det er en sak jeg som lærer i skolen skal støtte.

Live Braathen Ellingsen Nedre Eiker

Saken om å rekruttere og beholde, fordi vi vil ha de dyktigste kandidatene til læreryrkene og beholde de vi har. Det gjør vi ved å fram snakke yrket.

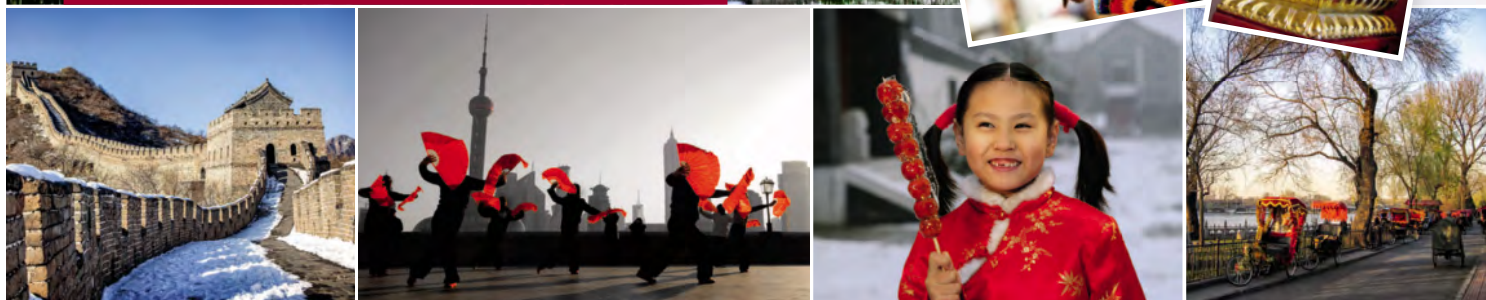
albatros-travel.no/ut | 21 98 45 45

FLY T/R OG FLYSKATTER ER INKLUSIVE I ALLE VÅRE REISER!

Albatros

Juleshopping i Beijing og Shanghai

Reis med Utdanning og Albatros Travel

Besøk Kinas to største og mest spennende byer!

I Beijing kan du oppfylle drømmen om å gå på Den kinesiske mur, tre inn i Den forbudte by og stå på Den himmelske freds plass. Stå ansikt til ansikt med de hellige Ming-gravene og gjør et kupp på de spennende kinesiske markedene. Fortsett resien med tog og ta pulsen på hypermoderne Shanghai: Speid utover byen fra 88. etasje i Jin Mao-bygningen, seil på Huangpu-elva og besøk

byens gamle fascinerende basar. Og fordi vi gjerne vil ha med noen helt spesielle julegaver hjem er det lagt inn besøk der vi kan se på silke, perler og te – for ikke å snakke om storbyenes fantastiske utvalg av spennende butikker!

BEIJING

KINA

Shanghai

Med Albatros-reiseleder
– 9 dager

Avreise 12/11 2015

SPESIALPRIS

KUN kr 15 998,-

Tillegg for enkeltrom kr 1 998,-

Bestill nå!

Alt dette får du:

- Norsk/svensk reiseleder
- Fly Oslo – Beijing og Shanghai – Oslo med SAS
- Utflukter og entreer ifølge program
- Innkvartering på gode hoteller i delt dobbeltrom
- Hurtigtog Beijing – Shanghai
- Helpensjon unntatt lunsj dag 8
- Skatter og avgifter

Les mer på www.albatros-travel.no/UT

Vennligst opplys reisekode LR-UTD. Åpent man–fre 08:30–17:00. Ring på tlf: 21 98 45 45

Medl. Rejsegarantifonden Danmark | Med forbehold for trykkfeil

Akershus

- Lærerne må ut av KS

- Utdanningsforbundet skal arbeide for at staten overtar arbeidsgiveransvar og forhandlingsansvar for lærerne, vedtok fylkesårsmøtet i Akershus.

TEKST OG FOTO Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no

Med det vedtaket stemte årsmøtet, som var samla på Lillestrøm 5.–8. mai, ned fylkestyrets forslag.

Lokallaga Ullensaker, Nittedal, Bærum, Skedsmo og Asker hadde levert forslag med samme intensjon: Ny forhandlingsmotpart for lærerne.

I fylkestyrets forslag het det at Utdanningsforbundet skal utrede muligheter og konsekvenser av at en sentral forhandlingsmotpart, for eksempel staten, overtar forhandlingsansvaret og eventuelt arbeidsgiveransvaret fra kommunene.

- Ikke pakk inn budskapet. Ull avler ull. La oss handle nå, ikke vente på en utredning, var blant kommentarene.

- KS forstår oss ikke slik en arbeidsgiver bør, sa Bjørn Atle Steen Årbog fra Nittedal.

Også Gro Iren Abrahamsen, som sjøl sitter i fylkestyret, tok til orde mot fylkestyrets forslag.

- Vi er fortalt at å gå over til staten er omtrent umulig. Vi må likevel ikke vike unna det som er vanskelig, sa hun.

Fylkestyret argumenterte for sitt forslag blant annet med at samme instans bør ha arbeidsgiver- og forhandlingsansvaret for skolelærere og barnehagelærere.

Forslaget om å arbeide for at staten overtar arbeidsgiver- og forhandlingsansvar fikk 83 av 109 stemmer.

Gro Iren Abrahamsen i fylkestyret i Akershus stemte med flertallet og mot fylkestyrets forslag i spørsmålet om arbeidsgiveransvar for lærerne.

Godteri til valgkomiteen

- Hvorfor har dere så mye slikkeri?

- I lange dager gjelder det å holde blodsukkeret oppe, sier leder i valgkomiteen Eirik Sjøvoll.

- Utdanningsforbundet burde frontet Sandefjord-saka

- To tøffe lærere frontet kampen mot skoleegimiet Sandefjord kommune ville innføre. Det burde vært Utdanningsforbundet, sa Hilde Torp fra Bærum til årsmøtet.

Med det innleda hun til Bærums forslag til vedtak: «Vi vil vurdere alternative arbeidsmåter og aksjonsformer for å motarbeide innføringen av

karakterlignende vurderingsformer. Vi skal protestere mot bruken av en gradert vurderingsskala som innebærer bruk av lav, middels og høy eller lignende uttrykk.»

Behovet for alternative arbeids- og aksjonsformer begrunna hun med erfaringene fra Sandefjord.

- Det er Utdanningsforbundet som skal protes-

tere og aksjonere mot tiltak fra skoleeier. I Sandefjord var det omvendt. Slik kan det ikke være, sa Torp.

- Som enkeltlærere aksepterer vi i dag arbeidsmåter som vi ikke hadde akseptert for ti år siden. Vi trenger en fagforening som sier stopp før vi skjønner det sjøl, sa Hilde Torp og fikk salen med seg.

Pensjon må inn i barnehageloven

Pensjonsordninger for de ansatte må inn i barnehageloven, slik pensjon er en del av privatskoleloven, vedtok årsmøtet.

Bakgrunnen for vedtaket er at Frelsesarmeen, som eier to barnehager i fylket, nylig har meldt seg ut av arbeidstakerorganisasjonen Virke. Barnehageeieren Norlandia har meldt sine barnehager ut av PBL (Private barnehagers landsforbund).

– Dette gjør barnehageeierne for å kunne shoppe tariffavtaler, sa Steinar Thoresen fra fylkesstyret.

Følgen av slik handel er dårligere pensjonsavtaler.

– Pensjon må være en del av tariffavtalen. Men vi vil at det også skal inn i barnehageloven. Privatskoleloven sikrer at ansatte i private skoler ikke har dårligere vilkår enn i offentlige. Barnehageloven bør sikre de ansatte i private barnehager på samme måte, sa Thoresen.

LES MER OM ÅRSMØTET PÅ UTDANNINGSNYTT.NO

Lederduo gjenvalgt

Sittende leder Lene Hammergren Stensli (til høyre) og nestleder Ingvild Aga ble gjenvalgt.

Allmennlærer Lene Hammergren Stensli ble første gang valgt til leder under ekstraordinært årsmøte i 2012. Hennes siste stilling i skolen var som inspektør ved Flåtestad skole i Oppegård.

Barnehagelærer Ingvild Aga tok over som nestleder i mars i år, da daværende nestleder trakk seg. Hennes siste stilling var som pedagogisk leder i Skedsmo kommune.

Nei til karakterer i valgfag

Valgfagene i ungdomsskolen bør vurderes uten karakterer. Utdanningsforbundet Ås fikk stort flertall for dette.

– Målet med valgfagene var å gi rom for mer praktiske aktiviteter og mindre press. Det fungerer ikke slik når elevene skal vurderes med karakterer, sa Audun Johannessen, som presenterte forslaget.

– Vi snakker mye om dette på lærerværelsene i Ås. Men vi innser at vi ikke får gjort noe lokalt. Derfor fremmer vi dette forslaget, sa Johannessen.

Motforestillingene kom raskt: – Karakterer gir status til fagene. Å ta bort karakterene gir valgfagene statusreduksjon, sa Asle Jahren.

Forslaget ble vedtatt med 97 mot 12 stemmer.

De mest taletrengte jobber i Akershus

Med 66 innsendte forslag topper Utdanningsforbundet Akershus lista over innsendte forslag til fylkeslagenes årsmøter. Utdanningsforbundet Rogaland har 2. plass med 25 innsendte forslag.

Fylkesstyret prøvde å redigere sakene effektivt. Likevel måtte delegatene behandle saker til fram mot klokka ti om kvelden første dag.

Mer tid til planlegging i barnehagen, mot flere private videregående skoler, arbeidsforhold i kulturskolene, økt lærertetthet, ressurser til fremmedspråklige, er tema for noen av forslagene.

Hvilken sak er viktigst for deg på årsmøtet?

Caroline Brandth
barnehage, Nesodden

Metodefrihet for barnehagelærerne. Vi kan ikke få en barnehagelov som gir barnehageeier rett til å velge hvilke metoder barnehagelærerne skal bruke.

Bjørn Sigurd Hjetland
grunnskole, Bærum

Profesjonens yringsrett i utdanningspolitikk. Nå er det nærmest slik at å arbeide i skolen diskvalifiserer deg fra å delta i debatten. Økonomene vil diskutere utdanning uten innblanding.

Ingun Bråten Thoresen
spesialpedagogikk, Sørum:

At vi gjør det vi kan for å hindre at spesialundervisning omorganiseres til tilpassa opplæring. Da får ikke de med spesielle behov det de trenger.

Sør-Trøndelag

Et kampvillig årsmøte

Utdanningsforbundet i Sør-Trøndelag markerte front mot privatisering og gikk inn for økt samarbeid med resten av fagbevegelsen.

TEKST OG FOTO Einar Myrenget

Én av de viktigste sakene var politisk plattform for kommende årsmøteperiode. Tonen ble satt under fylkesstyremedlem Hans Liengs innledning «Norsk arbeidsliv i endring?».

Lieng gikk hardt ut mot forsøkene på å endre den norske modellen. Han var også selvkritisk til at fagbevegelsen var altfor passiv da fagforeningen Parat kjempet for å beholde Norwegian som en tydelig hovedarbeidsgiver.

– Kjos-modellen kan fort spre seg, sa

Lieng og advarte mot undergraving av de ansattes rettigheter.

Han lovet at hele fagbevegelsen, inkludert Utdanningsforbundet, skal være bedre forberedt hvis Norwegian-konflikten kommer opp på nytt.

Årsmøtet vedtok blant annet krav om at forbundet bør arbeide for å heve yrkesfagene og yrkesfaglærernes status, samt en uttalelse som tar avstand fra den økende kommersialiseringa av barnehager. Møtet fant sted på Røros 5.-7.mai.

Vant valg-thriller

Hans Lieng (51) ble valgt som ny leder med knapp margin. Som ny nestleder ble Pål Heide Kielland (40) enstemmig valgt.

Et benkeforslag om Agneta Amundsson (53) skapte dramatik. Mange delegater lovpriste kandidatene fra talerstolen. Flere mente Amundsson ville holde en høyere offentlig profil og tøffere linje enn valgkomiteens Hans Lieng. Da stemmene ble talt opp, fikk Lieng 56 stemmer mot Amundssons 51.

Lieng er lærer ved Thora Storm videregående skole i Trondheim, mens ny nestleder

Nyvalgt leder av Utdanningsforbundet i Sør-Trøndelag, Hans Lieng, T. h.: ny nestleder, Pål Heide Kielland.

Pål Heide Kielland er lærer ved Børja skole i Skaun kommune.

Den nyvalgte lederen ser det ikke som et problem at salen var delt omtrent på midten.

– At det er rift om vervene i forbundet, tyder på stort engasjement og lover bra for framtida.

– Hva blir det viktigste for deg som leder?

– Norsk arbeidsliv er i endring, og angrepene på arbeidstakernes rettigheter er mange. Vi må stå sammen med resten av fagbevegelsen for å forsvare den nordiske modellen. Vi må hegne om lærerrollen og forlange respekt for læreren er eksperten, svarte Lieng, som fra 1. august skal ha vervet i fire år.

Lisbet Strickert ble takket av

Lisbet Strickert gikk av som fylkesleder etter ni år i vervet.

– Hva er du mest tilfreds med fra fagforeningstiden?

– At de tillitsvalgte er mye bedre skolert nå enn før. Jeg er også glad for at vi har lyktes i å sette lærernes rolle i samfunnet på dagsorden. Vi har brukt mye tid på å fremheve fagenes autonomi, i tillegg til kampen om lønns- og arbeidsvilkår.

– Hvilke saker har vært vanskeligste?

– Alt som har med enkeltmennesker å gjøre. Fra tillitsvalgte som trenger veiledning, til enkeltpersoner som har trøbbel med arbeidsgiver og som trenger vår støtte.

– Hvordan har du opplevd arbeidsgiverne?

– Vi har verdens beste avtale om medbestemmelse med KS. Da pleier ting å løse seg.

– Hva gjør du nå?

– Jeg vet ikke ennå. Jeg har jo jobben min i Trondheim. Hvilken rolle jeg får videre, er ikke avklart.

Siste gang Strickert (59) underviste, var i 1997. Da var hun delvis frikjøpt til fagforeningsarbeid. Deretter var hun nestleder i Norsk Lærergag i Trondheim og fylkesstyremedlem i Utdanningsforbundet fra 2001. Så ble hun nestleder i Sør-Trøndelag fra 2003, før hun inntok lederstolen i 2006.

Lisbet Strickert

Hvilken sak er viktigst for deg på årsmøtet?

Ruben Lien (40), lærer ved Fosen videregående skole, Bjugn

– Jeg er mest opptatt av de store linjene og hvordan lærere får anledning til å utøve profesjonen vår. På dette området kan vi som organisasjon bli mer tydelig.

Merete Aune pedagogisk leder i Trondheim kommune

– Dette er mitt første årsmøte, og det er interessant å være her. Jeg er mest opptatt av at vi som fagfolk får anledning til å bruke kunnskapen vår og at vi ikke blir overstyrt.

Randi Gaustad lærer ved Frøya oppvekstsenter

– Jeg er opptatt av metodefriheten. Vi skal kunne bruke det vi har lært. Dessuten lurer jeg på om det ikke har gått for langt med all rapporteringen.

Hedmark

Ønsker et politisk tydeligere fylkesstyre

Medlemmer i Hedmark ønsker et mer politisk fylkeslag. Den nye lederen vil at Innlands-Norge blir mye mer synlig i Utdanningsforbundet.

TEKST OG FOTO

Jørgen Jelstad | j|@utdanningsnytt.no

Saken «Ikke alt som teller, kan telles» skapte stort engasjement blant delegatene under årsmøtet, som fant sted 5.-7. mai på Ringsaker. Fylkesstyret hadde utarbeidet et eget dokument til det som skulle være «den fremste politiske diskusjonen på dette årsmøtet».

– Norsk skoledebatt handler i større og større grad om produktivitet, sa Steinar Laberg fra fylkesstyret i innledningen.

Han mener norsk utdanning står ved et veiskille.

– PISA-testene skulle være et middel. Plutselig er de blitt et mål. Det kaller jeg et sammenbrudd. Det er grunn til å slå på gong-gongen, sa Laberg.

Et mer politisk organ

I hovedprioriteringene i perioden fram til 2019 ønsker fylkesstyret i Hedmark blant annet å være et mer politisk organ med en tydelig politisk stemme når det gjelder utfordringer i utdanningssystemet.

Lasse Weckhorst fra Nord-Odal mener det er på høy tid.

Lasse Weckhorst mener det er på høy tid at fylkesstyret blir et mer politisk organ.

Fylkesårsmøtet i Hedmark ga klarsignal til fylkesstyret om at de bør ha en tydeligere politisk stemme i utdanningsdebatten. Foran sitter den nye lederen Egil Reinemo og den nye nestlederen Lise Beathe Hov.

– Vi har vært så opptatt av å være partipolitisk nøytrale, at vi til tider kan virke politisk uinteressante, sa Weckhorst fra talerstolen.

– Vi kan ikke la skiftende politiske regimer styre utviklingen av utdanningssystemet i Norge. Vi som profesjon må ta styringen over hva slags utdanningssystem vi skal ha, sa Weckhorst.

Hanne Sandvoll fra Løten ga full støtte til ønsket om en tydeligere politisk stemme.

– Jeg vil tilhøre en organisasjon som er premissleverandør i samfunnsdebatten for det faget vi kan så godt. Nå er vi dessverre litt som korker i vannet som flyter rundt og venter på vinder som kanskje tar oss i en retning vi absolutt ikke vil, sa Sandvoll.

– Diagnostisk kultur i barnehagene

Flere delegater fra barnehagefeltet påpekte at kartleggingstankegangen i stadig sterkere grad også tas inn i barnehagene.

– Også barnehagene blir mer og mer

preget av en diagnostisk kultur og kartlegging av barn, sa Bergljot Østerås fra Hamar.

Som flere andre på talerstolen framhevet hun viktigheten av å få folk til å forstå hva som faktisk foregår i barnehagene.

– Vi barnehagelærere må synliggjøre hva vi gjør, for politikerne gjør det ikke, sa Østerås.

Vil ha synlig Innlands-Norge

Den nye fylkeslederen i Hedmark, Egil Reinemo fra Hamar, ønsker at fylkeslaget skal bli en enda mer slagferdig organisasjon.

– Innlands-Norge trenger å bli mer synlige i Utdanningsforbundet. Jeg tror fylkeslagene i Hedmark og Oppland kan samarbeide og motivere og påvirke hverandre til å bli bedre, sier Reinemo.

Han tror flere og bedre debatter er veien å gå.

– Det er behov for enda mer meningsbrytning og problematisering for å få fram de gode argumentene. Der har vi i Hedmark fortsatt litt å gå på, sier han til Utdanning.

Hvilken sak er viktigst for deg på årsmøtet?

Rolf Lagergren
Studieinspektør på
Solør videregående
skole, Åsnes

Vi har fremmet en sak om en egen medlemsgruppe for ledere. Utdanningsforbundet holder på å miste sine ledere fordi ledergruppen ikke blir ivaretatt godt nok.

Veronica Øien
Lærer og tidligere
hovedtillitsvalgt,
Elverum

Saken «Ikke alt som teller, kan telles», om hva forbundet bør jobbe med utdanningspolitisk. Det er nå så mye fokus på tester og kartlegging, at man ikke tar lærernes samfunnsmandat alvorlig.

Frode Bakken
Pedagogisk leder i
Kronborg barnehage,
Hamar

Barnehagelærerne i organisasjonen må synliggjøre vår profesjon. Vi driver også læring, men på barnehagevis. Politikerne må informeres om hva dette yrket er, der har vi vært for dårlige.

Finn forma **i lag**

Meir fysisk aktivitet. Meir merksemd på ergonomi og kommunikasjon. I Ålesund har dei kommunale barnehagane gått saman om å gjere dei tilsette sterkare.

TEKST OG FOTO John Roald Pettersen

«Sterkere saman»: Dei tilsette i dei kommunale barnehagane i Ålesund har mellom anna etablert si eiga turgruppe.

– **Hovudmålet** med prosjektet er å auke nærværet og redusere sjukefråværet, seier personalrådgjevar Kirsti Røsand Lillebø i Ålesund kommune.

Tysdag kveld, seint i april: I sure regnbyer og med ein temperatur på 6 grader er eit tjuetal barnehagetilsette i Ålesund i frisk marsj langs ei av byens turloyper. Dei går, bokstaveleg talt, saman for å bli sterkare.

Onsdag morgon: I Storhaugen barnehage står det yoga og fysisk leik på programmet. Med profesjonell instruktør er barn og personale i full aktivitet, inne og ute. Kven kan bøye seg som ein kobraslange? Kven kan strekke seg som ein sjiraff? Og korleis kan ein bruke dei vaksne som hinderløype? Latter og glede. Pust og pes. Og nokre tunge stønn.

Auka nærvær

Med økonomisk støtte frå Kommunal Landspensjonskasse (KLP), og med brei medverknad frå styrarar, tilsette og tillitsvalde, har dei kommunale barnehagane i Ålesund det siste året jobba målretta mot å auke nærværet i barnehagane. Prosjektet «Sterkere sammen» har som mål mellom anna å inspirere til faste fysiske aktivitetar for personalet i barnehagane, auke kunnskapen om ergonomi, og betre dialogen mellom verksemdsleiarar, pedagogiske leiarar og assistentar.

Under ligg eit ønskje om å redusere sjukefråværet.

– Bakgrunnen var at vi såg at sjukefråværet i barnehagane var høgt. Det låg jamt på 12–13 prosent, i periodar høgare, og i einiskilde barnehagar

oppe i 20 prosent. Men vi fann ingen enkle svar på kvifor det var slik, seier personalrådgjevar i Ålesund kommune, Kirsti Røsand Lillebø.

– Det vi veit, er at slitasjen i slike yrke er stor, og at det ligg utfordringar i ergonomi og fysiske arbeidstilhøve. Vi veit også at fysisk og psykisk helse heng nøye saman. I samråd med dei tillitsvalde inviterte vi difor i august i fjor til prosjektet «Sterkere sammen», som vart presentert som eit tilbod og ikkje ei plikt for dei kommunale barnehagane å delta i.

Instruksjon og inspirasjon

Kommunen fekk 200.000 kroner i støtte frå KLP og brukte nokre av midlane på å engasjere personleg trenar og blogger Jørgine Vasstrand Haagensen, som på bloggen sin mellom anna har vist korleis ho nyttar eigne barn som medhjelparar i treninga. I løpet av det første prosjektåret har Haagensen besøkt alle barnehagar og gonger, først på personalmøte med aktivitetsforslag og tips om forebyggjande helsetiltak, og seinare med ei aktivitetssøkt på dagtid der både barn og vaksne deltok.

– Eit av dei viktigaste råda eg har prøvd å formidle, er at dei tilsette i barnehagane må prøve å utnytte dei moglegheitene dei har til positive endringar i arbeidsdagen. Det gjeld både gjenom å tenkje ergonomi, ved til dømes å la barna kle på seg sjølve i staden for å sitje eller stå i ei dårleg stilling og hjelpe dei, men også gjennom å vere aktive saman med barna. Kvifor stå stille på

● Sterkere sammen

«Sterkere sammen» er eit prosjekt om helsefremjande arbeid i dei kommunale barnehagane i Ålesund. Fysisk aktivitet, ergonomi og leiing/dialog er dei tre hovudelementa i prosjektet. Auka nærvær og mindre sjukefråvær er hovudmåla. Kommunen har fått økonomisk støtte frå KLP og søker no om støtte til å fortsetje prosjektet.

uteleikeklassen når ein kan vere aktiv saman med barna? Kvifor ikkje invitere til fysisk leik? Løp opp den vesle bakken fem gonger! Finn på ein hoppelik! Ungane er med, det kan eg garantere, seier Jørgine Vasstrand Haagensen.

Meir aktive

Aktivitet saman med barna er eit viktig element i prosjektet, fortel prosjektleiar Kirsti Røsand Lillebø.

– Som personalgruppe er det vanskeleg å få til felles fysisk aktivitet når ein arbeider i barnehage. Ein kan ikkje ta ein felles treningstime i arbeidstida eller gå samla på tur i lunsjen, slik andre arbeidsplassar kan. Difor er det så genialt å nytte dei moglegheitene ein har til fysisk aktivitet saman med barna. At dei tilsette på eige initiativ har etablert ei turgruppe på kveldstid, er berre ein bonus, seier Lillebø.

– Har de sett resultat av prosjektet? Har sjukefråværet gått ned?

– Den første tida i prosjektet gjekk det ned. Så har det gått opp igjen, og truleg heng det saman med at kommunen i år har vedteke ei generell nedbemanning i barnehagane. Det har ført til auka arbeidspress og minkande motivasjon, men sannsynlegvis ville fråværet vore enno høgare dersom vi ikkje hadde hatt prosjektet, seier Lillebø.

Førebyggjande og kjekt

I tillegg til dei fysiske aktivitetane har personalet i barnehagane hatt fleire samlingar med fokus på mellom anna ergonomi, leiing og kommunikasjon, og inspirasjon til å nytte «Mini-røris», eit bevegelsesprogram for barn i barnehage.

– For oss som arbeider i barnehagane, er dette eit veldig bra prosjekt. Det er viktig førebyggjande arbeid, og det er moro! seier medlem i prosjektgruppa og pedagogisk leiar ved Storhaugen barnehage, Inger Marie Stokke.

– Vi er blitt inspirerte til å vere meir aktive saman med barna, og vi ser kor kjekt dei synst det er med vaksne som kan hoppe og sprette og leike. Vi er også blitt meir bevisste på den særeigne jobbsituasjonen vi har: Vi kan rett nok ikkje ta fri ein time og gå på felles trening i arbeidstida, men vi har ein jobb der vi kan bruke kroppen heile dagen om vi vil! Det er ein unik situasjon som vi må utnytte til det beste, seier Inger Marie Stokke.

– **Kvifor stå stille** når ein kan hoppe og sprette og løpe saman med barna, spør personleg trenar Jørgine Vasstrand Haagensen. Her i full fart saman med barn på Storhaugen barnehage.

Dei vaksne som hinderløype: Litt krevjande for dei som ligg i planke – veldig moro for dei som får klatre over! Hinderet til høgre er pedagogisk leiar Inger Marie Stokke ved Storhaugen barnehage.

Tredimensjonal kunnskap om Bergen i **1814**

I tre hektiske veker har elevar ved Rothaugen ungdomsskole i Bergen forska på eit knippe gamle bygningar og saumfart historia om menneska rundt dei. No står svara på utstilling.

TEKST OG FOTO Ingebjørg Jensen

Bak prosjektet står lærarane Terje Pedersen, Ros-Mari Eriksen, Anne-Marit Selstø og Linn Merethe Kibsgård Godfrey, som har samarbeidd på tvers av faga samfunnsfag, matematikk og norsk. To klassar frå 8. trinnet og fire elevar frå 9. trinnet har jobba i grupper på tre-fire med utgangspunkt i kvart sitt bygg frå før 1814. Resultatet skal først stå ein måned i Bergen offentlege bibliotek. Der finn vi modellar av bygningane elevane har jobba med, plotta inn på eit kart, saman med kort informasjon. Utstillinga skal flyttast til skulen i byrjinga av juni.

Pedersen tok kontakt med biblioteket då han fekk vite at det var ein 3D-skrivar der. Snart følgde idémyldring med lærarar og bibliotekarar kring samfunnsfagtemaet for 8. trinnet, 1814. Å la elevane jobbe inne i den lokalhistoriske samlinga, med flinke bibliotekarar i nærleiken, har vore ein fulltreffar. Og for biblioteket passar prosjektet godt inn i strategien om å få dei unge inn mellom bokhyllene.

Prosjektet blei meir omfattande og tida knappare enn dei hadde trudd i utgangspunktet, fortel lærar Pedersen. På tre veker gav fagfolk utanfrå dei kunnskap om perspektivteikning, 3D-teikning på skjerm, lokalhistorie, kjeldekritikk og 3D-trykk. Dei har pløgd bøker og nett, delt notat på Google

Andrine Nygård målar opp storleiken på glasa i Latinskolen med ein taustump på ein meter

docs, teikna, funne mål på bygg og skrive eigen tekst.

Elevar som utforskarar og målebånd

Korleis kan ein «skrive ut» miniatyrgåver av Domkirken eller Stadsporten? Bibliotekar Håvard Lægred stikk ein minnepinne med 3D-teikningar i eine enden av skrivaren. Ut kjem ei kvit plastmasse i form av ein bygning i den andre. Alt saman gjort mogleg av data elevane har samla inn.

Utdanning blei med Lasse Haugland, Ingrid Rio og Kristina Mowatt Storm til Domkirken, der dei sjølvsagt har registrert og fotografert kanonkula som framleis sit i kyrkjeveggen etter slaget på Vågen i 1665. Inne ventar ei overrasking: På ei lang papirstrimmel er kyrkjens historie teikna inn på ei tidslinje. Raskt finn Kristine og Ingrid fram mobilkamera og fotografere lina.

Medan domkyrkjegruppa ventar på organisten som skal gi dei litt kyrkjehistorie, går vi til Latinskolen med Karl Edvardsen, Andrine Nygård og Abdallah Rashdan. Her står pulten der Ludvig Holberg sleit buksebaken frå 1694 til 1702. Reint misunnelege blir vi når vi ser korleis matematikk anno 2015 blir leika inn i elevane: Karl stiller seg ved ein vegg, ein annan elev fotografere han og heile bygget. Ut ifrå Karls høgd reknar dei ut høgda på huset. Gruppa har vore

● 3D-printing

3D-printing er ein måte å lage ein modell og prototype raskt, ved å føre på lag på lag med nytt materiale styrt etter eit dataprogram. Det vanlegaste materialet er plast. 3D-printing vert nytta til dømes innan produktutvikling, industridesign, arkitektur, ortopedi og tekniske hjelpemiddel.

Kjelde: Wikipedia

Her er 3D-modellane av dei gamle Bergsjøbygningane Rothaugen-elevane har jobba med. Heilt til venstre: domkirken og Latinskolen.

her før og tatt mål – no skal dei fylla hol i datamaterialet. Dei skritt opp trappene og tar mål av glasa. Til hjelp har dei ein taustump på ein meter – noko anna målereiskap er strengt forbode! Når dei ikkje kjem godt nok til frå utsida, ringer dei på og ber museumsfolka sleppe dei inn. På veg opp knirkande trapper tar Abdullah ein avstikker til klasseromma, og undrar seg over merkelege pultar med benkar som heng i dei og lokk som kan opnast. Så skundar han seg vidare til rommet der Karl og Andrine er i gang med å måle glasa frå innsida.

Mest spennande med 3D

Elevane har også sjekka Gule Sider på nettet og brukt målefunksjonen på dei digitale karta:

– Vi vil vise elevane at det er fleire måtar å gjere det på, når ein skal ta mål av ein bygning, seier matematikklærar Anne-Marit Selstø etter prosjektslutt.

Ho har merka at dei som elles slit med matematikken, tar det lettare så lenge det ikkje blir kalla matematikk.

– Elevane syntest det har vore veldig kjekt å kunne gå ut av skulen, bruke biblioteket, og gå ut for å finne bygget sitt. Vi lærarar har mest vore rettleiarar. Dei som strevar fagleg, har også jobba godt i gruppe. Dei lærer mykje ved å snakke med

kvarandre, legg Pedersen til. Utdanning spør elevane kva som har vore mest spennande og mest vanskeleg:

– Først var det kaotisk, så roleg, og så kaotisk på slutten. Det var litt for mykje fram og tilbake om kva oppgåver vi skulle gjere. Det var mest spennande å konstruere, måle opp, teikne i 3D og lage 3D-trykk. Men det blei litt mykje å skrive seks sider med tekst, oppsummerer Andrine Nygård, som sikra seg god støtte til skrivinga: Opptak av lokalhistorikar Jo Gjerstad under byvandringa. Ho ville gjerne gjort noko liknande igjen, men først sagt ifrå om kva ho ville gjort annleis.

Ingrid Rio er samd i at 3D-arbeidet var mest spennande. Men gruppa trong hjelp:

– Vi fann dei omtrentlege måla på Domkirken, men det var vanskeleg å få det rett sidan veggane skrånar og bygningen er så hog. Det blei litt stressande med mange oppgåver i ulike fag – vi kunne ikkje bruke opp all tida på ein ting. Så læraren måtte hjelpe oss å finne dei rette måla frå Gule Sider. Og så var det ikkje så lett når vi ikkje kunne finne alt på nettet. Det er første gongen vi har tatt ansvar sjølv utan at læraren sa alt. Eg synest eg lærte mykje. Eg likar historie og skriving betre enn matematikk, men det gjekk bra når eg blei kjend med bygningen, seier ho.

Bibliotekar Håvard Lægred viser elevane korleis 3D-skrivaren verkar. T.v. Kristine Mowatt Storm, Nora Flatseth Trippstad og Marie Kloppen Gladyszak.

I biblioteket lagar Louis Hannisdal Christi Krybbe skole som 3D-teikning. Han kombinerer opplysningar frå fotografi, teikning og tal frå dei andre elevane.

En av Norsk Lærerslags programposter for en bedre skole blir imøtekommet. Regjeringen vil gjøre lærerutdanningen fireårig. Strukturen i utdanningen skal strammes betydelig inn, det skal legges mer vekt på faglig kompetanse og vi skal sikre oss at morgendagens lærere skal kunne skolens behov, sier utdanningsminister Einar Steensnæs om regjeringens prinsippavgjørelse.

Norsk Skoleblad
 nr. 18/1990

For 50 år siden
 Skifte

Den 1. mai gikk lektor Knut Gaarder av som generalsekretær i Norsk Lektorlag, og stillingen ble overtatt av lektor Jan D. Munch. (...) Hva Gaarder selv føler, spør vi ikke om, og han får heller ikke ytre seg i tidsskriftet ved denne leilighet. Som alle seriøse og følsomme mennesker tar han seg selv svært lite høytidelig. Omgangen på kontoret har vært preget av dette, og vi har alle hatt vår daglige glede av den tone som har hersket.

Den Høgre Skolen
 nr. 10/1965

Petit

Stein Gjulem

Tror du på Jesus?

● **Stein Gjulem**
 pensjonist og
 frilansskribent

Spørsmålet kom første pinsedag:
 – Pappa, tror du på Jesus?

Vi var på vei ned fra Prekestolen, ute i Guds frie natur. Den som alle rogalendinger er så stolte av. Visstnok landsdelens mest besøkte severdighet. Den i Lysefjorden. Dit det ifølge brosjyren er 6 km og cirka 2 timers gange – avhengig av fart og pauser.

– Pappa, tror du på Jesus? spurte guttungen, som så ut til å være cirka sju (...) og et halvt, som han sikkert selv ville ha sagt). Som alle de andre oppadgående, hadde han forsert steinrøysa og var nå på vei gjennom et parti med trebroer over juvene. Det var der vi møtte familien – far foran, så guttungen, deretter lillesøster og så mor til slutt. Altså, omtrent som i norske skiløyper!

Men her var det ingen snø. Snarere tvert imot. 26 grader pluss, sikkert 41,5 i sola, og nesten vindstille. Vakkert var det, vakkert og varmt. Nesten som i glohaugen.

– Ja, jeg gjør det, svarte faren, sikkert noe undrende over spørsmålet, han som oss andre.

Eller kanskje ikke! For det kunne nok oppleves litt skummelt, der vi kikket ned mellom brobror-

dene. Ja, selv om alle bordene var der. Ikke som på bildet fra vår barndom, der noen sprett manglet på hengebroen hun skulle over. Men der engelen var i stedet. Kanskje hadde gutten sett bildet på kammerset hjemme hos mormor. Eller kanskje – kanskje han ikke syntes det var skummelt i det hele tatt. Han gikk bare der og lurte på det med Gud og Jesus og tro og sånn. Han hadde kanskje hørt noe om det på skolen. Det skjer visst fortsatt!

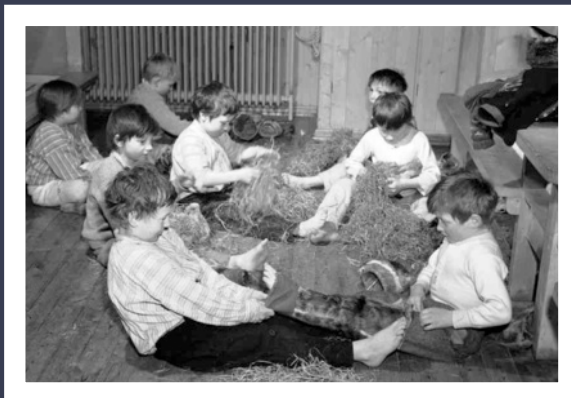
– Da gjør jeg det òg, avsluttet gutten, i stor tillit til far sin. Moren smilte. Hun syntes sikkert det var en varm og god samtale, til ettertanke. Vi som var på nedtur, i den motgående køen denne pinsedagen, kjente også en ekstra snev av varme.

- Pappa, tror du på Jesus?
- Ja, jeg gjør det.
- Da gjør jeg det og.

«Det var litt fint.
 På pinsedagen.»

Det var litt fint. På pinsedagen. I tillegg hørte vi alle verdens tungemål. Omtrent som på Jesu tid, eller retttere; ti dager etter – hvis du skjønner? Forskjellen var bare at vi ikke skjonte et kvekk av hva alle disse turistene fra Kina og Øst-Europa sa.

GLIMT

Sengetid

Karasjok, januar 1950: Det er tid for å legge seg for elevene ved Internatskolen for Flyttsamebarn. Ifølge bildeteksten er det en omvendt verden for disse barna å kle av seg for å legge seg, for på vidda kler man ekstra på seg før man kryper til køys i telt eller lavvo. Her tar noen av de minste guttene av seg skaller og bellinger og rusker opp i sennegresset som skallene er fôret med, slik at det er tørt til neste dag.

FOTO SVERRE A. BØRRETZEN, AKTUELL / NTB SCANPIX

Strålte fra scenen

Den unge jenta ville trekke søknaden til folkehøgskolen, men ett år senere entret hun scenen med tenn isracketen i en hånd og en kjæreste i den andre.

TEKST Sonja Holterman | sh@utdanningsnytt.no

FOTO Arnsten Lindstad

● Benedicte Hambro (59)

Hvem:

Forfatter og lærer ved Ringerike folkehøgskole.

Godt å tenke på:

Hvordan langsomme krav gir langsom og god utvikling

En hustrig vinterdag i mars dumpet et brev ned i postkassen til Ringerike folkehøgskole i Hønefoss. Det var stilet til lærer Benedicte Hambro ved standup og revylinja og sendt fra et lite sted i Norge. Brevet var fra en jente som hadde søkt og fått plass ved linja hvor ungdommer setter opp revyer, lager standup-tekster og framfører dem. Jenta angret på at hun hadde søkt og ville bare fortelle at det nok var best at hun takket nei til plassen. Hun var sjenert og engstelig og mente selv at hun nok ikke ville greie å komme seg opp på en scene.

– Jeg svarte henne. Skrev at hun var velkommen og at ingen kom til å presse henne til noe, sier lærer Benedicte Hambro.

Redd for å mislykkes

Jenta bestemte seg for å prøve. Hun møtte opp da skolen startet etter sommeren.

– Det viste seg at dette var en jente som knapt hadde fullført ungdomsskolen. Videregående hadde hun droppet ut av, og hun var virkelig sjenert, sier Benedicte.

Som lærer var Benedicte forberedt på at dette ville bli en elev med mye fravær. Slik ble det ikke.

– Jenta hadde så å si ikke fravær. Hun møtte opp til alle timer, sier Benedicte. Men sjenansen var der, og redselen for å mislykkes.

– I det første stykket vi skulle sette opp, fikk hun to roller. Da ba hun om å få slippe den ene. Hun mente at én rolle holdt for henne foreløpig. De andre i klassen ble imponert over åpenheten og styrken hun viste, sier Benedicte.

Svingte racketen

Gjennom året vokste jenta og ble tryggere på scenen. På slutten av skoleåret skulle linja sette opp «Mord over en lav sko» av Knut Nærum. Den bærende rollen som den tennisspillende datteren i huset skulle besettes, og jenta ble spurt. Hun sa ja. På premierenkvelden satt lærer Benedicte Hambro i salen og gledet seg.

– Jeg var ikke nervøs for henne. Ikke i det hele tatt. Hun kunne sin rolle til fingerspissene, sier Benedicte.

Jenta kom gående inn på scenen. På seg hadde hun et yndig 1930-talls tennisantrekk. Hun svingte racketen og sprudlet mot «kjæresten».

– Det var fantastisk å se henne. En sann lykkefølelse, sier Benedicte.

Langsomme krav

I ettertid har hun lurt på hva det var som fikk jenta til å mestre både skole og scene, og kommet fram til at det kanskje var to ting:

– Jenta var oppmerksom på hva hun trengte å jobbe med, og vi lærere klarte å komme med langsomme krav til henne. Hun ble ikke målt og veid etter alt hun gjorde. Hun tok de skrittene hun kunne, i sitt tempo, sier Benedicte.

Lærerne hadde god tid. De ventet at hun møtte til timen. De tilbød henne roller, krevde en tilbakemelding og lot henne være som hun var. Det fungerte.

– Hun strålte fra scenen. Stolt over hva hun hadde fått til. Nå i ettertid vet jeg at hun har klart å fullføre videregående og at hun har det veldig bra, sier Benedicte.

Har du opplevd et gyllent øyeblikk som du vil dele med andre?
Send det til redaksjonen@utdanningsnytt.no.
Merk e-posten «Gylne øyeblikk».

Bøker

● **Aktuell bok** ANMELDT AV Ole Kallelid

Analytisk tilnærming til europeisk historie

Demokratibegrepet har vært tolket på uforenlige måter, poengterer Rolf Hobson. Så vel kommunismens folkerepublikker som nazismens folkefellesskap blir fra liberalt hold sett på som perversjoner av det ekte folkestyret. Eksempler på propagandaplakater: Til venstre: Sovjetisk, 1920.

ILL. NIKOLAJ NIKOLAJEVITSJ KOGOUT.
Til høyre.: Italiensk, 1944.
FOTO HERITAGE/NTB SCANPIX

Det er et ambisiøst prosjekt historieprofessor Rolf Hobson har gitt seg i kast med når han i en nyutgitt bok behandler Europas politiske historie gjennom hele to hundre år.

Er det hensiktsmessig å ta for seg en så lang periode som helt fra tiden før den franske revolusjonen og fram til like etter andre verdenskrig, tatt i betraktning hvor ulike de europeiske samfunnene var i henholdsvis 1750 og 1950? Og er det mulig i bare ett bind å gi fruktbare og presise analyser av utviklingen i svært ulike land?

Det er nok å nevne Europas geografiske ytterpunkter Storbritannia og Russland for å innse at europeere de siste to hundre år har levd under svært ulike samfunnsforhold, fra det britiske konstitusjonelle monarkiet i vest til det russiske autokratiet i øst. Mellom disse to statene lå land med helt andre tradisjoner og styresett, som Frankrike, Østerrike-Ungarn og det som etter hvert ble til Tyskland og Italia, bare for å nevne noen. I andre europeiske regioner, som eksempelvis Skandina-

via, den iberiske halvøy og Balkan, var den politiske, sosiale og økonomiske utviklingen en helt annen.

Rolf Hobson kommer disse spørsmålene delvis i forkjøpet i forordet, der han presiserer at boka er et oversiktsverk, ikke en innføring i internasjonal forskning på temaet og perioden. Leseren får også vite at utgangspunktet for framstillingen er hans egne universitetsforelesninger. Dette gir en pekepinn på hvem målgruppen for boka er, men forfatteren eller forlaget kunne gjerne spesifisert hvem den retter seg mot, og hvor mye forhåndskunnskap leseren bør ha for å ha utbytte av framstillingen.

Kan boka leses som en grunnbok for studenter, og vil eventuelt også andre historieinteresserte ha utbytte av den? På side 315 henviser Hobson i parentes til Tore Linné Eriksens bind om globalhistorie «i samme serie som denne boken», og denne sammenhengen med andre bøker fra samme forlag kunne det ha vært informert om på omslaget eller i forordet.

Innledningsvis presenteres tre begreper som er bærende for den videre analysen av Europa mellom 1750 og 1950: demokratisering, liberalisering og nasjonalisme. Den liberale utviklingen var viktig for demokratiseringen, men var ikke identisk med den, påpeker forfatteren. Forholdet mellom individ og stat forandret seg da de eneveldige monarkene mistet makten etter den franske revolusjonen. Suvereniteten ble da overtatt av nasjonen, og nasjonalisme virket destabiliserende på forholdet mellom nasjonalstatene. Nasjonalismen var nært knyttet til demokratiseringen, men artet seg ulikt sammen med liberalisme, konservatisme og sosialisme, som var de tre dominerende politiske ideologiene på 1800-tallet.

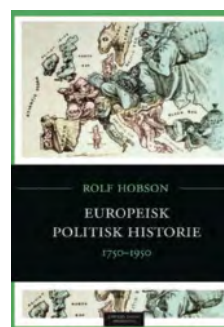
I tidligere styresett kunne det finnes elementer som er gjenkjennbare i dagens demokratier, viser Hobson, men han advarer mot å projisere vårt eget selvbilde bakover i historien. Økt frihet og likhet forte ikke direkte til det liberale parlamentariske demokratiet. Demokratibegrepet har helt opp til våre dager vært tolket på uforenlige måter, poengterer han, med henvisning til blant annet de kommunistiske diktaturene, som omtalte

seg som folkerepublikker. Så vel kommunismens folkerepublikker som nazismens folkefellesskap blir fra liberalt hold sett på som perversjoner av det ekte folkestyret.

Analysen av de lange linjene i verdensdelens utvikling knyttes klart og godt til realhistorien. Leseren blir gjennom elleve kapitler, som hver dekker en periode på ca. 30–50 år, ledet gjennom revolusjoner, restaurasjon, politiske reformer, industrialisering, kolonikappløp, kriger og framvekst av totalitære regimer. Den mest interessante delen av flere av kapitlene er de første sidene, der forfatteren trekker overordnede linjer over perioden som behandles, før han tar for seg den real-

historiske utviklingen i viktige og utvalgte land. Denne innledende oversikten kunne med fordel ha blitt fulgt opp i avslutningen av kapitlene, der forfatteren kunne ha gitt en sammenfatning og refleksjoner omkring utviklingen i perioden.

Konklusjonen etter å ha lest Rolf Hobsons bok er at han har lagt lista høyt, men at han klarer høyden med god margin. Forelesningsnotatene hans er blitt til et gjennomarbeidet og helhetlig verk som mange vil få glede av. Inngående kunnskap om historiske prosesser har i kombinasjon med forfatterens analytiske evner blitt til en leseverdig syntese om europeisk politisk historie gjennom to hundre år.

Europeisk politisk historie 1750-1950

Av Rolf Hobson
Cappelen Damm
Akademisk 2014
486 sider

Vær forberedt - høsten kommer fort!

- Sørg for at elever som har krav på støtte, får sin personlige lisens fra NAV.
- Har dere nok skolelisenser for elever i gråsonen?
- Bestill kurs - få hjelp til å hjelpe.

Vi tilbyr 10 % på lisenspris og fakturering i august (gjelder bestillinger mottatt før 15. juli 2015).

Hjelp til å lese.
Hjelp til å skrive.

Lingit
www.lingit.no

Tidstyvene er fortsatt på frifot

● **Roald Killingbergtrø**
cand.polit.
FOTO PRIVAT

Til kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen og KS: Slutt med mer trening og utsettelse nå! Gå til verket! Fjern tidstyvene i skolen!

I forbindelse med Skolepakke 2 i 2001 sto både tidligere statsminister Jens Stoltenberg og tidligere kirke-, utdannings- og forskningsminister Trond Giske fram i ulike medier og lovt lærerne mindre byråkrati, rapportering og dokumentasjon. Dette skulle være en del av kompensasjonen for at lærerne gikk med på å undervise én time mer i uka, fra 25 til 26 timer i barneskolen. Det ble tvert imot bare verre.

Som en følge av «PISA-sjokket» samme år kom de nasjonale prøvene og Elevinspektørene i 2004/2005, senere Elevundersøkelsen. Dette førte til veldig mye ekstraarbeid for lærerne og opplevdes både i innhold og form som helt på siden av opplæringslov, læreplan og øvrige forskrifter. Da så reformen Kunnskapsløftet kom i 2005/2006, ble det nye test-, rapporterings- og dokumentasjonsregimet for alvor sementert gjennom rigid målstyring og resultatkontroll og mistillit til lærernes kompetanse og profesjonsutøvelse.

I 2009 ble det nedsatt et tidsbrukutvalg som avdekket både tidstyver og meningsløst ekstraarbeid.

Utvalget støttet seg på rapporten «Kartlegging av tidsbruk og organisering i grunnskolen» fra Senter for økonomisk forskning og Sintef Teknologi og samfunn (Kunnskapsdepartementet, 2009), Fafo-rapporten «Tidstyvene» (Utdanningsforbundet, 2009), Talis: Internasjonal, komparativ undersøkelse av forholdene for undervisning og

læring (2009) og Tidsbrukutvalgets spørreskjemaundersøkelse blant 5000 lærere og 800 skoleledere (2009).

Utvalgsrapporten viste at lærerne ønsker å bruke mer tid på følgende: undervisningsrelaterte oppgaver, faglig oppfølging av elevene, faglige møter og kompetanseutvikling. Samtidig mener de at følgende oppgaver tar for stor del av deres tid: Konfliktløsning, holde ro og orden, oppstart av undervisningen, fellesmøter av ikke-faglig karakter, dokumentasjon rundt enkeltelever, lokalt læreplanarbeid, oppfølging av og kontakt med enkeltelever, rapportering til skoleeier og skoleledelse, kontakt med foreldre/foresatte og med enkeltelever utenom undervisning – og praktiske oppgaver.

I 2010 kom så stortingsmeldingen om tidsbruk i skolen. Der ble det foreslått et eget regelråd som skulle gå gjennom alle nasjonale og lokale pålegg i skoleverket. Det ble også antydnet at det ville være mulig å fjerne 25 prosent av byråkratiet for lærerne. Det viste seg nemlig at det hadde kommet 150 nye rundskriv og forskrifter som gjaldt skolen de siste fem-seks årene. I tillegg har en mange lokale krav.

Det eneste som har skjedd etter 2010, er vel at lærerne i dag skriver en årsrapport i stedet for to halvårsrapporter på elever med spesialundervisning.

I stedet for å fjerne tidstyvene, passet myndighetene på å gjennomføre en dyr og arbeidskrevende vurderingsreform samme året. Enkelte skoleeiere benyttet samtidig sjansen til å kreve at lærerne skulle lage en omfattende skriftlig vurdering av hver elev to ganger i året. Vurderingene inneholdt også snikinnføring av et slags karaktersystem i barneskolen.

Den nye regjeringen fra 2013 stolte tydeligvis ikke på det som kom fram i 2009/2010. På nytt ble det gjort undersøkelser om det er for mye rapportering og dokumentasjon i skolen (2013/2014). I denne undersøkelsen kom man fram til omtrent de samme konklusjonene som den forrige når det gjelder de lenge ettersøkte tidstyvene. Utvalgsleder Jan Erik Grindheim mente at det må bli færre krav til rapportering og dokumentasjon i skolen, slik at lærerne får mer tid til elevene og undervisning.

Videre må kommunene bremse mengden av lokale tilleggskrav til dokumentasjon.

Det rare er da at de fleste av tiltakene i den nye rapporten ikke vil ha noen som helst betydning for arbeidsbelastningen til den vanlige lærer i grunnskolen. De eneste punktene som gjelder disse, er forslagene om å forenkle elevvurderingen, forenkle Elevundersøkelsen (eller gjøre den frivillig) og få datasystemer «som snakker sammen». Det interessante er imidlertid at for KS er det nå viktig å gi lærerne og skolelederne tillit og rom til deres profesjonelle yrkesutøvelse. Ja, Gunn Marit Helgesen gleder seg til å se rapporten og ønsker samarbeid! (Utdanningsnytt.no, 11.12.2014).

Desto mer overraskende er det da at kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen, og KS, ennå ikke har fått øye på alle tidstyvene i skolen, men oppfordrer lærere til å rapportere inn om de har sett noen flere (Utdanningsnytt.no, 11.03.2015). Til kunnskapsministeren og KS er det bare å si: Slutt med mer trening og utsettelse nå! Gå til verket! Fjern tidstyvene i skolen! Pålegg samtidig skoleeierne å la lærerne slippe helsesøsterarbeid, renholdsarbeid og vaktmesterarbeid som de har utført de siste ti årene.

«Det viste seg nemlig at det hadde kommet 150 nye rundskriv og forskrifter som gjaldt skolen de siste fem-seks årene.»

Klar for videreutdanning?

NTNU har ledige plasser på følgende videreutdanningsstudier for lærere studieåret 2015/2016:

- Matematikk - DELTA (Årsstudium på nett)
- Kjemi
- Teknologi og forskningslære

- Nordisk språk og litteratur (Årsstudium på nett)
- Engelsk - Take Credit (Årsstudium/fordypning på nett)
- Spansk 1

- Digital kompetanseutvikling (Smart læring)
- Samfunnskunnskap
- Kunstpedagogikk
- Kunst- og naturfagsdidaktikk for bærekraft
- Yrkesopplæring i skolen

- Relasjonsbasert klasseledelse
- Veileder- og mentorutdanning
- Rom for alle og blick for den enkelte - tilpasset opplæring
- Rådgivning 1
- Etter- og videreutdanning i skoleledelse

Førsteklasses videreutdanning

ntnu.no/videre

NTNU VIDERE

Telefon: 73 59 66 43, E-post: videre@adm.ntnu.no
ntnu.no/videre

NTNU
Kunnskap for en bedre verden

«Godt sagt», Ellen Hanssen, og gratulerer med 70 år

● **Gro Standnes**
rådgiver ved Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring
Høgskolen i Oslo og Akershus

FOTO NASJONALT SENTER FOR FLERKULTURELL OPPLÆRING

«Når du har lang og allsidig livserfaring, må det rett og slett være nedverdige å bli møtt med bilder av elefanter som pusser tenner og krokodiller som vasker klær når du skal tilegne deg språket i ditt nye land!»

Mange lærere over hele landet kjenner navnet hennes, fordi hun står bak læremiddelpakka «Godt sagt», utgitt av Fagbokforlaget, som hun har utviklet gjennom mange år, spesielt for norskopplæring for voksne innvandrere.

På Fagbokforlagets nettside fins en grei beskrivelse av læremiddelpakka:

«Gjennom den praktiske tilnærmingen i Godt sagt skal deltagerne raskt oppleve at de har glede og nytte av sine norskferdigheter i hverdagen. Godt sagt-bøkene inneholder voksne temaer presentert på en lettfattelig måte. Vokabularet er enkelt, og skriftstørrelsen er alltid tilpasset ferdighetsnivået til deltageren.

I Godt sagt **foregår** den muntlige og den skriftlige opplæringen parallelt. Bildeordboka er grunnlaget for den muntlige ordinnlæringen, mens lese- og skriveopplæringen har sin støtte i henholdsvis Alfa-bøkene for analfabetene/morsmålsleserne og Godt lest-bøkene for dem som allerede er lese- og skrivekyndige.

I forlengelsen av Godt sagt-1 bøkene finnes Godt sagt 2-bøkene, som har litt høyere vanskelighetsgrad og gir flere temaer å samtale om.»

Helt fra hennes første dag som norsklærer for voksne innvandrere irriterte Ellen seg kraftig over at kombinasjonen godt bildemateriale og innhold med voksen tilnærming var en ekstrem mangelvare innen voksenopplæringa. Hun var bestyrtet over at så mange tydde til bildebøker for barn som utgangspunkt for begynneropplæringa i norsk. «Når du har opplevd krig og forfølgelse, når du har flyktet eller flyttet fra et annet land, når du har lang og allsidig livserfaring, må det rett og slett være nedverdige å bli møtt med bilder av elefanter som pusser tenner og krokodiller som vasker klær når du skal tilegne deg språket i ditt nye land!» Dette sa hun ofte. Hun nøyde seg imidlertid ikke med prat, men begynte å utvikle læremidler tilpasset voksnes utgangspunkt parallelt med at hun underviste. Lærerveiledningene til Godt sagt bærer preg av at alle opplegg er laget ut fra

klasseromserfaring og en stadig dialog med elevene som tok opplæring. Veiledningen som blir gitt, er velsignet godt forankret i den praktiske utøvelsen av læreryrket.

Helt siden Ellen begynte som lærer under siste del av 1960-åra har hun vært opptatt av sin egen og andres praksis som lærer, kombinert med et genuint blikk for elevenes ståsted og menneskeverd. Mange av elevene hun har hatt, har hatt vanskelige utgangspunkt. Uansett bakgrunn og livssituasjon, alder og etnisitet har de i Ellen møtt en lærer som lytter og tar dem alvorlig, og en lærer som hele tiden er ute etter å forbedre egne opplegg og metoder, slik at elevene får et reelt utbytte av opplæringa. Opp gjennom åra har jeg hatt gleden av å treffe mange av Ellens gamle elever fra ungdomsskolen, fra fengselsundervisninga og fra voksenopplæringa. Alle uttrykker stor takknemlighet for å ha hatt henne som lærer.

Tilsvarende holdning og utgangspunkt praktiserte hun i alle de årene hun også drev etter- og videreutdanningskurs i norsk som andrespråk for lærere land og strand rundt, både i regi av daværende Høgskolen i Oslo, grunnskolerådet og Fagbokforlaget. Etter at Ellen en gang hadde holdt flere kurs for de samme lærerne, ble disse under en kursevaluering spurt om det ble ensformig med bare én kursholder. Svaret kom kontant: «Vi får aldri nok av Ellen Hanssen!»

Innenfor feltet minoritetsspråklige elever har Ellen virkelig satt sine gode spor. Hun har først og fremst vært lærer, hun har gledelig delt sine kunnskaper og erfaringer med andre lærere og i en periode var hun en meget engasjert og driftig medarbeider for minoritetsspråklige elever både hos skolesjefen i Oslo og i Kunnskapsdepartementet.

Det er all grunn til å takke henne og gratulere med 70 år!

«Mange av elevene hun har hatt, har hatt vanskelige utgangspunkt.»

Leirskule – ei veke med mange oppturar

● **Liv Berit Romtveit**
leirskulelærer/
pedagogisk koordinator
Gudbrandsdal leirskole
Fagerhøy

FOTO LIV BERIT ROMTVEIT

«Dette er den beste sykkelturen ever!»

Leirskulelæraren sykklar fyrst gjennom skogen på ein sølete, humpete og smal sykkelsti. Ho høyrer glade rop og jubel bak seg. Opplevinga får ho til å koma med eit aldri så lite jubelbrøl sjølv. Ein halvtime tidlegare var stemninga noko laber blant gjengen på sykkelstur. Raude kinn, høg puls, mange var slitne og ville snu. «Sykkel er ikke morsomt!». «Bare oppoverbakker!» «Er det langt igjen?» spør fleire, medan ein annan nemner at han har skikkeleg vondt i beinet. Det å vera på leirskule byr på mange kontrastar for elevane, kjensleregisteret vert utvida i høgste grad.

Tal frå Norsk Leirskoleforening (NLF) viser at det totalt var 48.300 elevar på leirskule i 2013 fordelt på 58 NLF-leirskular. Eit årskull i barneskulen er på om lag 60.000 elevar. Dei elevane som er heldige å få reise på leirskule, får den same opplevinga av meistring og utfordring uavhengig av årstid eller om det er leirskule på fjellet, i skogen eller ved kysten. Det er noko som røyrrer seg i oss vaksne når me ser at barn og unge tør å prøve, tør å utfordre seg sjølv og oppleve meistring. Tenk berre då, kjensla elevane sit att med etter ei aktiv veke på leirskule. Tenk kor mykje dei kan byggje vidare på dette då dei kjem attende til skulen og klasserommet.

I Gudbrandsdalen 1000 m.o.h. på Fagerhøy, ligg Gudbrandsdal leirskule. Midt i Peer Gynts rike, der skuleklasser, som kjem på eit fem dagars opphald, no får oppleve våren i fjellet. Det er mange ting som skal lærast, og elevane kjem til å sitje att med mange erfaringar. Nokre av desse erfaringane kan brukast kvar dag resten av livet. Nokre kjenner på kroppen at dei ikkje hadde med seg stor nok matpakke og varm drikke. Nokre vil oppleve at det er viktig med varme klede og å halde seg i aktivitet for å ikkje fryse. Eg vil nesten garantere at alle elevane i løpet av veka vil oppleve at dei meistra noko dei trudde var umogleg. Elevar som aldri har klatra før, ser at det ikkje å gje opp, det å tore, det å utfordre seg sjølv, gjev resultat. Mange bryt ein barriere allereie då dei tok på seg klatreselen og hjelmen. Ikkje lenge etter har dei klatra til topps. Ettermiddagen kjem, sola er på veg ned og fargar landskapet raudgult. Elevar kjem til Fagerhøy

frå ulike kantar. Nokre brukar siste rest av krefter på ein spurtduell, medan andre har mest lyst til å setje seg rett ned og aller helst bli frakta inn på rommet og i seng. Alle er godt slitne etter mange aktive timar ute i frisk fjell-luft. Det dei fleste har til felles, er at energien er tilbake kort tid etter framkomst. Middagslukta spreier seg frå kjøkenet og rundt i gangane, mange stiller seg i kø, og det er berre smil å sjå. Etter middagen skulle ein kanskje tru at alle ungane ville leggje seg, slik me vaksne lett kan snike oss til ein middagslur, men sjølv han som halta rundt og hadde vondt i kneet, har gløymt plagene og er klar for både kiosk og disko.

Veke etter veke kjem det nye elevar, og kvar veke ser me mange som sigar og vinn. Det «skumle vesenet» dårleg sjølvtilitt er ikkje lenger like skummelt. Ei gruppe som ser einannan og er i lag frå morgon til kveld opplever styrka samhald, som motverkar mobbing og gjev eit betre grunnlag for læring og sosial tilpassing i eit klassemiljø. Me ser elevar som finn nye vener og oppdagar nye sider både ved seg sjølv og klassekameratar.

Me ser at leirskule er ein viktig del av grunnskuleopplæringa. Det ser også eit samla Storting. I statsbudsjettet er det løyvd 45 millionar kroner til undervisning av elevar som reiser til ein godkjent leirskule. Summen er øyremerkt. I tillegg vert det løyvd 120 millionar kroner som økonomisk støtte til leirskuleopphald. Dette beløpet ligg i innbyggjartalet som kvar kommune får, men er dessverre ikkje øyremerkt (jamfør Statsbudsjettet kap. 225 post 66).

Det er ikkje sikkert alle elevane ser like tydeleg kva ei lita veke på leirskule kan gjera med kvar enkelt. Me vaksne, om det er lærarane som er med eller me som jobbar på leirskulen, ser og opplever at elevane «veks» av ansvaret dei får, og at dei får med seg viktig erfaring. Mange har ei fantastisk læringskurve, med mykje meistring på ulike plan. Det vert også tydeleg at det har skjedd ei positiv utvikling med eleven, då me i ettertid får tilbakemelding frå foreldre som skriv at dei har fått tilbake eit anna barn. Det største ønsket er at absolutt alle barn og unge får minimum eitt leirskuleopphald i løpet av grunnskulen.

«Foreldre skriv at dei har fått tilbake eit anna barn.»

Kun de beste får jobb i videregående skole

● **Gro Reppen**
cand.polit.
lektor ved Nordahl Grieg
videregående skole,
Bergen

FOTO PRIVAT

Etter mange år i privat næringsliv tok jeg steget inn i undervisningssektoren.

Jeg hadde lest og hørt om den store lærermangelen og tenkte at jeg hadde lyst å bruke min yrkeserfaring i videregående skole. Glad ble jeg da jeg fikk et vikariat ved Fana gymnas mens jeg tok praktisk-pedagogisk utdanning (2 år på deltid ved siden av jobb). På Fana gymnas traff jeg et lektor-kollegium og en ledelse som var profesjonelle og faglig dyktige. Jeg ble ganske fort klar over at det ikke er mangel på kvalifiserte søkere til lektorstillinger i videregående skole.

Jeg kjente derfor på en voksende uro over min fremtid i videregående skole. Var det jobb til meg der ute? Og ville jeg nå opp i den beinharde konkurransen om å få et vikariat eller en fast stilling? Stor var derfor min glede da jeg ble innkalt til intervju ved Nordahl Grieg videregående skole. Der deltok jeg i et profesjonelt gjennomført gruppeintervju. Gruppen var sammensatt av realister med minimum mastergrader og meg som samfunnsviter/økonom. Om jeg husker rett, var det mer enn 200 søkere til de få utlyste stillingene, og av dem var et mindretall faste. Jeg var den eldste av søkerne rundt bordet og var stum av beundring for de flinke søkerne jeg deltok i samtale med. Få dager etter intervjuet ble jeg tilbudt jobb, og like etter ble jeg tilbudt en hel og fast stilling. Jeg var i lykkerus.

Hvorfor skriver jeg dette, nesten ett år etter at jeg begynte ved Nordahl Grieg videregående skole? Fordi jeg nå leser i Hubro, magasin om forskning og utdanning fra Universitetet i Bergen (UiB), 22. årgang 2015, at professor ved Institutt for pedagogikk ved UiB Kari Smith sier at i Norge og resten av verden flykter lærerne fra skolen. Det kan hende dette er tilfelle i vår nasjon som helhet. Jeg har imidlertid vanskelig for å tro at dette er tilfellet for videregående skoler i Bergen. Klart det er krise om denne flukten er en nasjonal realitet. I Bergen er imidlertid flukten inn i videregående skole og ikke ut. Professor Kari Smith sier også i intervjuet at det ikke er bra om man sitter igjen med en voksende gruppe misfornøyde eldre lærere som klager. Hvor er disse sytende og misfornøyde lærerne hun

snakker om? Jeg har ikke truffet dem ved Fana gymnas eller ved Nordahl Grieg videregående skole i Bergen. Der er det derimot både unge og eldre svært erfarne og dyktige lektorer som reflekterer og deler sin kunnskap. Videre skrives det i Hubro-artikkelen om all detaljstyringen og regelstyringen som lærerne utsettes for. Det kan hende det er tilfelle mange steder, men jeg opplever ikke at dette er hverdagen min.

Min erfaring så langt er at lektorjobben er en svært krevende lederjobb der jeg må bruke alle sider av meg selv. Min erfaring, mine personlige egenskaper og min faglige kompetanse kommer hver dag til nytte i klasserommet og i samarbeid med mine kollegaer. Det jeg derimot opplever som krevende, er den evige hamringen om at dyktige fagfolk i skolen skal fratas fleksibilitet i sin arbeidshverdag. Særlig ille er denne retorikken når digitale lønninger gjør at arbeidstakere og ledere i dette landet har en fleksibilitet til hjemmekontor og selvstyring av sin arbeidsdag som er større enn noen gang. Da er det med stor undring jeg registrerer at kompetent arbeidskraft i videregående skole står i fare for å miste en fleksibilitet som har vært en stor attraktivitet ved yrket. Blir dette gjennomført, er faren for flukt er større enn noen gang.

Jeg har likevel i grunnen stor tiltro til at kloke skoleledere vil fremforhandle fremtidsrettede arbeidstidsavtaler tilpasset et moderne arbeidsliv. Derfor tror jeg at videregående skoler i Bergen fortsatt vil nyte godt av at kompetent arbeidskraft i hundretall vil søke seg inn i lektoryrket, og at kun de aller dyktigste lektorene er de som står i klasserommene hver dag.

«Det jeg derimot opplever som krevende, er den evige hamringen om at dyktige fagfolk i skolen skal fratas fleksibilitet i sin arbeidshverdag.»

New Public Management i skolens hage

● **Gro Anett Ludvigsen**
matematikklærer

FOTO PRIVAT

Vi får håpe at ikke for mange rektorer eller skoleeiere forveksler hage med drivhus.

I **klassen min** er det 28 blomster. Løvetannbarn, roser, krokus, solsikker, kaktus, blåveis og orkideer, alle med ulike egenskaper, forutsetninger og behov. Noen trenger mye plass, andre vil stå tett inntil epletreet. Noen vil ha mest mulig lys, mens andre foretrekker mer skygge. Alle vil ha vann, og noen vil ha gjødsel. Noen har sprunget ut, mens andre står i knopp. Det blir spennende å se hvem det er som springer ut, kanskje en helt ny art? Å være gartner i ungdomsskolehagen er en fantastisk jobb.

En gartner må følge godt med og vise varsomhet. Alle blomstene skal vannes. De tørster etter kunnskap, men noen ganger, etter et kraftig regnskyll (av for eksempel algebra), trenger de å stå litt i fred og tørke i solen. Andre ganger trengs mer drastiske tiltak. Hvis blåveisen lenge har hengt med hodet, flytter jeg den forsiktig bort til grantreet hvor jeg tror den vil trives bedre. Når jeg er i tvil, snakker jeg med de andre som jobber i hagen. Vi er mange i ulike roller som bidrar med hver våre ting.

Vi gartnere har en god del kunnskap, og vi lærer svært mye gjennom å stelle i hagen. I tillegg følger vi med på forskning: Hva har fungert i andre hager? Forskerne kommer også på besøk til oss, noe som andre igjen kan ha nytte av. Innimellom kommer nye gjødslingsprodukter på markedet. Vi leser kritisk på pakningen og prøver ut i små doser. Hva fungerer best i denne hagen? Kanskje det har en god virkning på enkelte av blomstene?

Som gartner har jeg mange dagligdagse rutiner og mål. Jeg liker rutiner og mål, men ofte går jeg litt andre runder i hagen enn jeg pleier. Jeg ser hagen fra andre perspektiver, og plutselig legger jeg merke til ting jeg må gjøre noe med der og da. Jeg har alltid en notisbok og blyant i baklomma. Der noterer jeg ting jeg må huske. Jeg tar med notisboka når jeg skal møte de andre som jobber i hagen. Vi setter oss på benken og snakker om hva vi kan gjøre hvis enkelte av blomstene eller deler av hagen trenger litt ekstra stell.

Min visjon som gartner er å bidra til at hagen blir vakker og bærer frukter. Jeg skal ikke gjøre om en løvetann til en rose, men sørge for at hver blomst blir så sterk og vakker som den kan bli. Når kaktusen blomstrer, blir jeg stående og beundre den sammen med de andre.

I rektors hage er lærerne blomster. Selv om de fleste blomstene har sprunget ut for lenge siden og vi er mer hardføre, må vi behandles med en viss varsomhet. Han må vanne og gjødsle oss. Enkelte ganger trenger deler av hagen å kalkes. Noen av epletrærne har kanskje et råttent eple han må fjerne, og siden vi har utviklet kraftigere røtter, er det litt vanskeligere å flytte på oss. Han tester ut nye gjødslingsprodukter og ser hvordan de virker. Alt dette er rektors jobb.

Man hører jo rykter om hva som foregår i andre hager for tiden. Historier om at det kjøres gressklipper tvers gjennom blomsterbedene og rundt i hele hagen slik at den ser helt striglet ut. Noen vil bruke «round-up» for så å dyrke kun krokus. Noen beskjerer rosene så hardt at det kun utvikles rotskudd, eller sager ned hele epletreet bare på grunn av et enkelt råttent eple. Jeg vet ikke om disse historiene stemmer, men vi får håpe at ikke for mange rektorer eller skoleeiere forveksler hage med drivhus.

Gartnerens rolle er nok litt i endring. Jeg tror mange opplever at de nå skal gi samme type gjødsel til alle blomstene. At de skal dokumentere unødvendig mye. Det holder ikke lenger med notisbok og blyant, men det skal til stadighet fylles ut et skjema mens man går rundt i hagen. Hvis alle feltene i skjemaet skal fylles ut hver dag for hver blomst, rekker man jo nesten ikke å vanne. Og når elevene skal testes, holder det ikke lenger å stikke fingeren i jorda: Blomstene skal tas opp, jorda skal ristes av slik at alle røttene kommer til syne. En slik dokumentasjons- og testkultur kan ikke være bra.

Jeg er veldig glad for at jeg får jobbe som gartner i en hage og ikke bare dyrke poteter som skal selges på markedet. Det hadde vært kjedelig.

Som blomst trives jeg godt i den store hagen – en prestekrage i den litt mer rufsete utkanten av enga.

«Jeg skal ikke gjøre om en løvetann til en rose.»

● Årsmøteresolusjon

Barnehagelærernes krav om metodefrihet: Tenke sjæl!

Retten til å velge pedagogisk opplegg må ligge hos styrer og pedagogiske ledere, ikke hos barnehageeier, skriver innsenderne. ILL. FOTO KRISTINELLEFSEN

Kunnskapsdepartementet har foreslått endringer i barnehageloven. Endringene åpner for utstrakt bruk av kartlegging i barnehagen, samt at de vil fjerne barnehagelærernes metodefrihet.

«Barnehageeier har det overordnede juridiske ansvaret, og har dermed rett til å velge hvilke system, verktøy og observasjonsmetoder barnehagen skal benytte for å følge med på barns trivsel og utvikling i hverdagen, og for å oppdage og følge opp barn med særlige behov for hjelp og støtte.» (utdrag fra forslaget 6.7, s. 29)

Forslaget sier at barnehageeier skal ha rett til å bestemme hvilke verktøy, system og metoder barnehagelærerne skal benytte i sitt pedagogiske arbeid. Utdanningsforbundet mener at retten til å velge pedagogisk opplegg må ligge hos styrer og pedagogiske ledere. Det vil være en uholdbar situasjon for styrere og barnehagelærere å ha ansvar for barnehagens pedagogiske virksomhet uten å kunne velge de pedagogiske metodene og verktøyene som

er hensiktsmessige. For å kunne drive vurderingsarbeid i barnehagen kreves det kunnskap om barn og pedagogikk. Det er barnehagelærere som innehar denne faglige kompetansen. Det er de som best kan avgjøre hvilke verktøy som skal brukes, og om de skal brukes i det hele tatt. En endring som fratrar barnehagelærerne denne retten, vil frata profesjonen det nødvendige handlingsrommet.

Kunnskapsdepartementet bør tilstrebe kvalitet i barnehagen, i en tid med lav dekning av barnehagelærere. Kvaliteten utvikles ikke gjennom at eier skal pålegge barnehagene standardiserte verktøy og felles metoder. Kvalitet utvikles gjennom barnehagelærernes utøvelse av faglig skjønn i barnehagens hverdag. Dette krever mangfold og rom for kreative løsninger.

La barnehagelærerne utøve sin profesjon og sitt faglige skjønn!

Utdanningsforbundet Sør-Varanger

● Pensjonistene i Utdanningsforbundet

Pensjonsreformens virkninger

Svært mange yrkesaktive tror at de som pensjonister vil få 66 prosent av lønnen i pensjon livet ut. Det stemmer for første år som pensjonist. De neste årene reguleres pensjonen etter folketrygdens reguleringer.

I 2010 vedtok Stortinget pensjonsreformen. Pensjonistorganisasjonene protesterte mot forslaget i et høringsutkast. Særlig en reduksjon av pensjonen med 0,75 prosent årlig i forhold til lønnsutviklingen for yrkesaktive ble kraftig kritisert. Reformen ble imidlertid vedtatt og iverksett fra 1. januar 2011.

Nå viser virkningene seg. I 2015 vil de som var pensjonister i 2010 eller tidligere og har opp tjent 5,0 pensjionspoeng, tape 17.775 kroner på årsbasis. Samlet tap i de fem siste årene vil være 50.366 kroner. De som ble pensjonister i 2010, vil i 2030 få et årlig tap på 138.000 og et samlet tap gjennom 20 år på noe over én million kroner.

Utdanningsforbundet protesterte ikke mot dette. Unio ga en uttalelse om at reduksjonen

burde være 0,5 prosent i forhold til lønnsutviklingen for yrkesaktive. Det ble ikke tatt hensyn til protestene fra fylkeslagene som selvsagt ikke ville ha slik reduksjon i velstandsutviklingen. Det sentrale pensjoniststyret i forbundet hadde ikke rett til å protestere. Sentralstyret protesterte ikke.

Ingen i vår organisasjon protesterte da trygdeavgiften ble hevet fra 3 prosent til 4,7 prosent og nå til 5,1 prosent. Det var heller ingen innvendinger da pensjonistene ikke fikk samme prosentvise økning i minstefradraget som de yrkesaktive.

Er lærerpensjonistene godt nok organisert? Spørsmålet er i høyeste grad aktuelt foran landsmøtet i november. Noen mener forbundet bør melde lærerpensjonistene inn i Landslaget for offentlige pensjonister (LOP). Slik vedtektene i Utdanningsforbundet er i dag, kan ikke dette skje. Arbeidsgruppa som vurderte pensjonistenes plass i organisasjonen, gikk ikke inn for

dette. Det sentrale pensjoniststyret støtter arbeidsgruppas konklusjon.

Kan lærerpensjonistene organiseres som en egen landsomfattende pensjonistorganisasjon? Andre yrkesgrupper organiserer seg slik i samarbeid med sine «moderorganisasjoner». En slik organisasjon kan samarbeide fritt med andre organisasjoner i den grad det er formålstjenlig og de kan melde sine medlemmer inn i andre organisasjoner.

At 30.000 medlemmer ikke har uttalerett i saker som angår dem, er meningsløst. En reform i retning av et «Lærerpensjonistenes Landsforbund» som kan gjøre seg gjeldende når aktuelle saker dukker opp, vil tvinge seg fram.

Landsmøtet 2015 blir spennende og avklarende. Hvilke delegater skal tale pensjonistenes sak?

Per Lygre

Metodefrihet

Skole- og barnehageeiere innfører stadig nye programmer og verktøy for kartlegging og testing som «lover» at kvaliteten heves. En industri av læringsprodukter tvinger og fanger læreren inn i instrumentelle læringsmetoder. Metodene og fokuset på målbare resultater presser alle elever og barn gjennom samme nåløye, og lærere i barnehage og skole fratras muligheten til å utøve samfunnsmandatet og den profesjonelle yrkes- og skjønnutøvelsen. Barn og elever blir redusert til midler for andres mål, fremfor mennesker som skal utvikle seg og ha egenverdi og livskvalitet. En konsekvens er at kommersielle aktører og politikere setter agendaen for innholdet i barnehage og skole, noe som burde være profesjonens gebet. Samtidig får private aktører mulighet til å forsyne seg av offentlige midler gjennom salg av metodiske verktøy og læringsmidler.

Når det er pålagt å bruke bestemte metodeverktøy, utfordres profesjo-

nens autonomi. I bergensskolen er det obligatoriske ferdighetstester i regning og lesing på gitte trinn, nasjonale prøver, pedagogiske programverktøy og andre ferdighets- og kartleggingstester. Lærerne er pålagt å bruke LeseLos, Regnebyen og et forskningsbasert antimobbeprogram. Utdanningsforbundet ser en tendens til et mer mekanisk læringssyn som går på bekostning av kreativitet, individuell frihet og fleksibilitet. Det som kan måles, blir prioritert.

I de kommunale barnehagene skal man bruke Tras for å kartlegge barnas språk. Tras kan være et godt redskap i arbeidet med språkmiljøet i barnehagen, men det blir problematisk når politikere vedtar at personalet i alle kommunale barnehager skal bruke et bestemt verktøy og kartlegge barna fra de er to år gamle. Når lærere i barnehage og skole blir beordret til en bestemt praksis til tross for vektige pedagogiske motargumenter, er både autonomien og kvaliteten truet.

Dersom bruk av konkrete metoder blir tvang i stedet for muligheter, kan det virke mot sin hensikt. God kvalitet innebærer at lærere i skole og barnehage får bruke faglig skjønn og de metodene som passer rammefaktorene og barnets og elevens forutsetninger best.

I debatten trekkes lærere i skole og barnehage frem som den viktigste forutsetningen for læring og kvalitet; ikke bestemte rutiner og metoder. Det er lærerens relasjon til barn og elever og evnen til å ta utgangspunkt i deres forutsetninger, som er avgjørende for god kvalitet, læring og utvikling.

Årsmøtet i Utdanningsforbundet Bergen ser med bekymring på tendensen til økt metodisk styring og dermed svekking av profesjonens metodefrihet. Lærere i skole og barnehage krever rett til selv å bestemme hvilke metoder og verktøy som skal brukes i eget arbeid.

Utdanningsforbundet Bergen

Barn og elever blir redusert til midler for andres mål, fremfor mennesker som skal utvikle seg og ha egenverdi og livskvalitet, mener innsenderne.

ILL. FOTO TOM-EGIL JENSEN

«Privatskoler uten skolebygg»

Staten gir i dag ikke økonomiske rammer til private skoler for å innfri offentlige krav til skolebygg. Med en blåblå regjering og ny friskolelov på trappene til Stortinget var det nytt håp. Finansieringsmodellen har vært opprettholdt i mange år der skolene forventes å drive i annenrangs skolebygg med tilhørende dispensasjoner for godkjenning av det fysiske skolemiljøet. Staten overlater i stor grad til kommunene ansvaret for å gi privatskolene «tak over hodet», og det i en sammenheng der kommunene gjerne selv har etterslep på egne skolebygg.

Må private skoler etableres i annenrangs skolebygg og nedlagte grendeskoler også i fremtiden? I ny friskolelov prioriteres å øke det pedagogiske mangfoldet ved å åpne for flere profilskoler, i stedet for å bidra til utvikling av et privatskolemiljø som allerede er etablert. Privatskolenes paradoks i dag, med

finansiering for drift, men ikke bygg, er en lite framtidstrettet finansiering av dagens privatskolemiljø

Norges kronprinspar velger nå privat skole for sine barn der statens lovverk fremmer betingelser som mangler realistiske rammevilkår for et fysisk læringsmiljø. Privatskoleloven poengterer at elever har rett til et fysisk læringsmiljø som fremmer helse, læring og trivsel. Realistiske rammevilkår er en nødvendighet der lovens paragraf kan få verdige rammer for å kunne oppfylles.

Det har vært bred enighet i privatskolemiljøet om mangelen i rammevilkårene for de godkjente skolenes fysiske rammer i mange år. Det er gitt klare svar til departementet i høringsrunden. I friskoleloven opprettholdes et tilskudd uten en realistisk støtte til investering i skolebygg eller tilhørende faktiske kapitalkostnader. Framtidens privatskoler må helt

og holdent stole på velvilje fra den lokale kommunen eller sponsorer innen finans- og næringsliv.

Om Norge vil være en pedagogisk spydspiss, bør godkjente lokaler sikres også for det private skolemiljøet.

Debatten i norsk skolepolitikk er sterk om hvilken retning norsk grunnskoleutdanning skal ha og hvilke økonomiske incentiver som gir ønsket utvikling. Å gi tilskudd til drift er en forutsetning for å sikre et pedagogisk mangfold i Norge. En annen forutsetning er å gi en realistisk ramme for skolebyggene skolene skal drives i. Det gjenstår å se det bli virkelighet.

Magnus Holmern

rektor ved Hamar Montessoriskole

● **Statistikk**

Lærerbløffet du, Erna?

Høyres skolepolitikk legitimeres for tiden med utstrakt bruk av tvilsom og ensidig statistikk. Sist ut i rekken er statsminister Erna Solbergs konklusjon om at regjeringens lærerløft virker, ut fra tall som tilsier at søkningen til lærerstudiene har gått opp.

Solbergs problem er at hun sliter med det totale tallgrunnlaget for sin konklusjon. Søkermassen til høyere utdanning har gått opp det siste året. Det er flere ungdommer i ungdomskullene. Mens den totale søkermassen i 2014 utgjorde 119.946 studenter, var den totale søkermassen i 2015 127.929 studenter, ifølge tallene fra samordnet opptak. Søkningen til lærerutdanningene i netto antall søkere steg riktignok fra 2014 til 2015 fra 11.258 til 11.916 søkere, men når man ser dette som andel av den totale søkermassen ser man at lærerstudiet ikke er mer populært i 2015 enn det var året før.

I 2014 fant 9,39 prosent av studentkullet lærerutdanningen attraktiv, mens bare 9,31 prosent gjorde det samme i 2015. Dette utgjør en relativ nedgang på 0,08 prosent og en faktisk ned-

gang på 0,85 prosent når man sammenligner andelen av studentkullene med hverandre. Læreryrket er altså mindre attraktivt som utdanningsvalg i år enn det var i fjor for søkerne til høyere utdanning.

Før politikere innkasserer æren for politiske nøkkelsaker, bør de vente til kruttet er tørt. At statsministeren trekker konklusjoner på sviktende grunnlag er ikke våre barn tjent med. Legger vi til virkningen som lavkonjunkturen innen olje- og gassindustrien burde hatt i positiv forstand for læreryrkene, blir regjeringens utdanningspolitiske nederlag enda større.

Utdanningsforbundet har hele tiden fremholdt at regjeringens satsinger ikke er nok for å bedre rekrutteringskrisen til læreryrkene i skoler og barnehager. Gjennom sin politikk har regjeringen kuttet i vilkårene for lån i Statens pensjonskasse og bidratt til svakere inntekter for landets kommuner gjennom å satse på skatteutt. Lærerlønna må opp og arbeidsvilkårene bedres om læreryrket skal bli mer attraktivt. Inntil det skjer, må nok statsministeren dessverre sole seg i skyggen av sin egen politiske fallitt når det gjelder rekrutteringen til læreryrket.

At regjeringens lærerløft virker, stemmer ikke med statistikken, skriver innsenderen. **ARKIVFOTO** YLVA TÖRNGREN

Preben Pettersen Uthus | Fylkesstyremedlem
Utdanningsforbundet Sør-Trøndelag

● **Til «Lærerbløffet du, Erna?» på utdanningsnytt.no 23.4**

Hvem er det som bløffer?

Drøyt 8000 søkere til høyere utdanning har én av lærerutdanningene som sitt førstevalg. Det er samlet sett en økning på 8,5 prosent i forhold til i fjor, mens den totale veksten i antall søkere til høyere utdanning var på 7 prosent. Det tyder på at regjeringens signal om et kraftfullt løft for lærerne og skolen er oppfattet av søkerne. Flere unge folk vil bli lærere.

Preben Pettersen Uthus fra Utdanningsforbundet anklager oss både for «bløff» og for å bruke «tvilsom og ensidig statistikk» når vi sier dette. Hans tallbruk er imidlertid feilaktig. Han tar med både barnehagelærere og trafikkskolelærere i sitt

regnestykke. Slik klarer han å skape en liten relativ nedgang i antall søkere.

Vi trenger flere barnehagelærere og trafikkskolelærere også. Tiltakene i Lærerløftet er imidlertid myntet på lærerne i skolen. Ett av våre viktigste politiske prosjekter er nettopp å satse på læreren, fordi forskning viser at det er nøkkelen til å heve kvaliteten i skolen. Alle lærerutdanningene som kvalifiserer til jobb i skolen har en markant økning: Begge grunnskolelærerutdanningene (1.-7. trinn og 5.-10. trinn) har over 8 prosent flere førstevalgssøkere, lektorutdanningen øker med over 7 prosent og fag-

lærerutdanningene øker med over 11 prosent.

Jeg aksepterer selvsagt at Pettersen Uthus fra Utdanningsforbundet er uenig i vår politikk. Det er imidlertid ingen unnskyldning for å strø om seg med ufunderte påstander om bløff.

Bjørn Haugstad (H) | statssekretær
i Kunnskapsdepartementet

**Delta i debatten
på utdanningsnytt.no**

Har du mykje på hjartet?

Det er du ikkje åleine om. Utdanning tek imot store mengder kortare og lengre debattinnlegg, innspel og kronikkar. Men det er trøngt om plassen. Vårt tips er: Skriv kort! Held du debattinnlegget ditt på under 2500 teikn (inklusive mellomrom), er sjansen større for å få plass. Redaksjonen set retten til å kutte i innlegga som vilkår. For innlegg på innspel plass er lengda 3000-10.000 teikn, og kronikkar kan ha ei lengd på mellom 12.000 og 17.000 teikn. Redaksjonen tek imot debattstoff på denne adressa: debatt@utdanningsnytt.no

● Til statssekretær Bjørn Haugstads «Hvem bløffer» på utdanningsnytt.no 27.4

Regjeringen bløffer fortsatt!

Jeg fikk passet påskrevet på Utdanningsnytt.no av statssekretær Bjørn Haugstad i Kunnskapsdepartementet. Bruken av statistikk gjorde meg ikke skyldig i noe annet enn det statsministeren bedrev i forrige uke: Jeg begrunnet mine påstander i et utvalg fra statistikken.

Statssekretæren hudfletter meg for mine «ufunderte påstander om bløff». Men regjeringen har med vilje leflet med tallene når de har angitt prosentvise økninger til lærerstudiene, men samtidig «glemte» å trekke fra veksten i studentkullene. Settestatsråd Elisabeth Aspaker fremholdt til og med at «økningen i søkertallene viste at regjeringens signaler om et kraftfullt løft for lærere og skolen er oppfattet av søkerne». Slik skapes et bilde av at regjeringens politikk har skaffet landet 8-11 prosent flere lærere, mens de naturlige svingningene i barnekullene faktisk har æren for 6,7 av disse prosentene.

Derfor gjentar jeg at regjeringen legitimerer sin politikk med ensidig og tvilsom bruk av statistikk.

Apropos ufunderte påstander: Kan egentlig regjeringen dokumentere at nettopp «Lærerløftet» forårsaket den faktiske økningen innen lærerutdanningene, slik statsministeren hevdet?

Min påstand er nemlig at konjunktorene i oljeindustrien like gjerne kan ha bidratt til endringene. Det kan like gjerne være fremtidige jobbutsikter innen sykepleier- og læreryrkene som har ført til økningen i søkermassen til disse utdanningene. Det kan like gjerne være profesjonsopprøret i fjor som har økt læreryrkets status som regjeringens tiltak.

Det er direkte oppsiktsvekkende om regjeringen ut fra tallene fra Samordnet opptak har lyktes med å finne vitenskapelige bevis for at nettopp «Lærerløftet» har økt søkertallene til flere av lærerutdanningene. Sitter regjeringen kanskje med dybdeintervju fra søkermassen som legitimerer deres påstander?

En ufundert påstand kommer når man glemmer å ta med begge sider av en sak. En pokerbløff tar man når man forsøker å spille kortene sine bedre enn de er. Regjeringen gjorde seg skyldig i begge deler da de nylig hevdet at økningen i søkertallene til lærerutdanningene var beviset for at deres lærerløft har virket.

Preben Pettersen Uthus | Fylkesstyremedlem
Utdanningsforbundet Sør-Trøndelag

● Bistands- og utviklingsarbeid

Internasjonal solidaritet

Internasjonal solidaritet er dét fagforeninger og organisasjoner har lang og god tradisjon for å drive med, ikke veldedighet! Jeg trodde ikke mine egne øyne da jeg leste dette ordet i overskriften til en artikkel om skolars og medlemmers ulike støtte til prosjekter i mange land. Velferd i denne, og de fleste andre sammenhenger, har ikke vært brukt siden det ble tatt et oppgjør med hva som ligger bak dette begrepet for mer enn 40 år siden. Tenkningen bak henviser på tiden før velferdsstaten, den gangen fattigfolk skulle stå med lua i handa og bøyd nakke i taknemlighet for hva den snille velgjører i sin godhet «ofret», ofte som en del av sin kristenplikt. Denne tenkningen har vi heldigvis for lengst beveget oss bort ifra, ikke minst fordi det fratrar mottaker verdigheten.

Som nasjon er vi en viktig bidragsyter både til FNs nødhjelpsoperasjoner, utviklingsarbeid i mange land og fredsbevarende operasjoner. Det er bra, men det er ikke veldedighet!

Store organisasjoner som Flyktninghjelpen, Norsk Folkehjelp, Kirkens Nødhjelp, Redd Barna og mange, mange andre mottar millioner av kroner over statsbudsjettet til bistands- og nødhjelpsarbeid, og de mottar bidrag fra tusener av enkeltpersoner, fra fagorganisasjoner og små frivillige grupper til sitt arbeid. Det er bra, men det er ikke veldedighet!

Dessuten driver mange fagforeninger eget solidaritetsarbeid, som Norsk Lærerlag gjorde så

utmerket, og som ga retning og kollektiv forståelse for bakgrunnen for støtten, og kunnskap om prosjektenes betydning, til medlemmene. Mange fagforeninger gjør det fortsatt. Det er bra, men det er ikke veldedighet!

Dessverre er det ikke slik i Utdanningsforbundet. Det fører til at mange skoler og enkeltmedlemmer finner andre måter for å støtte, enten de samler inn penger til de profesjonelle organisasjonene, eller de finner fram til egne små prosjekter. Jeg skal ikke gå inn på hvor klokt eller lurt det er å velge egne prosjekter, men det er et stort ansvar å ta på seg. Uansett tror jeg ingen ønsker å gjøre dette for å få noen glorie eller ønsker at mottaker skal krype i taknemlighet over veldedighet!

Det finnes skoler og barnehager med et genuint ønske om at barn skal forstå at det er andre barn i verden som har rettigheter, men at disse ikke oppfylles. Barna læres opp til å ha respekt for andre, og til å vise sin støtte. Barna vil gjerne det, og vi vil at de skal lære empati og gleden over å bidra til en bedre verden. Da må vi ikke appellere til egne behov for å være «snill», men gi forståelse for at i en verden vi deler, er solidaritet med andre både en viktig å riktig tanke. En dag er det kanskje igjen vår tur til å trenge den.

Marit Hernæs

● Uttalelse

Kurs og konferanser gjennom Utdanningsforbundet

Utdanningsforbundet har mange gode kurstilbud, noe vi er svært fornøyd med. De fleste av kursene og konferansene kjøres dessverre sørpå. For oss som bor her nord, blir utgiftene til å delta på kurs svært høye. Vi mener at den kurspolitikken Utdanningsforbundet sentralt styrer, er ekskluderende for oss i utkantstrøk. Vi vil være medlem av et forbund som viser solidaritet og inkludering, og oppfordrer derfor Utdanningsforbundet til å ta tak i denne problematikken.

Utdanningsforbundet Nordkapp

Kurspolitikken Utdanningsforbundet sentralt styrer, er ekskluderende for oss i utkantstrøk, mener innsenderne.

ARKIVFOTO INGER STENVOLL

● Årsmøteresolusjon

Skuleleiarar må ha nok tid til pedagogisk leing

Det er viktig at ein skuleleiar har si forankring i det pedagogiske arbeidet, og har pedagogisk bakgrunn. Skuleleiarane må også få nok tid til å utføra det pedagogiske leiararbeidet som skal vera hovudoppgåva deira. For å få skulekvardagen til å fungere, ser me dessverre at skuleleiarane må bruka mykje tid på arbeidsoppgåver som andre yrkesgrupper skulle ha utført.

Gode skular og godt pedagogisk utviklingsarbeid, krev pedagogiske leiarar som kan motivere og vere pådrivarar i det pedagogiske arbeidet.

Skuleleiarane må også vera til stades og drifra det pedagogiske arbeidet i skulekvardagen.

Skulane må få auka ressursar, slik at andre kan ta seg av mykje av det administrative arbeidet.

Ein god pedagogisk leiar er naudsynt, for å løysa dei pedagogiske oppgåvene ein til ei kvar tid har på den enkelte skule. Skuleleiarane må ha nok tid til leia arbeidet med opplæring og utviklingsarbeid på ein god måte. Etter den nye arbeidstidsavtalen (SFS2213) skal det i tillegg til drøftingar også gjennomførast forhandlingar – for å få til gode drøftingsmøte og gode forhandlingar må ein ha tid til å utføra desse oppgåvene.

Årsmøtet i Utdanningsforbundet Voss krev at Utdanningsforbundet sentralt arbeider for å synleggjera behovet for å auka administrasjonsressursen, jamfør stadig aukande oppgåver.

Utdanningsforbundet Voss

Utdanningsforbundet sentralt må arbeida for å synleggjera behovet for å auka administrasjonsressursen, skriv innsendarane. ILL. FOTO TOM-EGIL JENSEN

● Utland

Krisa i Ukraina

Under overskrifta «Et annet Russland» henviser Nils Tore Gjerde i Utdanning nr. 6/2015 til den russiske journalisten Jelena Milasjina når det gjelder situasjonen i Ukraina. Hun sier at uten all støtte fra Russland ville det ikke vært noen separatistbevegelse i Ukraina.

For det første er vel dette en typisk konflikt der vi ikke kan vite så sikkert hva som er sant, halvsannheter, fordreide sannheter eller direkte løgner. Dette gjelder påstander fra alle parter i konflikten.

For det andre har den russisktalende befolkningen i Øst-Ukraina gjennom flere tiår, fra Ukraina gikk fra å være en delstat i Sovjetunionen til å bli en sjølstendig stat, følt seg tilsidesatt, for å si det mildt.

Før eller senere måtte dette føre til en eller annen form for opprør, og statskuppet i Kiev bidro nok sterkt til dette. At en president som heller

ville inngå økonomiske avtaler med Russland enn med EU, måtte rømme landet, falt neppe i god jord i øst.

Framstillingen denne konflikten får i våre massemedier, er utrolig ensidig, men det er jo slik at hvis en part i en konflikt kan betegnes som «vestvennlig», «vestlig innstilt» eller lignende, da er det nærmest per definisjon de en skal holde med uansett hva de ellers står for rent politisk. I dette tilfellet: Venstreopposisjonen i Ukraina underkues nå sterkt fordi de har et annet syn på konflikten og hva som bør gjøres, enn regjeringa. Kommunistpartiet er forbudt fordi partiet har tatt til orde for en føderativ stat, som et eksempel.

En annen sak er sjølsagt at Russland er ute og fisker i opprørt hav, men det er sannelig andre også, med EU og Nato/USA i spissen.

Ulf Thorsdalen

● Til «Noen hjertesukk» i Utdanning nr. 8/2015 s. 38–39

Flere hjertesukk

Knut B. Sommerfelts «Noen hjertesukk» i Utdanning nr. 8/2015 deles av mange, men helt feilfri er ikke han heller. Ordet medium bøyes slik: et medium – mediet – medier – mediene. Formen media, som brukes i fleng både skriftlig og muntlig, har kanskje sneket seg inn i norsk via engelsk. (På tysk heter det Medien). Medium skal bøyes som indisium, kranium, podium, studium og en rekke andre ord på – ium. Hvis en er glad i media, kan formen benyttes i stedet for mediene, men da må en også skrive indisia, krania med mer i bestemt form.

Arne Vik

**Les mer debatt på
utdanningsnytt.no**

Rett på sak

● Språk

Innvandrere i nynorsk-område må få lære nynorsk

Landsmøtet i Norsk Målungdom meiner vaksne innvandrere i nynorskkommunar må få lære nynorsk. Den språkopplæringa innvandrere har krav på, må vere på det skriftspråket som vert brukt lokalt, innvandrere må få lov til å integrere seg òg i nynorskkommunar.

Landsmøtet ser fleire problem ved at innvandrere ikkje får lære språket som vert nytta der dei bur. Vaksenopplæring berre i og på bokmål i nynorskkommunar går utover høvet innvandrere har til å vere deltakarar i arbeidslivet og den frivillige arenaen lokalt. I ytste konsekvens vil det verte eit integreringsproblem at vaksne menneske ikkje kan forstå lokale nyhende og informasjon frå heimkommunen sin.

Nestleiarer trekker fram at det òg kan oppstå problem på heimebane. Innvandrarnar i nynorskkommunar lærer nynorsk. Om foreldre berre lærer bokmål i vaksenopplæringa, vil dei få problem med å hjelpe borna sine med skulearbeid.

Det er stor skilnad mellom kommunane når det kjem til språkopplæring for vaksne innvandrere. Kommunar som Kvam og Ulvik er flinke og gir opplæring på nynorsk. Så har vi kommunar som Voss, som elles er kjende som nynorskbastion, men som gir opplæring på bokmål. Fleire av elevane seier dei slit med å forstå både lokal dialekt og å skjønne skriftleg tilfang frå kommunen og i lokalavisa.

Mellom 2003 og 2006 var Voss ein del av eit pilotprosjekt med nynorskopplæring for innvandrere. Den gongen stod det dårlegare til med nynorsktilfanget, og derfor gjekk kommunen over til bokmål etter at prosjektet var ferdig. I dag finst det godt materiell for nynorskopplæring for vaksne innvandrere, og 27 nynorskkommunar vel i dag å gi innvandrane sine nynorskopplæring. Landsmøtet i Norsk Målungdom oppmodar alle nynorskkommunar som gir opplæring på bokmål til å følgje etter. Det vil vere eit viktig tilskot for nynorsken, kommunen og integreringa.

Kristofer Olai Ravn Stavseng | nestleiar i Norsk Målungdom

● Yrkesliv

Skjema for jobbintervju

● **Bjørnar S. Pedersen**
lærer

FOTO WWW.SKIFELLER.NO

Under et jobbintervju har arbeidsgiver et skjema for hva som ønskes gjennomgått. Det bør vi som arbeidssøkere også ha.

Selvfølgerlig må lærernes skjema inneholde våre punkter. Noen eksempler kan være:

– Skolens program for nytilsatte (tid til å sette seg inn i forholdene, opplæring, kontaktperson med mer). En venn av meg fikk jobb i en fylkesadministrasjon – med beskjed om at om et år ville det forventes full effektivitet av ham!

– Skolens program for nyutdannede (nedsett undervisningstid, opplæring, samarbeid med de beste lærerne, kontaktperson med mer). Et godt tilbud her kan minske det store frafallet av nyutdannede. Selv var jeg på nippet til å gi opp læreryrket det første året.

– Begrunnelse for at du skal ha de(n) klasse(n) og samarbeide med de lærerne. Jeg kjenner til flere nytilsatte som har fått uriaspostene veteranene lurer seg unna, med rektors stilltiende velsignelse.

– Hva gjør administrasjonen for lærerne? Den burde jo være vårt støtteapparat, men slik fungerer det som regel bare på høyskole/ universitet.

– Hvilke administrative oppgaver ventes det at du som lærer utfører? Husk at du som lærer skal gjøre en pedagogisk jobb og

i minst mulig grad administrative oppgaver.

– Hvis du blir pålagt å undervise i nye fag, hvor mye tid får du til å forberede dette? På høyskole/universitet er det vanlig med et halvt års undervisningsfri og diverse kurs! Vi kan selvfølgelig ikke forvente det, men noe bør vi kreve. Ikke minst av hensyn til kvaliteten på undervisningen.

– Hva gjør rektor for å være leder og ikke bare en administrator?

– Arbeidsplass (skjerming, PC, telefon med mer).

– Skolens dataprogrammer for effektiv utførelse av jobben.

– Resultatet av tidligere arbeidsmiljøundersøkelser ved skolen.

– Arbeidstidsavtale. Er du riktig ettertraktet, kan du helt sikkert forhandle egen avtale.

Vi vil være ettertraktet arbeidskraft og trenger derfor slett ikke å stå med lua handa! Prøv å få flere jobbtillbud samtidig, slik at du har reelle valg. Det er også en fordel for begge parter at så mye som mulig er avklart på forhånd. Dette vil også bidra til en bedre skole.

Utdanningsforbundet bør lage et slikt skjema/sjekkliste til medlemmene. Hvorfor er det ikke gjort allerede? Flere av disse punktene bør også være med i kravene ved neste hovedoppgjør.

Den kunnskapsbaserte læreren

● **Thomas Nordahl**
professor i pedagogikk
ved Høgskolen
i Hedmark

FOTO PRIVAT

Evidensbasert forskning som i dag eksisterer i et stort omfang, bør gi føringer for hvordan læreren skal undervise.

ILLUSTRASJON Tone Lileng | post@tonelileng.no

Alle som forholder seg til skole og utdanning, har i hovedsak samme intensjon. Vi ønsker at alle barn og unge skal få et best mulig læringsutbytte ut fra sine forutsetninger. Elevene skal realisere sitt potensial for læring. Det sentrale spørsmålet er hvordan dette potensialet for læring realiseres best. Hvilket kunnskapsgrunnlag og pedagogiske strategier bør anvendes slik at elevene får et best mulig faglig, sosialt og personlig læringsutbytte i skolen?

I sin forbundskommentar i Utdanning nr. 7/2015, argumenterer Utdanningsforbundets leder, Ragnhild Lied for at lærerens frihet til å velge metoder i undervisningen er den beste måten å kunne fremme læring hos elevene. Læreren må «velje framgangsmåtar dei har tru på», uttrykker Ragnhild Lied. Det som virker et sted, virker ikke nødvendigvis andre steder. Både skoler og elever er så forskjellige at det må være lærerens autonomi og pedagogiske skjønn som skal danne grunnlaget for valg i undervisningen, hevder hun. Bakgrunnen for denne lederartikkelen er at undertegnede under et debattprogram på NRK argumenterte for at lærere ikke bør ha full metodefrihet, forstått som frihet til selv å velge det de har tro på.

Forskningsbasert kunnskap om undervisning og læring

Ut fra et forskningsmessig ståsted er det i dag godt dokumentert at noen tilnærminger til og

strategier i undervisning gir bedre læringsresultater enn andre. Det er ikke slik at all undervisning virker like godt. Dette kommer klart til uttrykk i store internasjonale metaanalyser om hva som har effekt på læring, som for eksempel John Hatties studie «Visible learning» og David Mitchells studie «What Really Works in Special and Inclusive Education». Her dokumenteres det på en systematisk måte at det er undervisningsstrategier som har god effekt på læring, og at det er tilnærminger og strategier som har mindre god effekt.

Denne type evidensbasert forskning som i dag eksisterer i et stort omfang, bør gi føringer for hvordan læreren skal undervise. Kort fortalt er evidens et spørsmål om hva som virker, forstått som hvilke resultater vi har av ulike innsatser og tiltak. Dette er spørsmål det må være vesentlig å stille i pedagogisk praksis der en søker å påvirke barn og unge sine kunnskaper, ferdigheter og holdninger. Innenfor en slik virksomhet er det påkrevd at vi stiller spørsmål om hva som har størst sannsynlighet for å realisere potensialet for læring hos elevene. Et sentralt begrep er her sannsynlighet. Praksis som bygger evidensbasert pedagogisk forskning, kan ikke garantere gode resultater, men den kan øke sannsynligheten for et godt læringsutbytte. Denne sannsynligheten for gode resultater økes fordi det eksisterer forskning som kan dokumentere dette, og denne type forskning er i dag å betrakte som både gyldig og pålitelig. Evidensbasert forskning har bidratt med viktig pedagogisk kunnskap som skolen bør ta i bruk.

Elever er forskjellige og har ulike forutsetninger for læring, men det er likevel ikke slik at undervisningen må tilpasses bakgrunnen til hver enkelt elev. Elever har også en rekke ting felles. Vi kan si at barn og unge er mer like enn ulike. Derfor er det også flere tilnærminger til undervisning som virker på tvers av både elevenes lære- >

«Om skoleledere og lærere kan vise at de driver en forskningsbasert pedagogisk praksis, vil det danne et mindre behov for å overstyre skolen.»

«En slik verdiorientert pedagogikk vil i de fleste tilfeller der den skulle brukes alene, ikke gi lærere gyldige og pålitelige føringer for hva han eller hun burde og ikke burde gjøre i bestemte situasjoner i undervisningen.»

forutsetninger og bakgrunn. Studier knyttet til barn av foreldre med lav sosioøkonomisk status, viser at den undervisningen som har god effekt på deres læring, også i hovedsak er undervisning som har god effekt på elever fra andre sosiale lag i befolkningen. På samme måter viser studier at spesialundervisning med god effekt har mange fellestrekk med vanlig undervisning som virker. Det er dessuten slik at en sterkt individualisert og tilpasset undervisning, som Lied argumenterer for, har liten effekt på læring. Blant annet fordi det fratår elevene mulighetene til å lære av hverandre og i fellesskapet.

Oversettelse av forskningsbasert kunnskap til praksis

Det er imidlertid en relativt lang vei fra forskningsbasert kunnskap til pedagogisk praksis, og denne veien er ikke nødvendigvis lineær og rasjonell. Evidensbasert kunnskap vil i seg selv ikke gi direkte og enkle undervisningsmessige svar, og det er heller ikke hensikten med empirisk basert pedagogisk forskning. John Hattie uttrykker at evidens ikke kan gi enkle pedagogiske løsninger, men er et godt grunnlag for intelligent problemløsning i skolen. Frykten for at evidensbasert forskning har til hensikt å bidra til en ensrettet instrumentalisme, bygger på en forestilling som ikke er representativ for forskere.

Det er behov for en oversettelse av evidens- eller annen forskningsbasert kunnskap til pedagogisk praksis. Dette kan gjøres gjennom en interaktiv modell der forskning møter praksis og forskere møter skoleledere og lærere. På denne måten kan forskningsbasert kunnskap oversettes og kobles til praksis, og slik kan også god dokumentert praksis fra et klasserom, en skole, en kommune eller et land, oversettes og kobles til praksis i andre klasserom, skoler, kommuner og land. Tilknyttet denne oversettelsen brukes det også begreper som å modifisere forskningsbasert kunnskap og også bruke forskningsbasert kunnskap for å mobilisere kunnskap hos lærere og skoleledere.

Denne oversettelsen eller koblingen av forskningsbasert kunnskap til pedagogisk praksis og undervisningsmetoder vil kreve god innsikt i og forståelse av forskningsbasert kunnskap. Lærere og skoleledere må kjenne til den forskningsbaserte kunnskapen og kunne reflektere over

denne kunnskapen i forhold til egen kontekst. I denne oversettelsen og koblingen kan det av praktikere, eventuelt i samarbeid med forskere, også utvikles standarder, redskaper og veiledning for undervisning. Denne type standarder og redskaper vil sette klare rammer for hvordan undervisningen skal gjennomføres, og innenfor disse rammene kan så læreren velge sin undervisning.

Anvendelse av forskningsbasert kunnskap

Det finnes i dag fylker, kommuner, skoler og klasser i Norge som har oppsiktsvekkende gode læringsresultater. Disse institusjonene baserer seg ofte på forskning om hva som virker, og det er ikke opp til hver enkelt lærer alene å velge strategier og metoder ut fra egne erfaringer og tro. Tiurleiken skole på Romsås i Oslo er et slikt eksempel. Ved skolen har 90 prosent av elevene en minoritetsspråklig bakgrunn. På tross av dette har de resultater på nasjonale prøver som ligger godt over gjennomsnittet både i Oslo og nasjonalt. Denne skolen og lærerne fremmer læring hos elevene. Skolen utgjør en forskjell for elevene, ikke bare i nåtid, men også for deres framtid.

På Tiurleiken skole har de utviklet noen prinsipielle standarder for undervisningen ut fra forskningsbasert kunnskap om hva som virker. Denne forskningsbaserte kunnskapen kjenner skoleledelsen og lærerne til, og undervisningsprinsippene er utviklet ut fra dette. Innenfor disse rammene kan så lærerne foreta sine valg i undervisningen. God kjennskap til forskningsbasert kunnskap og noen standardiserte rammer bidrar slik til en undervisning som vi ser fremmer elevens læring. Dette ser vi også gode eksempler ved mange skoler som tar i bruk relativt standardiserte lesekurs der elever har fått stor framgang over kort tid. Videre ser vi også at andel elever som er utsatt for mobbing og krenkelser, reduseres når skoler og lærere følger forskningsbaserte framgangsmåter.

Den forskningsbaserte læreren oversetter og kobler sammen forskning til egen praksis og kan i samarbeid med både forskere og andre lærere være med på å utvikle og velge standarder og rammer for undervisning på basis av forskningsbasert kunnskap. Dette vil med høy grad av sannsynlighet fremme læring hos elevene. Lærers frihet til selv å velge det han eller hun

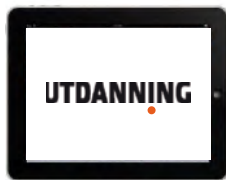
har tro på, vil i seg selv ikke være tilstrekkelig for at vi kan sannsynliggjøre en god læringseffekt av undervisningen.

Autonomi, intuisjon og forskningsbasert kunnskap

I boken «Thinking Slow and Fast» presenterer nobelprisvinner Daniel Kahneman to grunnleggende måter å tenke på; den raske tenkningen (system 1) og den sakte tenkningen (system 2). System 1 opererer automatisk og raskt uten noen særlig form for innsats og indre kontroll. Dette er det intuitive og direkte tanke-systemet som ikke kan slås av. System 2 er de innsatsfylte og sterkt bevisste mentale aktivitetene. Det vi ofte benevner som rasjonalitet. Planlegging av og strategiske valg i undervisningen vil kreve system 2-tenkning, mens de raske situasjonsbestemte valgene under gjennomføringen av undervisning vil kreve system 1.

Disse to tanke-systemene griper også inn i hverandre. En vektlegging av refleksjon, bevisste overveielser, vil også påvirke den intuitive tenkningen. Refleksjon, konsentrasjon og oppmerksomhet i system 2-tenkning vil gi bedre intuisjon og dermed mer hensiktsmessige beslutninger og handlinger når vi anvender system 1-tenkning. God intuisjon og automatiserte handlinger krever ofte at vi først har vært konsentrerte. Når vi har automatisert gangetabellen eller kan snakke et fremmedspråk godt, krever det lite, men kunnskapstilegnelsen har først krevd mye oppmerksomhet, konsentrasjon og arbeidsinnsats.

De fleste beslutninger en lærer treffer i undervisningen er ikke strategiske, men situasjonsbestemte. I løpet av en økt på 45 minutter treffer en lærer opp mot 200 beslutninger. Disse beslutningene er intuitive og i utgangspunktet autonome. Men er læreren godt kjent med forskningsbasert kunnskap og anvender den, vil sannsynligvis også lærerens raske og autonome valg være

Kronikk

Hvis du emner på en kronikk, er det lurt å presentere ideen for redaktør Knut Hovland kh@utdanningsnytt.no.

Utgangspunktet er at temaet må være interessant og relevant, og språket godt og forståelig, for en bredt sammensatt lesergruppe. Stoff som bygger på forskning, må være popularisert. Det betyr blant annet at forskningsresultatet er det sentrale i teksten, og at det som handler om metode, har en svært beskjeden plass. Lengden kan være mellom 12.500 og 17.000 tegn inklusive mellomrom. Litteraturliste og henvisninger må være inkludert i antallet tegn. Eventuelle illustrasjoner må ikke sendes limt inn i wordfilen, men separat som jpg- eller pdf-filer.

forskningsbaserte og tilpasset den situasjonen læreren står i. Vi kan si at forskningsbasert kunnskap brukt etter hensikten, vil bidra til reflekterte og kunnskapsrike lærere som vet hva de gjør og hvorfor de gjør det, enten dette er basert på strategiske valg eller raske intuitive beslutninger i møte med elevene. Den kunnskapsbaserte læreren vil ha gode forutsetninger for både å planlegge og gjennomføre en undervisning som realiserer elevens potensial for læring.

Alternativet – en ideologisk og verdiorientert pedagogikk?

Alternativet til å utøve en forskningsbasert undervisning vil, ifølge Lied være den autonome lærer med full metodefrihet. Denne læreren vil imidlertid uansett ha noen kriterier eller en basis å velge ut fra. Muligheten for full metodefrihet eller et helt fritt valg er illusorisk. Om kriteriene ikke skal være forskningsbasert kunnskap, vil alternativet være en verdiorientert og ideologisk pedagogikk eller at læreren kun bruker egne erfaringer. En slik verdiorientert pedagogikk vil i de fleste tilfeller der den skulle brukes alene, ikke gi lærere gyldige og pålitelige føringer for hva han eller hun burde og ikke burde gjøre i bestemte situasjoner i undervisningen. Det vil heller ikke egne erfaringer kunne gjøre.

En lærer som har en klasse med svake resultater på nasjonale prøver i lesing, trenger forskningsbasert kunnskap om hva som er effektiv undervisning for å forbedre elevenes læringsutbytte. Verdier har her liten nytte, på samme måte som egne erfaringer, for det er disse erfaringene som blant annet har bidratt til at resultatene er svake. Om videregående opplæring skal bedre gjennomføringen, er det behov for evidens om hvordan dette best kan gjøres. Verdier og pedagogiske ideologier gir i seg selv få praktiske føringer. I de aller fleste spørsmål omkring skole og utdanning er det dessuten lite uenighet om verdier og grunnleggende ideologi. Derfor er det blant annet forbausende tverrpolitisk enighet om de overordnede mål for utdanningssystemet. Det vi mangler, er ikke verdier, men kunnskap om hvordan verdiene kan realiseres i handling, og på den måten også bidra til at verdiene styrkes.

Styring av læreres praksis

Ragnhild Lied frykter også at en begrensning av lærerens metodefrihet vil innebære overstyring

fra både politisk og administrativt nivå. Det er mer grunn til å tro at det vil være motsatt. Om skoleledere og lærere kan vise at de driver en forskningsbasert pedagogisk praksis, vil det danne et mindre behov for å overstyre skolen. Sannsynligvis vil politikere og skoleadministrasjon holde seg borte fra klasserommet så lenge de vet at lærerens undervisning er forskningsbasert. I helsesektoren prøver ikke politikere å bestemme legenes behandlingsmetoder. Kanskje nettopp fordi legestanden framstår som en profesjon som både kjenner til og anvender forskningsbasert kunnskap.

Administrativ og politisk styring bør dreie seg om mål og resultater. I et demokrati er det i hovedsak det politiske nivået som bør bestemme de overordnede målene, så vil det være opp til institusjonene og lærerne å realisere tilstrekkelig gode resultater. Derfor er det også viktig å være resultatorientert for å kunne vurdere om vi når våre mål, om elevene har gode læringsresultater og ikke minst god nok framgang i læring. Veien til ønskede resultater bør profesjonen i stor grad velge ut fra forskningsbasert kunnskap. Da må lærerne være kunnskapsbaserte og ikke alene basere seg på hva de selv tror på.

SKOLENS
EGEN
SOLIDARITETSAKSJON

Ønsker du å jobbe med global undervisning i Hei Verden?

Hei Verden søker en person som skal ha ansvar for global undervisning. Du må ha god kjennskap til norsk grunnskole og være god på skriftlig og muntlig formidling til barn. I tillegg er det ønskelig at du har kunnskap om globale spørsmål.

Med støtte fra Norad utvikler Hei Verden undervisningsressurser, arrangerer seminarer og holder foredrag, i tillegg til andre tiltak.

Overordna mål for Hei Verdens global undervisning er:

- elever i norsk grunnskole har grunnleggende kjennskap til forskjeller i barns levekår i Sør og Nord, og årsaker til disse.
- elever i norsk grunnskole har en forståelse av at de kan bidra til å endre verden.

Kontorsted: Stavanger

Utlysningstekst og mer informasjon på heiverden.no

Søknad sendes christine@heiverden.no innen: 08.06.2015

I over 40 år har Hei Verden-skolene organisert solidaritetsaksjoner og tusenvis av elever har fått oppleve gleden av å gjøre en forskjell for andre. Ikke bare bygger Hei Verden skoler for barn i fattige land – på egne skoler bygger vi solidariske holdninger, engasjement og kunnskap. Slik kan ny kunnskap skape en mer rettferdig verden.

Den grunnleggende lese- og skriveopplæringen

av Odd Haugstad

Uunnværlig for deg som arbeider med begynnerlesing

Den grunnleggende lese- og skriveopplæringen
Praktisk/teoretisk innføring

Begynnerlesekurs 6. mai i Oslo

av Odd Haugstad

Odd Haugstad er en av de fremste praktisk-teoretikerne på dette området i Norge.

Pedagogisk forlag – Postboks 1043
4687 Kristiansand – Tlf: 92 66 29 45
Faks: 38 04 55 52 – www.pedforlag.no

Pedagogisk Forlag

LØPANDE OPPTAK

Engelsk nettstudium

Studiet er oppbygd som eit tradisjonelt årsstudium (4 x 15 studiepoeng), og kan takast på fulltid (søknadskode 4010) eller deltid (søknadskode 4011). Studiet gir ei grunnleggande innføring i engelskfaget sine akademiske disiplinar: språk, litteratur og kulturkunnskap.

Studiet kvalifiserer for vidare studium i engelsk på 200-nivå (fordjuping på bachelornivå), og kan nyttast som eit første steg mot ein mastergrad i engelsk. I kombinasjon med praktisk-pedagogisk utdanning kvalifiserer studiet også til arbeid som engelsklærer i skulen. **Studiet har løpande opptak.**

Vidare med Høgskulen i Volda

Les om andre nettstudium, deltidsstudium, masteremne med meir på www.hivolda.no/vidare

   / hivolda

HØGSKULEN
I VOLDA

UiO : Institutt for lærerutdanning og skoleforskning
Det utdanningsvitenskapelige fakultet

Veilederutdanning: Veiledning og mentoring i lærerprofesjonen

Studiet retter seg mot alle som ønsker å veilede i skolen og som ønsker profesjonell utvikling. Emnene kvalifiserer til å bli mentor for nyutdannede lærere og lærerstudenter i praksis.

Høsten 2015 tilbyr Institutt for lærerutdanning og skoleforskning tre studieemner

- VEIL4005 Veiledning i skolen. 5 studiepoeng. Innføringsemne. Undervisning 28. og 29. august.
- VEIL4015 Veiledning og mentoring i lærerprofesjonen 1. 10 studiepoeng. Fordypningsemne. Undervisning 16. september til primo desember.
- VEIL4020 Veiledning og mentoring i lærerprofesjonen 2. 15 studiepoeng. Fordypningsemne. Undervisning 2. september til primo desember.

INNHold

- Veiledning i skolen: Metoder og roller
- Lærerprofesjonen, lærerarbeidet og profesjonell utvikling
- Læringsledelse og skolen som lærende organisasjon
- FoU-arbeid i didaktisk perspektiv
- Etikk og maktstrukturer i profesjonell veiledning

Søknadsfrist: 15. juni 2015

Mer informasjon: www.uv.uio.no/ils

Mari Mjøs | Advokat i Utdanningsforbundet

FOTO INGER STENVOLL

LOV
og
rett

Diskriminering ved graviditet og foreldrepermisjon

I mars 2015 publiserte Ligestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) en rapport som viste at diskriminering ved graviditet og foreldrepermisjon fortsatt er et problem i arbeidslivet.

Rapporten bygger på undersøkelser foretatt av TNS Gallup i oktober 2014.

Ifølge rapporten oppga 55 prosent av kvinnelige og 22 prosent av mannlige arbeidstakere, at de hadde opplevd forskjellsbehandling ved graviditet eller foreldrepermisjon. For mer informasjon om LDO-rapporten, se www.ldo.no.

I Ligestillingsloven paragraf 5 slås det fast at diskriminering på grunn av kjønn er forbudt. Diskriminering på grunn av graviditet og permisjon ved fødsel eller adopsjon, regnes som diskriminering på grunn av kjønn. Det følger videre av bestemmelsen at forbudet gjelder diskriminering på grunn av en persons faktiske, antatte, tidligere eller fremtidige graviditet eller permisjon. Ligestillingsloven paragraf 6 bestemmer at forskjellsbehandling likevel kan være lovlig under visse forutsetninger, for eksempel dersom forskjellsbehandlingen har et saklig formål.

I Ligestillingsloven paragraf 17 bestemmes det at forbudet mot diskriminering gjelder alle sider ved ansettelsesforholdet. Det vil si ved utlysning av stilling, ansettelse, omplassering og forfremmelse. Videre gjelder forbudet også forhold knyttet til opplæring og kompetanseutvikling, lønns- og arbeidsvilkår samt ved opphør av ansettelsesforholdet.

Diskrimineringsforbudet gjelder fast ansatte, vikarer og andre midlertidig ansatte.

Sak nr. 12/2255 fra LDO illustrerer hvordan ligestillingslovens diskrimineringsforbud kan ramme når det gjelder lønns- og arbeidsvilkår.

Ombudet fant at en lærer ble satt i en dårligere stilling på grunn av utsatt tiltredelse, til etter endt permisjon. Kvinnen tapte både feriepenger og et månedlig beløp i form av lønns-

økning, da hun kun mottok foreldrepenger fra Nav, istedenfor full lønn fra arbeidsgiver fra vikariatet startet. Ombudet fant at kvinnens interesser i formelt å tiltre stillingen i permisjon, fremsto som større enn kommunens interesse i å utsette det formelle tiltredelsestidspunktet.

Kommunen hadde utelukkende vist til at den var forpliktet gjennom avtaleverket til å utsette tiltredelsestidspunkt til endt foreldrepermisjon, og at praksisen hadde vært slik siden 1980-tallet. For kvinnen førte utsettelse av formelt tiltredelsestidspunkt til at hun ikke kunne dra nytte av fulle rettigheter som ansatt under foreldrepermisjonen. Ombudet konkluderte med at vilkårene for å gjøre unntak ikke var oppfylt.

Sak for Ligestillings- og diskrimineringsnemnda med saksnr. LDN 41/2009 (LDO 09/00030) illustrerer diskrimineringsvernet når det gjelder ansettelse. Saken gjaldt spørsmål om en mann ble forskjellsbehandlet på grunn av et uttrykt ønske om å ta ut foreldrepermisjon i et intervju til en stilling. Mannen ble ikke innkalt til andregangsintervju.

Nemnda fant på bakgrunn av e-postkorrespondanse mellom partene i etterkant av intervjuet at det var grunn til å tro at ønsket om foreldrepermisjon ble negativt vektlagt. Kommunen viste til at søkerne som ble innkalt til annengangs intervju framsto bedre kvalifisert enn klager. Nemnda fant ikke at kommunen sannsynliggjorde at det utelukkende var andre forhold enn spørsmålet om foreldrepermisjon som var grunnen til at mannen ikke ble vurdert videre i ansettelsesprosessen, og uttalte følgende:

«Nemnda er for så vidt enig med kommunen i at de tre som ble valgt ut fremstår som bedre kvalifiserte søkere, og at det kan være tvilsomt om B uansett kunne nådd videre i søknadsprosessen. Poenget er imidlertid at forbudet mot diskriminering gjelder gjennom hele ansettelsesprosessen, og ikke bare i forhold til vurderingen mellom de tre sterkeste kandidatene til stillingen.»

Nemnda kom til at kommunen handlet i strid med ligestillingsloven.

«Det var grunn til å tro at ønsket om foreldrepermisjon ble negativt vektlagt.»

Fra forbundet

● Utdanningsforbundet

Ragnhild Lied | leiar

FOTO TOM-EGIL JENSEN

Utdanningspolitikk – nasjonalt og internasjonalt

I Norge er det brei semje om at alle skal ha lik rett til utdanning med god kvalitet, og at dette er grunnleggjande for utviklinga av eit demokratisk og inkluderande samfunn. Men usemje kan oppstå når vi skal definere likeverd, kvalitet og korleis dette skal oppnåast.

Utdanningsforbundet er ein sentral aktør i denne debatten. Som ein del av fagrørsla arbeider vi for politiske og strukturelle endringar som kan byggje eit samfunn basert på medråderett, rettar og likeverd. Som profesjonsorganisasjon er vårt utgangspunkt samfunnsmandatet for utdanningssystemet, etiske vurderingar, kunnskap og erfaring. Dette er grunnleggjande prinsipp for vår rolle og funksjon, både nasjonalt og internasjonalt.

Vår tilnærming i solidaritetsarbeidet er konkretisert i Strategi for Utdanningsforbundet sitt internasjonale arbeid som nyleg blei vedteke av vårt sentralstyre. Der blir det framheva at alt arbeid i organisasjonen fell inn under samfunnsmandatet, og at solidaritetsarbeidet er ein integrert del av fagforeningsarbeidet.

I stortingsmelding 25 (2013-14) Utdanning for utvikling uttrykker regjeringa eit ønskje om å ta global leiarskap for utdanning som del av utviklingspolitikken. I utgangspunktet er Utdanningsforbundet positive til denne ambisjonen. Samtidig er ein FN-leia prosess i gang for å utvikle nye berekraftige utviklingsmål for perioden 2016-2030. Måla blir vedteke av generalforsamlinga i FN i september 2015. Vår verdsorganisasjon Education International og Utdanningsforbundet er involvert i arbeidet med utviklinga av mål og resultatindikatorar på utdanningsområdet. Med bakgrunn i dette ønskjer vi å fremje tre hovudbodskapar overfor dei norske utanriksstyresmaktene.

For det første må ein arbeide for at utdanning skal vere eit offentleg og nasjonalt ansvar. Styresmaktene skal vere forplikta på å gi alle barn og unge ei kvalitativ god og likeverdig utdanning. Dette ansvaret skal ikkje overlatast til andre, korkje frivillige organisasjonar eller private aktørar. Dette er ein politikk Norge også må stå for i utviklingsarbeidet internasjonalt. For å gjere dette mogeleg må ein støtte tiltak som kan gi bidrag til auka skatteinntekter.

For det andre meiner vi at godt kvalifiserte lærarar er ein føresetnad for å kunne gi alle barn og unge utdanning av god kvalitet. Dette er det brei semje om. Det må derfor vere eit viktig mål i utviklingsarbeidet.

For det tredje kan det ikkje understrekast sterkt nok at kvaliteten på opplæringa i barnehage og skule ikkje kan utviklast utan lærarprofesjonane sin aktive medverknad. Lærarorganisasjonar over heile verda har dei siste ti åra styrka si rolle som profesjonsorganisasjonar. Dei er difor naturlege samarbeidspartnarar for styremaktene i utviklinga av utdanningspolitikken. Lærarorganisasjonane kan gje relevante faglege innspel, dei kan leggje til rette for kvalifisering av nye lærarar og vere ei drivkraft i arbeidet med å styrke lærarane sin profesjonsidentitet.

Skiljet mellom nasjonal og internasjonalt politikk blir viska ut. Det gjeld også i utviklingspolitikken. Utdanningspolitikk som blir fremja nasjonalt, må også leggjast til grunn for vårt internasjonale arbeid. Dette prinsippet bør også styresmaktene leggje til grunn. Norske styresmakter ønskjer ikkje å leggje til rette for kommersielle aktørar i grunnutdanninga i Norge. Regjeringa har heller ikkje foreslått resultatbasert finansiering av utdanning her i landet. Likevel er dette tiltak som regjeringa vurderer i utviklingspolitikken. Slik bør det ikkje vere.

«Skiljet mellom nasjonal og internasjonalt politikk blir viska ut.»

Vil prøve ut fraværsgrense i videregående skole

Forslag til innføring av en fraværsgrense i videregående skole har vært ute på høring. Utdanningsforbundet går inn for å innføre en nasjonal fraværsgrense i en prøveperiode.

Regjeringen ønsker å innføre en maksgrense for hvor mye fravær elever i videregående skole kan ha uten å miste karakteren. Hensikten med en fraværsgrense er først og fremst å redusere fravær og frafall i videregående opplæring.

– Det er usikkert hvordan en fraværsgrense vil slå ut i praksis i norsk skole, og vi trenger mer kunnskap. Derfor går vi inn for at en fraværsgrense innføres nasjonalt i en prøveperiode på tre år. Dersom evalueringen viser at en fraværsgrense ikke er hensiktsmessig, bør ikke tiltaket videreføres, sier Ragnhild Lied, leder i Utdanningsforbundet.

Vanskelig spørsmål

Den offentlige debatten i forkant av høringen viste at det er delte meninger om å innføre en fraværsgrense i videregående skole og sprikende oppfatninger om hvordan en slik grense vil slå ut i praksis. Også i den interne behandlingen i Utdanningsforbundet har det kommet fram ulike synspunkter rundt spørsmålet. Likevel er tendensen i tilbakemeldingene fra lærerne tydelig i sin anbefaling om å innføre en fraværsgrense i videregående opplæring.

– Vi mener også at en fraværsgrense kan være et viktig signal om at oppmøte på skolen er verdifullt og viktig i seg selv. Om skolen skal kunne ta ansvar for elevens sosiale kompetanse og utvikling til gangs mennesker, så må eleven være tilstede. En fraværsgrense kan også bidra til å gi elevene forståelse for og erfaring med det kravet til oppmøte de vil møte i arbeidslivet, sier Lied.

– I tillegg må vi selvfølgelig jobbe med tiltak som gir elevene lyst til å komme på skolen. Vi må gi elevene tett oppfølging. Spesielt de som har høyt fravær og står i fare for å falle fra. Dette arbeidet vil fortsatt være bærebjelken i kampen mot frafall, sier lederen i Utdanningsforbundet.

Fraværsgrense på 15 prosent

Utdanningsforbundet går inn for en modell som tar utgangspunkt i elevens totale fravær. Det vil fortsatt være mulig å få unntak dersom mesteparten av fraværet skyldes dokumenterte helsegrunner, politisk arbeid eller annet organisasjonsarbeid. Den skjønsmessige utøvelsen skal ligge hos faglærer.

– Grensa bør settes ved 15 pro-

Utdanningsforbundet ønsker å prøve ut om en fraværsgrense kan redusere fravær og frafall fra videregående skole. FOTO OLE WALTER JACOBSEN

sent. Dette er en relativt høy grense, men det kan være hensiktsmessig å gjøre overgangen fra dagens regelverk mindre brå. Så vil evalueringen vise om 15 prosent er fornuftig eller om det bør gjøres endringer, sier Lied.

Nei til at halvårskarakteren skal gi utslag på standpunkt

I høringsforslaget inngår også en forenkling av regelverket om vurdering. Det foreslås blant annet å oppheve kravet til dokumentering av undervisningsvurdering, og å fjerne kravet om å dokumentere fravær hvert halvår.

– Dette betyr mindre papirarbeid for lærerne og mer tid til kjerne-

oppgavene, så dette støtter vi, sier lederen i Utdanningsforbundet. Men forslaget om at halvårskarakteren skal utgjøre en bestemt prosent av standpunkt-karakteren går forbundet i mot.

– Utdanningsforbundet mener at en nasjonalt bestemt prosentandel vil begrense lærernes faglige skjønn i arbeidet med å utvikle en vurderingspraksis som fremmer elevenes læring. Dessuten vil det kunne påvirke det lokale handlingsrommet på en uheldig måte. Skoler og lærere må kunne legge opp opplæringen på ulike måter, avhengig av fag og elevgruppe, avslutter lederen av Utdanningsforbundet.

Disse sidene er utarbeidet av kommunikasjonsavdelingen i Utdanningsforbundet.

Tariffoppgjøret 2015

Unio kommune: – Resultat s

Lønnsoppgjøret i KS-området er ferdig. 30. april kom Unio kommune og KS fram til en forhandlingsløsning i årets mellomoppgjør.

Dermed er de sentrale forhandlingene for Utdanningsforbundets medlemmer i KS-området over for i år.

– Med utgangspunkt i de økonomiske forutsetningene, er resultatet som forventet. Den totale rammen i årets KS-oppgjør ble om lag tre prosent, sier forhandlingsleder, Ragnhild Lied.

I fjorårets tariffoppgjør, som var et hovedtariffoppgjør, valgte partene å se 2014 og 2015 i sammenheng. I fjor ble det derfor forhandlet fram tillegg også for 2015. Partene er nå blitt enige om at disse tilleggene blir det endelige økonomiske resultatet for i år.

– Resultatet av oppgjøret i kommunal sektor er noe bedre enn det som er framforhandlet til nå i andre tariffområder. Akkurat det må vi kunne si oss fornøyd med, men likevel

er lønnsnivået for lavt for dem med høyere utdanning som jobber i kommunesektoren, sier Lied.

Hun understreker at sektoren fortsatt har store utfordringer med å rekruttere folk med høyere utdanning. Unio forventer at arbeidsgiverne tar et krafttak for bedre lønn i 2016.

Tabellen under viser lønnstillegg som gjelder fra 1. mai 2015.

Ledere med hovedsakelig sentral lønnsdannelse

I årets mellomoppgjør ble det ikke gitt noe generelt tillegg. Økonomien gikk i sin helhet med til det nye lønssystemet. Ledere i kapittel 4b og 4c i tariffavtalen er ikke omfattet av det nye lønssystemet, og får derfor ingen sentrale tillegg i år. I fjorårets

sentrale oppgjør ble det imidlertid lagt en føring om at ledere skulle prioriteres i de lokale forhandlingene. Statistikken nå i etterkant viser at det skjedde.

Nytt lønssystem

Fra 1. mai 2015 blir det innført et nytt lønssystem som erstatter dagens minstelønssystem. Det nye systemets grunnprinsipp er at arbeidstakerne skal være sikret lønnstillegg ved hvert ansiennitetsoppykk. Dette sikres ved at tillegget blir gitt uavkortet og uavhengig av om vedkommende har lokale tillegg eller ikke.

De nye tilleggene gir følgende tabell (Nederst) for laveste garanterte årslønn ved hvert ansiennitetstrinn per 1. mai 2015:

Stillingsgruppe/ansiennitet	0 år	2 år	4 år	6 år	8 år	10 år	16 år
Kap 4B2 U/ krav til utdanning	1 000	6 500	4 200	7 200	300	500	
Kap 4B3 Fagarbeidere	2 700	9 100	10 000	13 500	16 000	6 800	
Kap 4B4 Høgskole	3 000	10 400	9 400	13 100	16 100	6 900	
Kap 4B5 Spesialist	2 500	10 300	9 600	13 900	16 300	12 400	
Kap 4B6 Mastergrad	4 500	12 900	6 800	15 200	8 400	8 700	
Kap 4C3 Lærer	4 000	11 500	6 500	11 500	9 400	8 100	5 300
Kap 4C4 Adjunkt	5 000	13 400	7 500	13 100	10 200	10 000	6 700
Kap 4C5 Adjunkt m/till.	5 700	14 700	8 700	12 800	9 400	10 700	7 400
Kap 4C6 Lektor	6 200	15 600	11 400	16 100	13 600	10 400	8 500
Kap 4C7 Lektor m/till.	6 500	16 200	9 600	14 200	8 400	10 700	9 100

	Garantilønn	Lavest beregnet årslønn	Lavest beregnet årslønn	Lavest beregnet årslønn	Lavest beregnet årslønn	Lavest beregnet årslønn	Lavest beregnet årslønn
	0 år	2 år	4 år	6 år	8 år	10 år	16 år
Kap 4B2 U/ krav til utdanning	274 700	280 200	283 000	286 000	294 100	340 400	
Kap 4B3 Fagarbeidere	319 000	325 400	328 600	332 100	343 500	381 900	
Kap 4B4 Høgskole	367 500	374 900	378 900	382 600	402 100	426 400	
Kap 4B5 Spesialist	385 600	393 400	397 200	401 500	415 000	460 000	
Kap 4B6 Mastergrad	416 300	424 700	428 800	437 200	470 500	500 200	
Kap 4C3 Lærer	373 700	381 200	388 700	393 700	402 200	416 700	456 500
Kap 4C4 Adjunkt	415 800	424 200	432 500	438 100	447 200	453 300	487 000
Kap 4C5 Adjunkt m/till.	446 200	455 200	459 600	463 700	473 500	489 100	525 200
Kap 4C6 Lektor	468 800	478 200	483 400	488 100	492 900	518 500	566 800
Kap 4C7 Lektor m/till.	484 200	493 900	499 300	503 900	511 400	535 100	592 200

Utvalg

Partene ble også enige om å sette ned to utvalg: ett som skal arbeide med pensjon og ett som skal følge opp innføringen av det nye lønssystemet.

Pensjonsutvalget skal arbeide med å utrede ulike relevante pensjonsspørsmål, for å sikre et godt kunnskapsgrunnlag når fremtidige pensjonsordninger skal avklares. Partene er enige om behovet for en god og felles offentlig tjenestepensjon.

Partene er enige om at det partsammensatte utvalget som utredet og foreslo lønssystemet som innføres 1. mai 2015 skal gjenoppta arbeidet. Formålet er i fellesskap å følge opp innføringen av det nye lønssystemet og avklare problemstillinger og eventuelle utilsiktede virkninger som måtte dukke opp. Utvalget skal drøfte og vurdere forslag til justeringer i lønssystemet foran hovedtariffoppgjøret i 2016 og avlegger rapport til partene innen 1. mars 2016.

Ikke uravstemning

Resultatet av årets mellomoppgjør sendes ikke ut på uravstemning. Det er ikke vanlig å avholde uravstemning i forbindelse med mellomoppgjør. Sentralstyret i Utdanningsforbundet godkjente i sitt mai-møte det anbefalte resultatet.

Unio kommune

Unio kommune forhandler for om lag 128.000 ansatte i kommunal sektor. Unio er hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannende, og Norges nest største hovedorganisasjon på arbeidstakersiden, med totalt nesten 332.000 medlemmer i 12 ulike medlemsforbund.

Utdanningsforbundet har ca. 94.000 medlemmer i KS-området.

om forventet i KS-området

Resultatet av oppjøret i kommunal sektor er noe bedre enn det som er framforhandlet til nå i andre tariffområder. – Akkurat dét må vi kunne si oss fornøyd med, men likevel er lønnsnivået for lavt for dem med høyere utdanning, sier forhandlingsleder for Unio kommune, Ragnhild Lied. FOTO OLE WALTER JACOBSEN

Lønnsoppjøret i Oslo kommune

Alle ansatte i Oslo kommune får et generelt tillegg på 1,7 prosent, minimum 6500 kroner. Tilleggene gis med virkning fra 1. mai 2015. Rammen for Oslo-oppjøret er på linje med det som ble gitt i frontfaget, altså om lag 2,7 prosent.

- Vi ønsket en høyere ramme i dette oppjøret, men er likevel fornøyd med at det generelle prosenttillegget treffer våre medlemsgrupper godt, sier Aina Skjefstad Andersen, forhandlingsleder i Unio Oslo kommune.

Lønnsoppjøret i Staten

Partene i det statlige tariffområdet kom 30.april fram til enighet i årets mellomoppjør, med en ramme på 2,7 prosent. Dette betyr et prosentvis tillegg til alle ansatte i staten på 0,19 prosent, dog minimum 700 kroner.

Gjenværende tariffdatoer

2./3. juni: Virke/HUK starter
16./17. juni: KA starter
22./23. juni: PBL starter
25. juni: FUS starter

Spekter: Når Utdanning går i trykken, er ennå ikke alle datoer satt.

Lesing og skriving fra første stund!

«Jeg har jobbet på 1. trinn i 14 år. Salto er det beste norskverket jeg har arbeidet med. Jeg opplever at elevene leser og skriver mye tidligere». Mai-Britt Moe, Munkerud skole

Bestill ditt eget eksemplar av Salto Elevbok: www.gyldendal.no/grs/salto

Salto finnes også for mellomtrinnet.

